ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATO DIREKCIJOS

2019 M. VEIKLOS ATASKAITA

II DALIS

REZERVATO METRAŠTIS

TURINYS

1. REZERVATO KRONIKA 1
1.1. KADRŲ PASIKEITIMAI. REZERVATO TERITORIJOJE VYKDOMI PROJEKTAI. SEMINARAI IR KONFERENCIJOS 1
1.2. REZERVATO NAUJIENOS 4
2. TERITORIJOS ANALIZĖ. TAIKOMIEJI TYRIMAI IR STEBĖSENA 13
2.1. ŽUVINTO EŽERO HIDROLOGINIAI STEBĖJIMAI 13
2.2. ŽUVINTO EŽERO HIDROCHEMINIAI STEBĖJIMAI 16
2.3. HIDROLOGINIAI STEBĖJIMAI KITUOSE TAŠKUOSE 17
2.4. METEOROLOGINIAI STEBĖJIMAI 25
2.5. FENOLOGINIAI STEBĖJIMAI 27
2.6. NATURA 2000 RŪŠIŲ MONITORINGAS IR STEBĖJIMAI 30
2.6.1.PAUKŠČIŲ DIREKTYVOS PERINČIŲ RŪŠIŲ IR GLOBALIAI NYKSTANČIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS 30
2.6.2. MIGRUOJANČIŲ PAUKŠČIŲ SANKAUPŲ APSKAITOS 36
2.6.3. BUVEINIŲ DIREKTYVOS GYVŪNŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS 38
2.7. FONINIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS 41
2.7.1. PERINČIŲ PELKINIŲ PAUKŠČIŲ APSKAITA 41
2.7.2. PERINČIŲ FONINIŲ INDIKATORINIŲ PAUKŠČIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS 45
2.7.3. ŽUVINTO EŽ. PERINČIŲ VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITA 46
2.7.4. VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITOS ŽUVINTO, ŽALTYČIO IR AMALVO EŽERUOSE 51
2.7.5. BALTŲJŲ GANDRŲ APSKAITA 53
2.7.6. ŽVĖRIŲ POPULIACIJŲ BŪKLĖ 55
2.8. SAUGOMŲ, RETŲ RŪŠIŲ BEI ĮDOMŪS STEBĖJIMAI 59
2.9 SIAURALAPIO GENCIJONO BUVEINIŲ BŪKLĖS VERTINIMAS 66
2.10. GRYBŲ INVENTORIZACIJA ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATE 68

1. REZERVATO KRONIKA

1.1. KADRŲ PASIKEITIMAI. REZERVATO TERITORIJOJE VYKDOMI PROJEKTAI. SEMINARAI IR KONFERENCIJOS

DIREKCIJOS DARBUOTOJAI

2019 metais Žuvinto biosferos rezervato direkcijoje buvo 10 etatų, metų pabaigoje direkcijoje dirbo 9 darbuotojai. Darbuotojų pasikeitimų nebuvo. Direkcijoje dirbo: direktorius Arūnas Pranaitis, vyriaus. specialistas (ekologas) Regimantas Vabuolas, vyresn. specialistė (buhalterė) Nijolė Paplauskienė, vyresn. specialistas (reindžeris) Gintaras Baublys, specialistas (reindžeris) Gintaras Karpičius, specialistas (kraštotvarkininkas) Aretas Paplauskas, specialistas (reindžeris) Justinas Bagdonas, meistras Saulius Mardosa, darbininkė - lankytojų centro prižiūrėtoja Jūratė Baublienė.

REZERVATO TERITORIJOJE VYKDOMI PROJEKTAI.

Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje „LIFE MagniDucatusAcrola" Nr. LIFE15 NAT/LT/001024

Partneriai: Baltijos aplinkos forumas (Projekto koordinatorius), Žuvinto biosferos rezervato direkcija, Kretingos miškų urėdija, Nacionalinio mokslininkų ir gamintojų susivienijimas „Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos mokslinis–praktinis gamtinių išteklių centras" (Государственное научно-производственное объединение «Научно-практический центр Национальной академии наук по биоресурсам»).

Pagrindinė projekto veikla 2019 m. buvo Žuvinte buvo giedančių patinų registracija siekiant nustatyti anketesniais metais išleistų užaugintų jauniklių skaičių, pakartotinis meldinių nendrinukių jauniklių perkėlimas iš Baltarusijos ir paleidimas Žuvinto rezervate, teritorijų, tinkamų veistis meldinei nendrinukei priežiūra ir atkūrimas.

Kitų organizacijų vykdomi projektai Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje:

LIFE15 CCM/DE/000138 "CO2 emisijų sumažinimas atkuriant nusausintus ir degraduojančius durpynus šiaurės europos lygumose" (LIFE PEAT RESTORE)

Projektas vykdomas devynių partnerių iš Lenkijos, Vokietijos ir Baltijos šalių. Partneris Lietuvoje - Lietuvos gamtos fondas (www.glis.lt). Per penkerius metus projekto šalyse 5300 ha plote planuojama atkurti pažeistas pelkes ir sudaryti sąlygas organinei angliai kauptis. Projekte numatyta tvarkyti Žuvinto biosferos rezervate, pietinėje Amalvo pelkės dalyje esantį 214,75 hektarų plotą, priskiraimą degraduojančioms aukštapelkėms. 2019 m. pradėti sklypo kirtimai pagal Amalvos pelkės gamtotvarkos planą, pasirengta melioracijos kanalų tvenkimui.

INTERREG Baltic programos projektas R091 DESIRE „Tvaraus pelkių tvarkymo vystymas, taikant pelkių atkūrimo ir pelkininkystės veiklas, skirtas užterštumo mažinimui ir kitų ekosisteminių paslaugų vystymui Nemuno upės baseine"

Asocijuoti partneriai/projekto rėmėjai: Biebžos Nacionalinis parkas (Lenkija), Valstybinis Baltarusijos universitetas, Baltarusijos Nacionalinės akademijos gamtos institutas (Baltarusija), Lenkijos regioninė vandentvarkos valdyba Balstogėje, Regioninė gamtos apsaugos direkcija Balstogėje (Lenkija), Meklenburgo-Pomeranijos žemės ūkio ir žuvininkystės tyrimų centras (Vokietija), Birdlife (Baltarusija), Aplinkos apsaugos agentūra, Žuvinto biosferos rezervato direkcija (Lietuva). Įgyvendinimo laikotarpis: nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2021 m. liepos 1 d. Projekto metu bus atliekami pilotiniai sausinimo pažeistų pelkių atkūrimo darbai, kurių efektyvumo vertinimui bus vykdomas išsamus monitoringas. Lietuvoje šie darbai bus vykdomi Žuvinto biosferos rezervatui priklausančioje Dovinės upės baseino dalyje, kuriai dėl intensyvios žemės ūkio veiklos buvo padarytas milžiniškas šlapynių sausinimo poveikis. Ketinama ne tik atkurti pilotinę teritoriją, bet ir parengti pelkių bei durpynų duomenų bazę, leisiančią išsamiai įvertinti Nemuno baseino pelkių būklę bei jų įtaką vandens ir atmosferos taršai.

WATERDRIVE – Kaimo plėtra ir vandens apsauga Bbaltijos jūros regione, Nr. #R094 finansuojamas Europos Sąjungos INTERREG Baltijos jūros programos.

Projektas siekia gerinti vandens išteklių valdymo praktiką Baltijos jūros regione, skatinat bendradarbiavimą tarp vietos valdžios, kaimo bendruomenių ir kitų suinteresuotųjų šalių. Taip siekiama sumažinti ypač dėl ūkinės veiklos į vandens telkinius patenkančių maisto medžiagų kiekį, dėl kurių vyksta eutrofikacijos procesai, kenčia vandens telkinių kokybė ir vandens ekosistemos. Projekto metu skatinamas tarpsektorinis bendradarbiavimas bei inovatyvių metodų ir priemonių įgyvendinimas, kad būtų sumažinta vandens telkinių tarša, ir pasiekti nacionaliniai bei tarptautiniai vandens kokybės rodikliai.

Projektą įgyvendina 19 Baltijos jūros regiono partnerių iš Švedijos, Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Danijos ir Rusijos. Pagrindinis projekto partneris – Švedijos žemės ūkio mokslų universitetas (SLU). Projekto trukmė: 2019/01 – 2021/09.

Lietuvoje Baltijos aplinkos forumas sieks skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą mažinant taršą Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje: įvertinti natūraliais, gamtiniais procesais paremtas vandens taršos mažinimo priemones bei politines ir finansines priemones. Vyks susitikimai su vietos bendruomene, ūkininkais, savivaldybėmis, Žuvinto biosferos rezervato direkcija ir kitomis suinteresuotomis šalimis, siekiant skatinti dialogą tarp jų ir įtraukti jas į tinkamiausių sprendimų paiešką ir priėmimo procesą.

RENGINIAI IR SEMINARAI

Pelkių dienos žygis

2019 m. vasario 2 d. paminint Pasaulinę pelkių dieną, kelios dešimtys žygeivių pakviesti aplankyti unikalų Žuvinto ežerą bei didžiausią Lietuvos pelkę, stebėti gyvūnų ir jų pėdsakų: vilko ir ūdros pėdsakų, ūsuotųjų zylių. Žygio atstumas ir trukmė: apie 8 - kilometrus, 3-4 val. Renginyje dalyvavo 25 dalyviai.

Pavasarinė paukščių fiesta

2019 m. kovo 30 d. direkcijos specialistai lankytojams pasiūlė kelionę įdomiausiomis Žuvinto paukščių pamėgtomis vietomis, stebėti baltakaktes, želmenines žąsis, baltaskruostes bernikles ežere ir jo pakrantėse bei skaičiuoti paukščių yra Amalvo polderyje, aplankyti Buktos mišką ir Žaltyčio ežerą. Žuvinto apylinkėse tomis dienomis migruojančių žąsų – gerokai daugiau, nei dešimt tūkstančių. Šlapynėse – šimtiniai pulkai

praskrendančių pempių, stebimi reti tilvikai.Vieni skubinasi kuo greičiau sugrįžti į perėjimo vietas, kiti kaupia jėgas prieš pratęsdami kelionę namo. Renginyje dalyvavo 30 dalyvių.

Paukščių palydos

2019 m. spalio 5 d. Tradicinis renginys pirmą spalio šeštadienį, direkcija kvietė apsilankyti Žuvinte ir palydėti išskrendančius paukščius. Paukščių palydų proga buvo lankomasi Žuvinto biosferos rezervato lankytojų centre nemokamai, demonstruojamas filmas apie Žuvintą, renginio metu direkcijos specialistai parodė kaip žieduojami paukščiai, juos stebėjo ir suskaičiavo Žuvinte, Simno žuvininkystės tvenkiniuose ir apylinkėse. Palydėjome 8375 paukščius, daugiausiai žąsų, pempių ir varnėnų. Sužiedavome 109 paukščius, iš jų 93 buvo sužieduotos ilgauodegės zylės, 8 mėlynosios zylės, 6 didžiosios zylės ir 2 juodieji strazdai. Renginyje dalyvavo 26 dalyviai, moksleiviai iš Liudvinavo gimnazijos.

1.2. REZERVATO NAUJIENOS

Šiame skyriuje spausdinama informacija apie Žuvinto biosferos rezervato gamtos stebėjimus, skelbtus rezervato interneto svetainėje www.zuvintas.lt.

MARAS ŠERNŲ GRETAS NAIKINA AKYSE

2019-02-13

Per mėnesį afrikinis kiaulių maras išguldė daugumą Žuvinto palių šernų.

Sausio pabaigoje Žuvinto paliose aptiktų šerno liekanų tyrimai parodė – afrikinio kiaulių maro neišvengs ir Žuvinto rezervato žvėrys. Tąkart rastos šernų liekanos - vieno įšalusio lede ir dviejų antramečių skeletai nendrynuose tarp šiaurinio Žuvinto ežero pakraščio ir palių. Apgraužti vilkų, aplesinėti kranklių ir jūrinio erelio. Dabar Žuvinto paliose gyvenantys vilkai, krankliai ir ereliai vos spėja doroti nugaišusius žvėris. Jei neįšalusiose paliose ir aptinki tokio gyvūno liekanas, tai dažniausiai būna tik švariai apgraužti stuburo likučiai.

Iš praeitą žiemą vien tik šiaurinėje Žuvinto pelkės dalyje - Mažosiose paliose suskaičuotų beveik 70-ies šernų per šiųmetines žvėrių apskaitas rasta vos 19 žvėrių pėdsakai. Tačiau, jei būtų sniego ir bent kokios sąlygos patikslinti dabartinį žvėrių skaičių, greičiausiai šernų būtų aptikta vos vienas kitas.

Žuvinto gamtinio rezervato šerno populiacija, pastarąjį dešimtmetį siekusi 150 – 250 žvėrių, tarpo gausiai šeriama medžiotojų ir siaubdama besiribojančius javų, kukurūzų laukus. Viliojimo vietose iki šiol leidžiama vienu metu pilti iki 100 kg pašaro, dėl ko ties pačia gamtinio rezervato riba šernai buvo sočiai penimi ir jų didėjančios populiacijos nebuvo galima suvaldyti. Nenormaliai didelis šių gyvūnų skaičius buvo galvos skausmas siekiant užtikrinti tinkamą apsaugos būklę rezervate saugomoms rūšims: griežlei, meldinei nendrinukei, tetervinui, pievinei lingei, švygždai bei kitoms ne pagal paukščių direktyvą saugomiems paukščiams ar augalams. Tik praeitais metais uždrausta šernus vilioti 300 m zonoje apie Žuvinto gamtinį rezervatą, o medžiotojai matydami artėjančią nelaimę suaktyvino šernų medžioklę.

Panašu, kad šernų pertekliaus problemos nebus ilgus metus. Šernas yra labai svarbus žvėris miškuose, kai šio žvėries populiacija nebūna dirbtinai išpūsta. Vietomis praardydamas miško paklotę, suėsdamas nemažia bestuburių, visokių gaišenų jis prisideda prie didesnės biologinės įvairovės palaikymo. Galų gale, Žuvinto palių vilkų racione jis sudaro nemenką dalį. Tikėkimės, toji rūšis netaps visiška retenybe.

VĖSIOS NAKTYS NEGĄSDINA GRĮŽTANČIŲ PAUKŠČIŲ

2019-02-22

Virš Žuvinto sukantys ratus gulbių virtinės, poromis skraidančios gervės ar būriai žąsų, sidabrinių kirų, pralekiantys pempių pulkeliai darosi jau kone įprastinis šio mėnesio pabaigos vaizdas.

Šis žiema, vasario pradžioje padovanojusi gausesnio sniego ir šaltuko, išsikvėpė vos perkopusi į antrą mėnesio pusę. Sniego Žuvinto apylinkėse neliko įpusėjus vasariui, ežero vandens lygis kyla kone kasdien. Netrukus gali atsiverti properšos - ir taip nestoras Žuvinto ledas suplonėjo perpus iki 10 cm storio, patamsėjo, o kinyse jis visiškai iššutęs. Ir visai nesvarbu, kad naktys vėsios – įdienojus saulė atitirpina balų leduką ir dirvonus, pabudina smulkius vabzdelius, išvilioja iš avilių apsiskraidyti bites.

Tačiau ryškiausi ir triukšmingiausi pavasario ženklai yra iš paukščių pasaulio. Vasario pirmą dekadą, vos laukuose nutirpus pirmiesiems pievų ir žiemkenčių lopiniams, pasirodė anksčiausi migrantai – pilkosios žąsys ir gervės. Antrojoje dekadoje – pirmi pavieniai varnėnai, gulbės giesmininkės. Vasario 16-oji šiemet buvo ne tik nepriklausomybės, bet ir vieversio bei pempės parskridimo diena. Paskutinės vasario dekados pradžioje virš Žuvinto danguje nusidriekė virtinės želmeninių, baltakakčių žąsų, dideli būriai pilkųjų žąsų, pirmų didžiųjų dančiasnapių, klykuolių, o sutemus nendryne nedrąsiai būbsi didysis baublys.

MELDINĖS NENDRINUKĖS SUGRĮŽTA

2019-05-02

Žuvinto pelkėje gieda pirmosios meldinės nendrinukės, praėjusiais metais paimtos iš Baltarusijos pelkių, specialistų užaugintos ir paleistos Kiaulyčios pelkėje Žuvinto rezervate.

Kiaulyčios pelkėje stebėtos pirmos trys meldinės nendrinukės, pažymėtos specialiais žaliais plastiko žiedais. Tai reiškia, kad pirmą kartą pasaulyje su šiais tolimaisiais migrantais atliktas perkėlimas – sėkmingas, o tikslas atkurti Žuvinto populiaciją pamažu tampa realybe.

Žuvinto pelkėse šiemet sausiau nei per keliolika paskutinių metų – matavimai rodo bent 10- 30 cm žemesnį vandens lygį. Vietose, kur pernai perėjo meldinės nendrinukės, kol kas joms per sausa – paukščiai gieda gretimuose šlapesniuose viksvynuose, atkurtuose užžėlusių nendrynų vietoje. Meldinėms nendrinukėms būtų tikrai nelengva, jei neprižiūrėtume jų buveinių taikydami Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos agroaplinkosaugos priemones. Sunku būtų ir kitiems retiems paukščiams, apsistojusiems greta – stulgiams, griežlėms, raudonkojams tulikams. Stebina tai, kad pernai specialistų užauginti meldinių nendrinukių jaunikliai sugrįžo anksčiau, nei laisvėje užaugusios nendrinukės. Atrodytų, jog jie netgi mažiau baidosi žmogaus. Tai būtų labai gerai, juk įžiūrėti žiedo numerį per žiūronus yra kur kas priimtiniau, nei specialiai šiam tikslui paukščius gaudyti.

50 meldinių nendrinukių jauniklių praėjusių metų vasarą iš didžiausios šios rūšies buveinės pasaulyje – Baltarusijos Zvaniec pelkės – buvo atvežti į Žuvinto biosferos rezervatą. Globojami gausios patyrusių gamtininkų ir savanorių komandos, 49 jaunikliai buvo sėkmingai užauginti ir paleisti į laisvę tikintis, kad peržiemoję Afrikoje jie čia sugrįš.

Pernai susirinkusi tarptautinė mokslininkų grupė nutarė, jog bent vieno perkelto paukščio grįžimas į naują gimtinę iš principo reikš šio metodo sėkmę, o jei grįš 10 proc. paukščių – verta galvoti apie šio metodo taikymą kitose šalyse. Aptikti pirmieji 3 sugrįžę paukščiai suteikia daug vilties, juolab, kad buvo girdėti ir daugiau meldinių nendrinukių.

Šiemet gamtininkai antrą kartą vykdys meldinių nendrinukių perkėlimą iš Baltarusijos į Lietuvą. Rūšies perkėlimas (translokacija) taikomas tuomet, kai atkurti natūralias buveines jau nepakanka – rūšis būna arba visai išnykusi arba likusi populiacija per maža ir smarkiai izoliuota nuo kitų. Tai sudėtinga gamtosaugos priemonė, reikalaujanti specifinių žinių ir patirties, tačiau kartu tai – viltis išgelbėti ties išnykimo riba atsidūrusias rūšis. Atliekant translokaciją 7-10 dienų amžiaus jaunikliai perkeliami į naują vietovę, kur žmogus jais rūpinasi iki kol paukščiai būna pasiruošę savarankiškai gyventi laukinėje gamtoje. Maždaug 30-50 dienų amžiuje jaunikliai įsimena vietovę, kurioje gyvena, kaip savo namus ir po žiemojimo ten kasmet grįžta perėti.

Translokacija įgyvendinama vykdant meldinės nendrinukės apsaugos projektą „LIFE Magni Ducatus Acrola“, kurį didžiąja dalimi remia ES LIFE programa. Meldinių nendrinukių perkėlimas su visa reikalinga įranga, parengiamaisiais darbais ir kitomis išlaidomis kainavo 86 700 Eur.

NUSEKĘS VANDUO LEIDŽIA ATKURTI ŽUVINTO EŽERO PAKRANTES

2019-05-21

Pradėta atkurti Žuvinto ež. pakrantė, svarbi tilvikiniams ir vandens paukščiams. Anksčiau nebandyta veikla yra numatyta Žuvinto ežero ir pakrančių gamtotvarkos plane. Raudonkojams tulikams, perkūno oželiams, griciukams, švygždoms yra ypač svarbios žemomis žolėmis apaugusios ežero pakrantės, kurios nutraukus ganymą ir šienavimą palengva virto sausais, palyginti mažaverčiais nendrynais.

Šiais metais tokiems darbams susidarė tinkamos sąlygos dėl anksti pradžiūvusių pakrančių. Atlikę apskaitas, įsitikinome, kad tilvikiniai, taip pat ir kiti paukščiai čia nė nesiryžo perėti. Kaip numato gamtotvarkos planas, nendrynų šakniastiebių smulkinimas rotaciniu kultivatoriumi (freza) darytas pirmą kartą nedideliame 0,5 ha plote, besiribojančiame su su ežero pakrante. Per tris metus iki gamtotvarkos plano tikslinimo, vietoje nendryno turėtų būti atkurtos žemesnių žolynų buveinės.

Atliktus darbus iškart įvertino kirai, perkūno oželiai, pilkosios žąsys, kuriems atvirų plotų maitintis ežero krantuose išties trūksta. Dabar čia renkasi ne tik neperintys paukščiai, bet ir didelės jungtinės žąsų šeimynos.

MELDINIŲ NENDRINUKIŲ ŽUVINTE GAUSIAU, NEI PER PASKUTINIUS 25 METUS

2019-06-06

Nors Žuvinto pelkę sekina užsitęsusi sausra, rečiausių šlapių viksvynų paukščių – meldinių nendrinukių populiacija šiemet yra gausiausia nuo 1991 metų. Čia jau aptikome 15 giedančių patinėlių, jų gal bus stebėta ir daugiau, nes vadovaujantis metodikomis, apskaitas atliksime ir dar neregistruotų paukščių paiešką tęsime iki liepos mėnesio.

Siekiant kiekvieną paukštį atskirti, įžiūrėti per teleskopus reto sparnuočio visiškai netrikdant, beveik visos pelkėje giedančios meldinės nendrinukės yra sužieduotos plastiko žiedais. Todėl žinome, kad keletas giedančių nendrinukių yra sugautos ankstesniais metais Žuvinto viksvynuose, o kiti, nešiojantys nedidelius tamsiai žalius žiedus su skaičiais yra kilę iš Baltarusijos bet užauginti ir paleisti Žuvinto pelkėje.

Iš keturiasdešimt devynių jauniklių, pernai atvežtų iš Baltarusijos pelkių, rezervato direkcijoje užaugintų, sužieduotų ir vėliau paleistų į laisvę, - net devyni sugrįžę patinėliai gieda pelkės pakraščių viksvynuose. Tiek parskridusių patinėlių su kaupu patvirtino mūsų ir užsienio ekspertų lūkesčius dėl iki šiol niekada nebandyto jauniklių perkėlimo metodo, atlikto praėjusiais metais Žuvinte. Kartu užaugintų ir į perimvietes sugrįžusių žieduotų patelių skaičius bus aiškesnis gerokai vėliau, nes joms dabar kiti rūpesčiai – šiomis dienomis teoriškai turėtų būti sudėtos ir baigiamos perėti kiaušinių dėtys.

Žuvinto pelkė yra seniausia žinoma vieta Lietuvoje, kur meldinė nendrinukė aptikta. Tuo pačiu metu ji atoki, labiau nutolusi nuo kitų perėjimo vietų Lenkijoje, Baltarusijoje ar mūsų pamaryje ir Nemuno deltoje, kur telkiasi pagrindinė lietuviška meldinės nendrinukės populiacija.

Apie 150 ha viksvynų plotas, kurį šienaujame baigiantis vasarai, Žuvinto pelkės pakraščiuose ir paežerėje yra vis gerėjančios būklės Natura 2000 buveinė – aliuvinės pievos ir tarpinės pelkės. Jos privilioja retų saugomų rūšių kartu su globaliai nykstančia meldine nendrinuke čia peri stulgiai, pievinės lingės, geltongalvės kielės, raudonkojai tulikai, veša retos augalų rūšys.

Kol nevėlu, žymiausi šios globaliai nykstančios rūšies ekspertai bando nustatyti tikslesnes žiemojimo vietas, migracijos kelius ir genetinius ryšius tarp meldinės nendrinukės populiacijų. Pavyzdžiui, mes jau žinome, jog Žuvinte žieduota meldinė nendrinukė gieda Biebžos pelkyne Lenkijoje už 140 kilometrų.

Vis tik, yra ypatingai svarbu pagausinti rūšį vietovėse, kuriose paukščių kritiškai mažai, o veisimosi buveinės vėl tapo tinkamomis. Panašių vietų kaip Žuvinte yra Vokietijoje, kur meldinė nendrinukė išnyko prieš keletą metų bei vakarų Lenkijoje. Šių šalių specialistams geri Žuvinto nendrinukių populiacijos atkūrimo rezultatai yra labai svarbūs, teikiantys vilties, jog tokiais metodais gali pavykti atkurti populiacijas ir kitose šalyse.

Meldinės nendrinukės populiacijos atkūrimo darbai bus tęsiami ir šiemet. Kaip ir pernai, birželio pirmoje pusėje Žuvinto biosferos rezervato direkciją turėtų pasiekti meldinių nendrinukių jaunikliai iš Zvanec pelkės Baltarusijoje, kuri yra bene didžiausia žemapelkė Europoje. Jauniklių, parvežtų su visais lizdais,

perkėlimu rūpinsis Baltijos aplinkos forumo suburta komanda iš Lietuvos ir Baltarusijos gamtininkų ir vabzdžialesių paukščių jauniklių auginimo patirtį turinčių specialistų.

SUSKRIDO Į ŽUVINTĄ ANKSČIAU, NEI ĮPRASTA

2019-08-03

Stebėtis gervių ir žąsų - išskirtiniausių antros vasaros pusės paukščių, pulkais Žuvinte šiemet galima anksčiau, nei įprasta. Paskutinėmis liepos dienomis pilkųjų gervių susirinko arti 900 paukščių, o pilkųjų žąsų – daugiau, nei pusantro tūkstančio.

Šiemet paukščių susitelkimo pradžia yra savaite kita ankstesnė. Gal būt, dėl ankstyvesnės javapjūtės, gal – dėl gausesnių šių paukščių gretų. Iki rudens dar yra laiko tuos dėsningumus išsiaiškinti.

Paukščių šurmulys Žuvinte jaučiasi net tada, kai jų lyg ir nematai – trimitavimas, gagenimas atsklinda iš aplinkinių pievų pakraščių, ražienų, Žuvinto ežero pakrančių, bet daugiausia – iš paties ežero. Žąsys pasklidę plačiai – ne tik pačiame ežere, bet ir pakrantėse. Gervės susiranda ramius pusiasalių pakraščius su nušienauta ar nuganyta žole.

Žuvinto rezervatas šiems paukščiams yra lyg ramybės oazė, apsupta aplink plytinčių laukų, pievų ir gyvenviečių, todėl gausiausia žąsų būna naktį, poilsio laiku, o triukšmingiausia - ryte paukščiams paliekant ežerą.

Šiemet gervės nustebino pasirinkdamos nakvynės vietą – dalis jų apsistojo ten, kur niekada nebandžiusios, seklioje ežero pakrantėje visiškai šalia lankytojų centro. Čia jų gerokai virš trijų šimtų. Tai didelis netikėtumas, žinant kokios išrankios ir atsargios yra gervės, pasirinkdamos nakvynės vietas. Užmirkusios ar vandens apsemtos pelkės, seklūs vandenys kur niekas nemato ir pavojus netyko gervei yra tinkamos vietos. Iki vėlumos šie paukščiai telkiasi aplinkiniuose laukuose ar pievose, kad sutemus jau pritilę suskristų ten, kur yra saugiausia – į Žuvinto aukštapelkės plynes ar tą naujai pasirinktą ežero seklumą.

Rudenėjant Žuvinto pelkėje ir ežere susirenkančių pilkųjų gervių ir žąsų būriai pastaraisiais metais gerokai viršija du tūkstančius paukščių. Ši šlapynė yra viena svarbiausių ir tinkamiausių jų apsistojimo vietų Lietuvoje.

AMALVOS PELKĖS PIETINĖJE DALYJE PRADEDAMI GAMTOTVARKOS DARBAI

2019-08-22

Gamtininkai ir miškininkai atgaivins pietinę Amalvos pelkės dalį kairiajame dovinės krante. Siekiant paspartinti pelkės atsigavimą, rugpjūčio viduryje Amalvos pelkės pietinėje dalyje pradėti sumedėjusios augalijos, daugiausia pelkę sausinančių beržynėlių kirtimai, vėliau – užtveriami melioracijos grioviai.

Visiškai šalia įspūdingo Varnupių piliakalnio matomas miškelis yra Amalvos aukštapelkė, prieš dešimtmečius bandyta melioruoti, tačiau pamesta, užmiršta, griovių išvagota. Dabar gyvos pelkės yra tik maža dalis, durpynai išdžiūvę ir mažaverčiai. Sausa durpė ten yra degusi, ne vienas Daukšių ar Varnupių gyventojas gal dar atmena varginantį ir įkyrų dūmų kvapą iš mėnesiais smilkusių durpynų. Ši pelkės dalis bus atkuriama. Lietuvos gamtos fondas bendradarbiaudamas su VĮ Valstybinių miškų urėdijos Marijampolės regioniniu padaliniu ir Žuvinto biosferos rezervato direkcija pradeda įgyvendinti gamtotvarkos darbus Amalvos pelkės pietinėje dalyje.

Amalvos pelkė dar praėjusio šimtmečio viduryje buvo didžiausia Suvalkijos pelkė (3414 ha), pasižymėjusi didele pelkinių buveinių ir rūšių įvairove. Vėliau ją smarkiai pakeitė žemių melioracijos bumas. Šiuo metu dėl sausinimo teritorijoje dominuoja degradavusios aukštapelkės buveinės kurios, sudarius tinkamas hidrologines sąlygas, galėtų atsikurti į aktyvias aukštapelkes, pelkinius miškus ir kitas pelkines buveines. Amalvos pelkėje, įeinančioje į Žuvinto biosferos rezervatą, yra saugomos keturios Europos Bendrijos svarbos paukščių rūšys: tetervinas, švygžda, griežlė ir mėlyngurklė bei Natura 2000 buveinių tipai – aktyvios aukštapelkės, pelkiniai miškai, degradavusios aukštapelkės. Tačiau šiais laikais ne mažiau svarbi kita aukštapelkės reikšmė – klimato kaitos stabdymas.

Gamtotvarkos priemonės įgyvendinamos pagal 2017 m. patvirtintą Amalvos pelkės gamtotvarkos planą. Juo siekiama atkurti hidrologinį režimą bei Europos bendrijos svarbos miško ir pelkių buveines pietinėje Amalvos pelkės dalyje.

„Lietuvos gamtos fondas vykdydamas tarptautinį ES aplinkos ir klimato politikos programos LIFE projektą LIFE PEAT RESTORE LIFE15 CCM/DE/000138 „CO2 emisijų sumažinimas atkuriant nusausintus ir degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumose“ jau inicijavo hidrologinio režimo atkūrimo kairiajame Dovinės upės krante supaprastintą techninio projekto parengimą ir suderinimą su suinteresuotomis institucijomis. Supaprastintą projektą parengė UAB „Inžinerinis projektavimas“. Projekto įgyvendinimo metu bus užtvenkti 9 pietinės Amalvos pelkės dalį sausinantys grioviai, kurie bus užblokuojami įrengiant 24 užtvaras iš plastikinių sprauslenčių ir 8 pylimus. Įgyvendinus šį hidrotechninį projektą degradavusios aukštapelkės buveinėje gruntinio vandens lygis bus palaikomas 30 cm nuo dirvos paviršiaus, todėl susidarys palankios sąlygos pelkinių buveinių ir jų ekologinių funkcijų atsikūrimui. Bendras atkuriamo hidrologinio režimo plotas pelkėje siekia 215 ha“, sako Nerijus Zableckis, Lietuvos Gamtos Fondo projektų vadovas.

Prieš patvenkiant, tame plote numatyta iškirsti pelkės retmiškį, daugiausia – lapuočių medelių, tarp kurių vyrauja karpotasis ir plaukuotasis beržai bei karklų krūmai. Biologinės įvairovės kirtimai vykdomi degradavusios aukštapelkės, taip pat atsikuriančiose pelkinėse buveinėse. Kirtimai turėtų būti įvykdyti iki 2020 metų. Sumedėjusios augalijos kirtimus pagal trišalio bendradarbiavimo sutartį įgyvendins Lietuvos gamtos fondas ir Valstybinių miškų urėdijos Marijampolės regioninis padalinys. Darbų priežiūrą atliks Žuvinto biosferos rezervato direkcija.

Įgyvendinami darbai dalinai finansuojami Lietuvos gamtos fondo ir partnerių vykdomo Europos Sąjungos LIFE programos Klimato politikos poprograminės Klimato kaitos švelninimo projekto „CO2 emisijų sumažinimas atkuriant degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumose“ lėšomis.

NAUJOS LIETUVAI GRYBŲ RŪŠYS RASTOS BUKTOS MIŠKE

2019-09-20

Žuvinto biosferos rezervato rūšių sąrašas šį sykį pasipildo net keturiomis naujomis, netgi niekada anksčiau Lietuvoje nerastomis šiltesnių kraštų grybų rūšimis.

Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto mikologė dr. Reda Iršėnaitė teigia, jog Buktos girioje, kur plačialapių miškų buveinės auga skroblas, ąžuolas, guoba, yra tinkamų buveinių grybams, kurie prisitaikę augti centrinės ir pietų Europos skroblo ir buko miškuose. Lietuvoje šios rūšys buvo minimos, kaip ieškotinos. Jos aptiktos pradėjus nuoseklesnius Žuvinto biosferos rezervato grybų tyrimusrezervato direkcijos užsakymu.

Štai tos naujosios rūšys:

Didžioji musmirė (*Amanita ceciliae*) – viena iš didžiausių bevainikių musmirių, koto ilgis gali siekti iki 20 cm. Kepurėlė žalsvai rusva, su pilkais lopais likusio bendro apvalkalo. Kotas palietus pilkėja, žvynuotas lyg primenantis gyvatės raštą. Rasta Paželsvių draustinyje, atviroje parką primenančioje plačialapių buveinėje.

Juodataškė skydabudė (*Pluteus umbrosus*) – kaip ir daugelis skydabudžių auga ant lapuočių virtuolių ar kelmų. Kepurėlė, kotas ir net lakštelių pakraščiai rudai ar juodai rudai taškuoti. Buktos miške rastas ant

stambaus, pairusio, samanomis apaugusio skroblo virtuolio. Būdingas Europos bukynų ir skroblynų buveinėms.

Geltonlakštis klumpiaausis (*Crepidotus crocophyllus*) – smulkus grybas augantis ant negyvos medienos, iš kitų panašių klumpiaausių rūšių išsiskiria gelsvais lakšteliai. Šiaurinėje Europos dalyje retas, labiau paplitęs pietinėje dalyje, vienas iš dažniausių grybų Šiaurės Amerikoje. Rastas ant skroblo virtuolio Buktos miške.

Rudoji virvuotė (*Funalia gallica*) – šį rudą plaukuota kepurėle kempininį grybą galima supainioti su labai panašia Trogo virvuote (*Funalia trogii*), kuri dažniausiai randama ant drebulių. Rudoji virvuotė pasižyminti tamsesniu rudu porų ir tramos atspalviu pirmą kartą Lietuvoje rasta keliose vietose Buktos girioje ant lapuočių virtuolių.

Grybų inventorizacija ir tyrimai bus tęsiami ir 2020 metais, tad tikimės dar daugiau naujų atradimų.

ŽALTYČIO EŽERO PAKRANTĖ PRITAIKOMA ŽVEJAMS

2019-10-08

Pasibaigus augalų vegetacijai, Žaltyčio ežero rytinėje pakrantėje vykdomi tvarkymo darbai.

Marijampolės savivaldybės Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšomis ir vadovaujantis neseniai patvirtintu Žuvinto biosferos rezervato tvarkymo planu, Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašu rezervato direkcija organizuoja apie 200 m ilgio ežero pakrantės atkarpos ties Ežero g. Paželsvių k.,

Liudvinavo sen. pritaikymo mėgėjų žvejybai darbus. Čia atveriama pernelyg užžėlusi pakrantė, šalinami stambieji žoliniai augalai: nendrės, švendrai, plūduriuojantys jų šakniastiebiai, sumedėjusi augmenija bei

susikaupusios sąnašos – visos jos bus išvežtos iš išlygintos pakrantės. Darbus vykdo UAB "Alytaus melioracija". Šalia atveriamos paežerės planavimo dokumentuose yra numatyta atokvėpio vieta. Čia vietos gyventojams bus ne tik kur įmerkti meškerę ar užmesti blizgę, bet ir nusimaudyti. Pats Žaltyčio ežeras yra saugomas kaip botaninis zooliginis draustinis, todėl išskyrus šią vietą, žvejyba ežere yra leidžiama tik užšalus ežerui, nuo ledo.

NUSEKĘS EŽERAS NEATSPARUS ŠALČIAMS

2019-11-25

Žuvinto ežeras užšąlo vos paspaudus pirmam šaltukui. Užteko poros tykių naktų su keturių laipsnių šalčiu.

Tiesa, properšų ežere tebėra, bet ne tiek, kad užsiliktų paukščiai: migruojančių žąsų liko vos keli šimtai, kažkur už kinių glaudžiasi gulbės nebylės, gulbės giesmininkės dienomis išskridę į laukus, o nakvoja kad ir ant ledo. Jūriniam ereliui, vis dar mėgstančiam tupėti ant beržo stuobrio ežero saloje ir dairytis grobio, nebeliko ką ganyti.

Šis užšalimas gal neužsitęs, atšilus orams ežeras vėl banguos. Tačiau tai, kad Žuvintas pasidavė taip anksti, rodo kitą problemą, su kuria šiemet susiduria visos Pietų Lietuvos pelkės ar tokie seklūs ežerai, kaip šis – didžiulį kritulių trūkumą. Tokio nusekusio ežero lapkričio pabaigoje nebuvo per pastaruosius 25 metus. Vietomis dumblėtas ežero dugnas – vos už kelių sprindžių nuo vandens paviršiaus. Ežero kinys – plūduriuojanti šaknų raizgalynė prisotinta durpės ir apžėlusi nendrėmis, pelkiniais paparčiais ir švendrais – įstrigusios dumble net nesėda gilyn, pūpso iškilę pusmetrį virš vandens paviršiaus.

Matavimai rodo, kad dabartinis ežero lygis beveik 30 cm žemesnis, nei lapkričio daugiametis vidurkis. Įvertinus tai, jog šiuo metu vidutinis Žuvinto gylis paprastai būna apie 80 centimetrų, ežere gali trūkti arti trečdalio vandens tūrio, esančio ne dumble. Tokia situacija vandens ekosistemai visiškai nepalanki ir sunkiai prognozuojama. Arti ežero dugno žiemojantys moliuskai, kiti bestuburiai gali įšalti lede, o jei ir neįšals - išlikti aplinkoje, kurioje beveik visą ribotą deguonį sunaudoja pūvančios organinės liekanos yra labai sunku. Mes paprastai viliamės, kad aktyvesnės žuvys žiemą suplaukia į gilesnius vandenis. Kaip elgsis smulkieji bestuburiai gyvūnėliai – lieka nežinioje, jie ne tokie judrūs. Žiemą jiems masiškai žūvant, ima trūkinėti ežero ekosistemos mitybinė grandinė.

Neatrodo, kad situacija greitai pasikeistų net sulaukus daugiau kritulių. Antras pagal dydį ežero intakas – Kiaulyčios upelis vis dar išdžiūvęs. Vandens nėra ir Žuvinto ežerą supančiose pelkėse. Melioraciniai kanalai apie aukštapelkę iki šiol sausi.

2. TERITORIJOS ANALIZĖ. TAIKOMIEJI TYRIMAI IR STEBĖSENA

2.1. ŽUVINTO EŽERO HIDROLOGINIAI STEBĖJIMAI

Žuvinto ež. vandens lygis labai priklauso nuo kritulių kiekio ir iš baseino pritekančio vandens. Dėl pavasarinio potvynio nebuvimo, ypatingai mažo kritulių kiekio (sausros laikotarpis truko du mėnesius) bei vandens lygio reguliavimo aukščiau Žuvinto ežero esančiuose vandens tvenkiniuose, vandens lygis Žuvinto ež. nuo balandžio mėnesio iki metų pabaigos buvo žemesnis už daugiamečius lygio vidurkius, o nuo liepos pirmos dekados iki spalio antos dekados buvo žemesnis, nei žemiausias leistinas valdens lygis (ŽVL), numatytas užtvenkto Žuvinto ež. naudojimo ir priežiūros taisyklėse. Atsižvelgiant į labai neigiamas tokio lygio pasekmes, yra būtina atlikti nuodugnią dabartinės vandens nuopylos funkcionavimo analizę.

Žuvinto ež. pastovūs kasdieniniai hidrologiniai stebėjimai atliekami nuo 1965 m. Vandens lygio matuoklė įrengta ežere ties dabartiniu direkcijos administraciniu pastatu. Dabartinėje vietoje matuoklė yra nuo 2007-09-21.

Žuvinto matavimų stoties 0 altitudė nuo 2017 m. yra 85,62 m virš jūros lygio. Šių metų gegužės 7 d., atlikus vandens lygio matuoklės niveliaciją, matuoklės atskaita patikslinta, nuo minėtos dienos vandens lygio altitudė apskaičiuojama taikant 99 cm atskaitą. Vandens lygio matavimų posto niveliavimo darbus vykdo bei Žuvinto posto stebėjimų duomenis kaupia Kauno hidrologijos stotis.

2019 m. ežero hidrologinius stebėjimus vykdė Jūratė Baublienė.

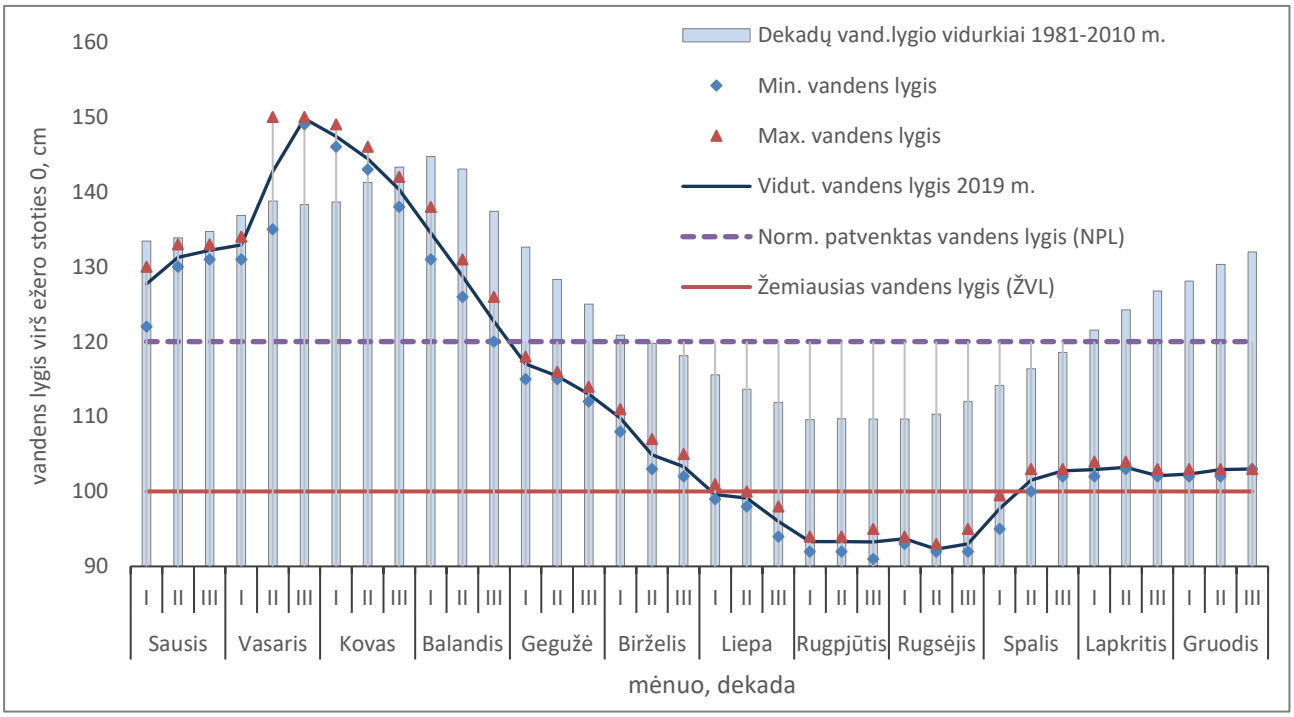

Pav. Vandens lygio svyravimas Žuvinto ež. 2019 m.

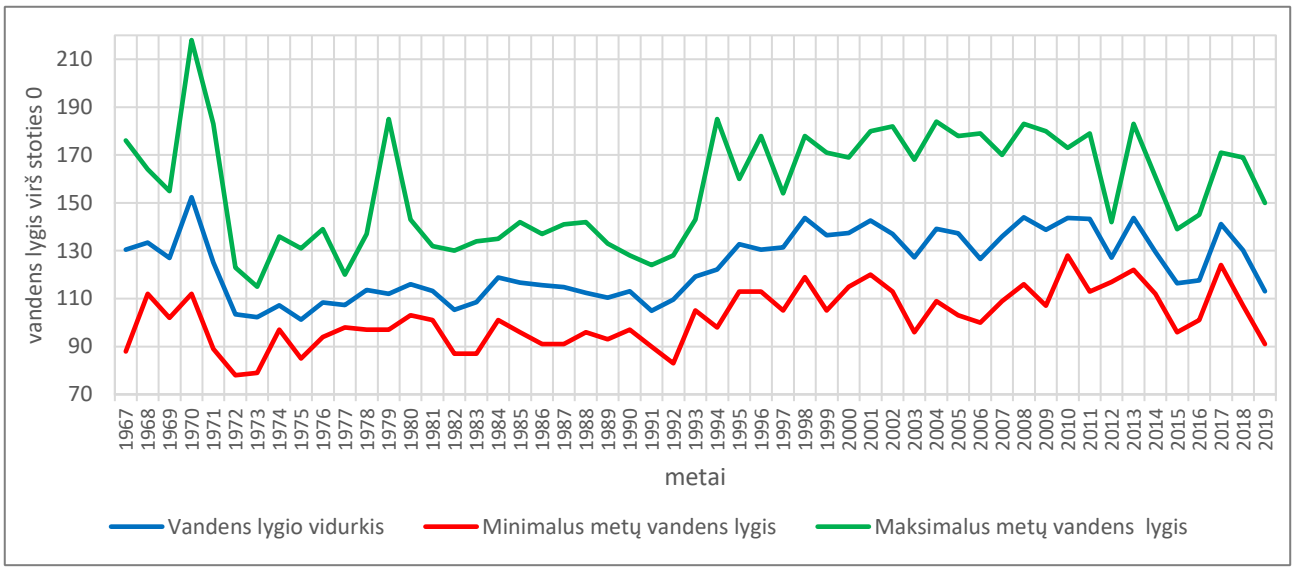

Pav. Žuvinto ež. vandens lygio daugiametis svyravimas 1967 - 2019m.

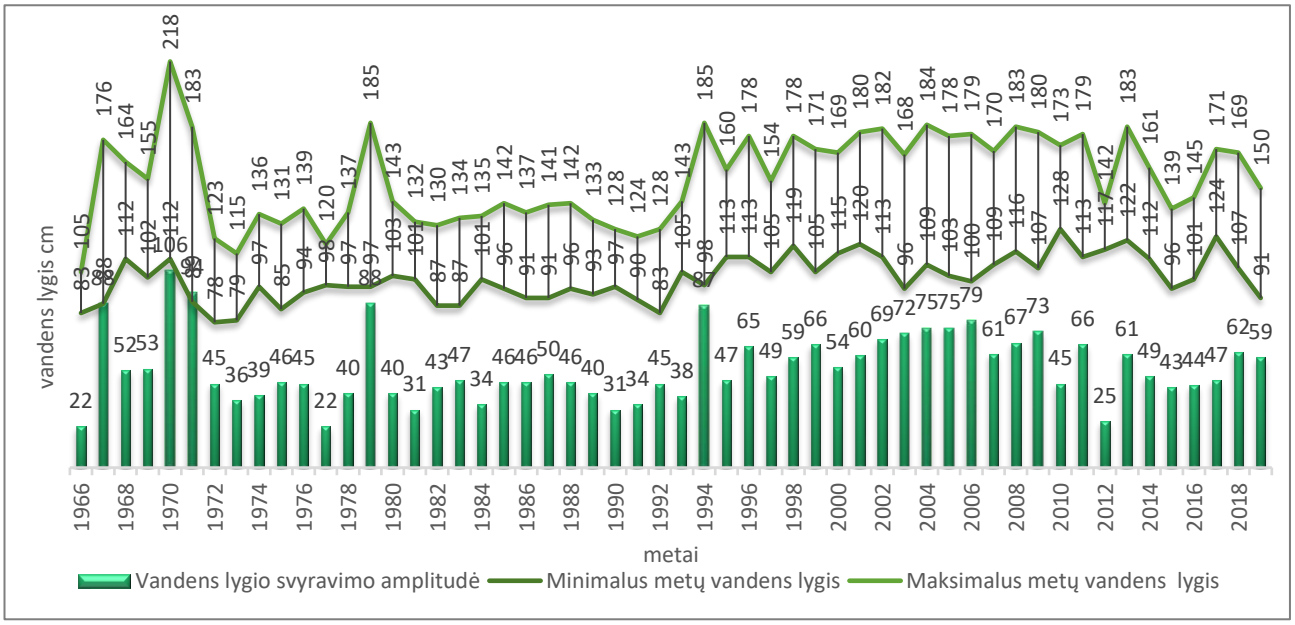

Pav. Žuvinto ež. vandens lygio svyravimo amplitudės 1967 – 2019 m.

Lentelė. Ledo užšalimo charakteristikos Žuvinto ežere 2019 m.

Mėnuo	Dekada	Užšalimo charakteristikos (dienų skaičius)			Ledo storis (cm)		Sniego dangos	
		pakraščių ledas	*ledas su properšomis*	*ištisinė ledo danga*	Min.	Max.	Min.	Max.
Sausis	I			10	12	18	3	6
	II			10	14	16	4	4
	III			11	20	23	2	12
Vasaris	I			10	23	25	1	2
	II			10	12	14		
	III		3	5				
Kovas	I	7						
Lapkritis	III	3	3					
Gruodis	I	6						
	II	4						
	III	4						

Lentelė. Ežero būklės charakteristika, ledo ir sniego storis Žuvinto ež. 2019 m.

Ežero būklės charakteristika	*Matavimo vnt.*	*Mėnesiai*												*Per metus*
		01	*02*	*03*	*04*	*05*	*06*	*07*	*08*	*09*	*10*	*11*	*12*	
Vanduo be ledo	dienų sk.			24	30	31	30	31	31	30	31	24	16	278
Pakraščių ledas	dienų sk.			7								3	14	24
Ledas su properšomis	dienų sk.		3									3	1	7
Ištisinė ledo danga	dienų sk.	31	25											56
Ledo storis	Vid. cm	18	19											
Minimalus ledo storis	cm	12	12											
Maksimalus ledo storis	cm	23	25											
Sniego storis ant ledo	Vid. cm	5	1											

Lentelė. Vandens lygio svyravimai, užšalimo charakteristika Žuvinto ež. 2000 - 2019 m.

Charakteristika	metai																		
	2001	*2002*	*2003*	*2004*	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*
Vid. vandens lygis, cm	143	137	127	139	136	126	136	144	139	143	143	127	144	130	116	118	141	130	113
Min. vandens lygis, cm	120	113	96	109	103	100	109	116	107	128	113	117	122	112	96	101	124	107	91
Maks. vandens lygis, cm	180	182	168	184	178	179	170	183	180	173	179	142	183	161	139	145	171	169	150
Svyravimų amplitudė, cm	60	69	72	75	75	79	61	67	73	45	66	25	61	49	43	44	47	47	59
Vanduo be ledo (d. sk.)	231	274	246	244	260	256	290	282	251	240	258	257	238	270	290	266	273	238	278
Pakraščių ledas (d. sk.)	4	9	15	8	4	-	15	30	6	2	6	8	5	5	2	15	19	12	24
Ledas su properšomis (d. sk.)	3	9	13	9	2	7	10	41	1	5	1	4	8	5	17	46	11	39	7
Ištisinė ledo danga (d. sk.)	127	73	91	105	99	102	50	13	107	118	100	97	114	85	56	39	62	76	56
Maksimalus ledo storis, cm	24	38	47	40	37	46	35	21	28	45	45	50	37	39	20	31	34	30	25

Lentelė. Vandens lygis ir vandens temperatūra Žuvinto ežere 2019 m.

Mėnuo	*Dekada*	*Vandens lygis (cm)*						*Vandens temperatūra (℃)*			
		Min	*Max*	*Vidutinis*	*Mėn. vidurkis*	*Mėn. Min*	*Mėn. Max.*	*Min*	*Max*	*Vidutinė*	*Mėn. vidurkis*
Sausis	I	122	130	128	130	122	133				
	II	130	133	131							
	III	131	133	132							
Vasaris	I	131	134	133	142	131	150				
	II	135	150	143							
	III	149	150	150							
Kovas	I	146	149	147	144	138	149				4,2
	II	143	146	144				1,4	4,4	3,3	
	III	138	142	140				2,6	6,6	4,9	
Balandis	I	131	138	135	129	120	138	4,2	7,4	6,3	9,0
	II	126	131	129				4,8	11	7,4	
	III	120	126	123				11	15,6	13,3	
Gegužė	I	115	118	117	115	112	118	8,2	14,2	10,7	13,8
	II	115	116	115				9,6	17,8	13,5	
	III	112	114	113				13,4	19,6	17,3	
Birželis	I	108	111	110	106	102	111	17	22	20,2	21,8
	II	103	107	105				22	23,8	22,9	
	III	102	105	103				21	23,4	22,4	
Liepa	I	99	101	100	98	94	101	14,8	21,8	16,6	17,8
	II	98	100	99				15,4	18,6	17,2	
	III	94	98	96				17,6	21,6	19,5	
Rugpjūtis	I	92	94	93	93	91	95	17,2	20	18,5	18,7
	II	92	94	93				16,8	20,4	18,4	
	III	91	95	93				16	20,8	19,2	
Rugsėjis	I	93	94	94	93	92	95	16,2	20,4	17,6	13,5
	II	92	93	92				9,6	16,2	13,5	
	III	92	95	93				7,6	12,8	9,4	
Spalis	I	95	99,5	98	101	95	103	5,6	12,2	8,7	9,6
	II	100	103	102				9,4	12,2	11,0	
	III	102	103	103				3,4	12,8	9,0	
Lapkritis	I	102	104	103	103	102	104	5	7,8	6,6	5,7
	II	103	104	103				5,6	8,2	7,4	
	III	102	103	102				2	6,2	3,1	
Gruodis	I	102	103	102	103	102	103	0,4	3,4	1,4	1,7
	II	102	103	103				0,8	2,4	1,4	
	III	103	103	103				0,2	4,2	2,2	
2019 m		**91**	**150**	**113**	**113**	**91**	**150**	0,2	23,8	11,9	

2.2. ŽUVINTO EŽERO HIDROCHEMINIAI STEBĖJIMAI

Žuvinto ež. hidrocheminiai stebėjimai atliekami esant žuvų dusimo pavojui žiemos metu, tuomet matuojamas ištirpusio deguonies kiekis. 2019 m. tokio pavojaus nebuvo.

2.3. HIDROLOGINIAI STEBĖJIMAI KITUOSE TAŠKUOSE

BAMBENOS IR DOVINĖS UPIŲ DEBITO MATAVIMAI

Bambena yra daugiausia vandens atplukdanti į Žuvinto ežerą upė. Jos debitas yra žymia dalimi formuojamas Simno ež., iš kurio ji išteka.

Bambenos debitas matuojamas nuo 2006 m. Ąžuolinių k. įrengtame stebėjimo poste. Matavimai vykdomi kartą per dekadą. Pro hidrometrinį skydą pratekantis debitas apskaičiuojamas pagal formulę: Q=1.86*B*h3/2, kur B - skydo keteros plotis m, h - vandens persiliejimo aukštis m. Stebėjimus 2019 m. vykdė R. Vabuolas. Dovinės upės vandens debito matavimai

Dovinės upe pratekantis debitas nustatomas pagal Žuvinto ež. naudojimo ir priežiūros taisyklėse patikslintą Žuvinto slenksčio pralaidumo debitų kreivę.

Vandens lygis ties Žuvinto ežero nuoplyla Dovinės upėje, nukritus žemiau hidrometrinės matuoklės nulio nebuvo matuojamas. Nuo gegužės mėnesio buvo palaikomas tik gamtosauginis debitas pratekantis pro nuopylos žuvitakį. Už Dovinės upės vandens lygio stebėseną atsakingas specialistas J. Bagdonas.

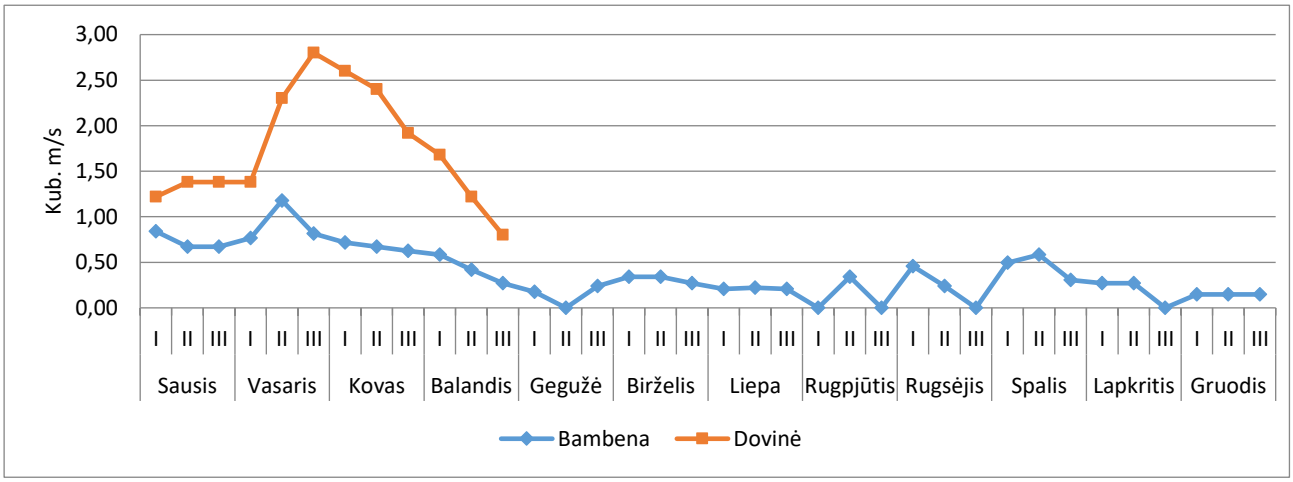

Pav. Bambenos, Dovinės upių vandens debitai 2019 m. (m3/s)

GRUNTINIO VANDENS LYGIO STEBĖJIMAI MELDINĖS NENDRINUKĖS APSAUGAI SVARBIOSE TERITORIJOSE

Gruntinio vandens lygis visuose stebėjimo taškuosre buvo neįprastai žemas ir nepalankus žemapelkių, tarpinių pelkių, viksvynų augalų bendrijų funkcionavimui bei tirtose teritorijose aptinkamai nykstančiai rūšiai – meldinei nendrinukei.

Meldinių nendrinukių buveinėse optimalus vandens lygis turėtų būti 0 -10 cm virš dirvos paviršiaus perėjimo laikotarpiu. Gruntinio vandens lygio stebėjimai meldinės nendrinukės apsaugai svarbiose teritorijose stebimas nuo 2012 m. šešiuose šulinėliuose. buvo atliekami nuo balandžio II dekados iki rugsėjo vidurio. 2019 m. vandens lygis žemapelkėse jau nuo balandžio tik žemėjo ir visą sausringą sezoną išsilaikė vidutiniškai apie 50 cm žemiau grunto paviršiaus. Gruntinio vandens lygio matavimui skirtų šulinėlių koordinatės pateiktos ankstesnių metų ataskaitose.

Nuo 2016 m vandens lygio matavimus Kiaulyčios pelkėje atlieka ir automatinis vandens lygio matuoklis.

Stebėjimus 2019 m. vykdė specialistai: R. Vabuolas ir G. Baublys.

Pav. Gruntinio vandens lygio matavimui skirtų šulinėlių išdėstymas meldinės nendrinukės apsaugai svarbiose teritorijose

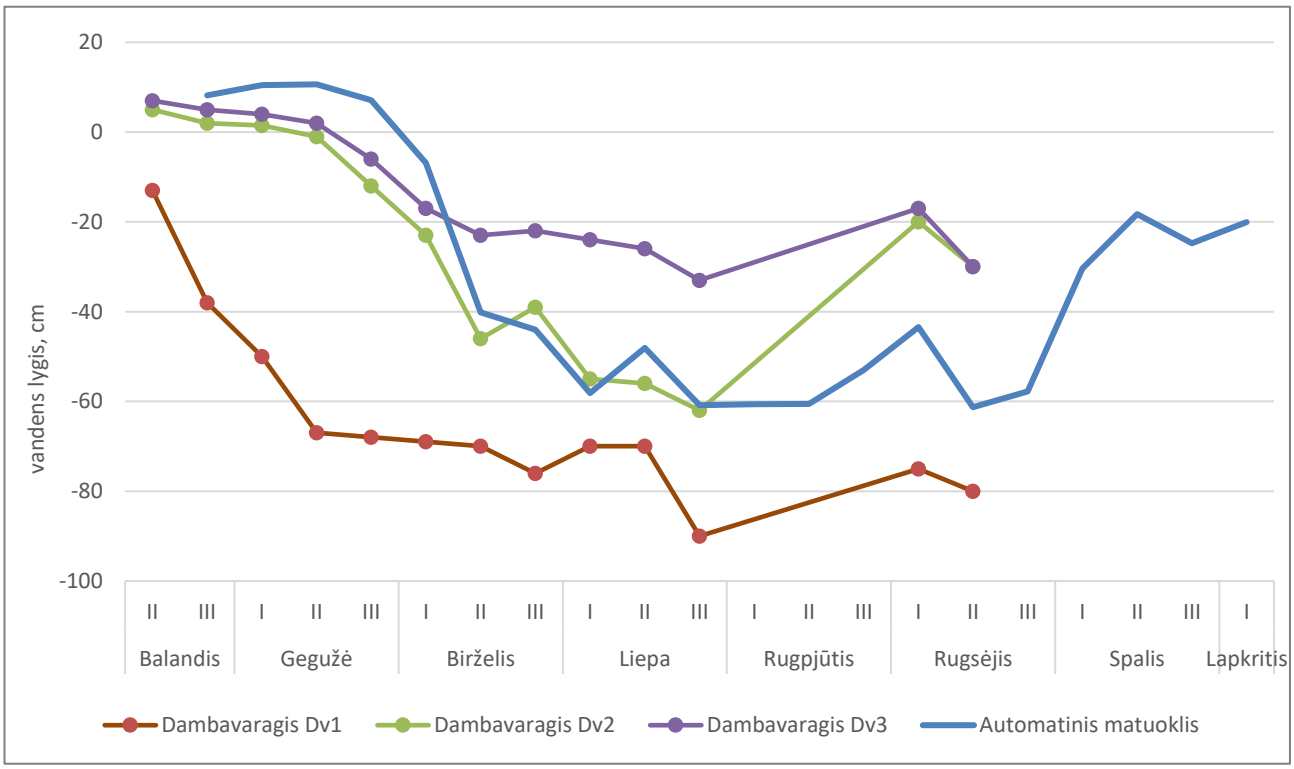

Pav. Gruntinio vandens lygis meldinės nendrinukės apsaugai svarbioje teritorijoje Dambavargyje 2019 m.

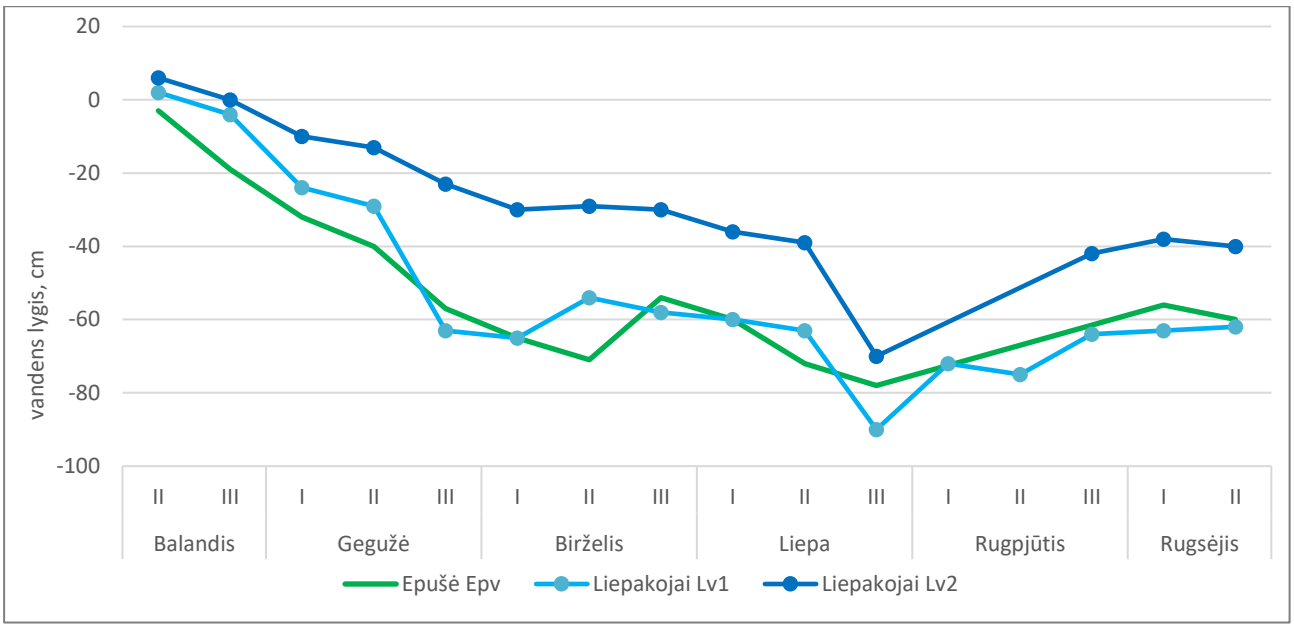

Pav. Gruntinio vandens lygis meldinės nendrinukės apsaugai svarbioje teritorijose (Epušė, Liepakojų pelkė) 2019 m.

AMALVOS PELKĖS VANDENS LYGIO STEBĖJIMAI

Dėl sausringų 2019 metų (antrų metų iš eilės) vandens lygis toliau krito ir sausino Amalvos pelkę.

2019 m. Amalvo pelkės hidrologinio monitoringo stebėjimai buvo tęsiami dvejose transektose (L-1, L-3). Amalvos pelkės hidrologinį monitoringą vykdė specialistai G. Baublys ir G. Karpičius.

Pav. Amalvos pelkės vandens lygio stebėjimo transektų schema nuo 2015 m.

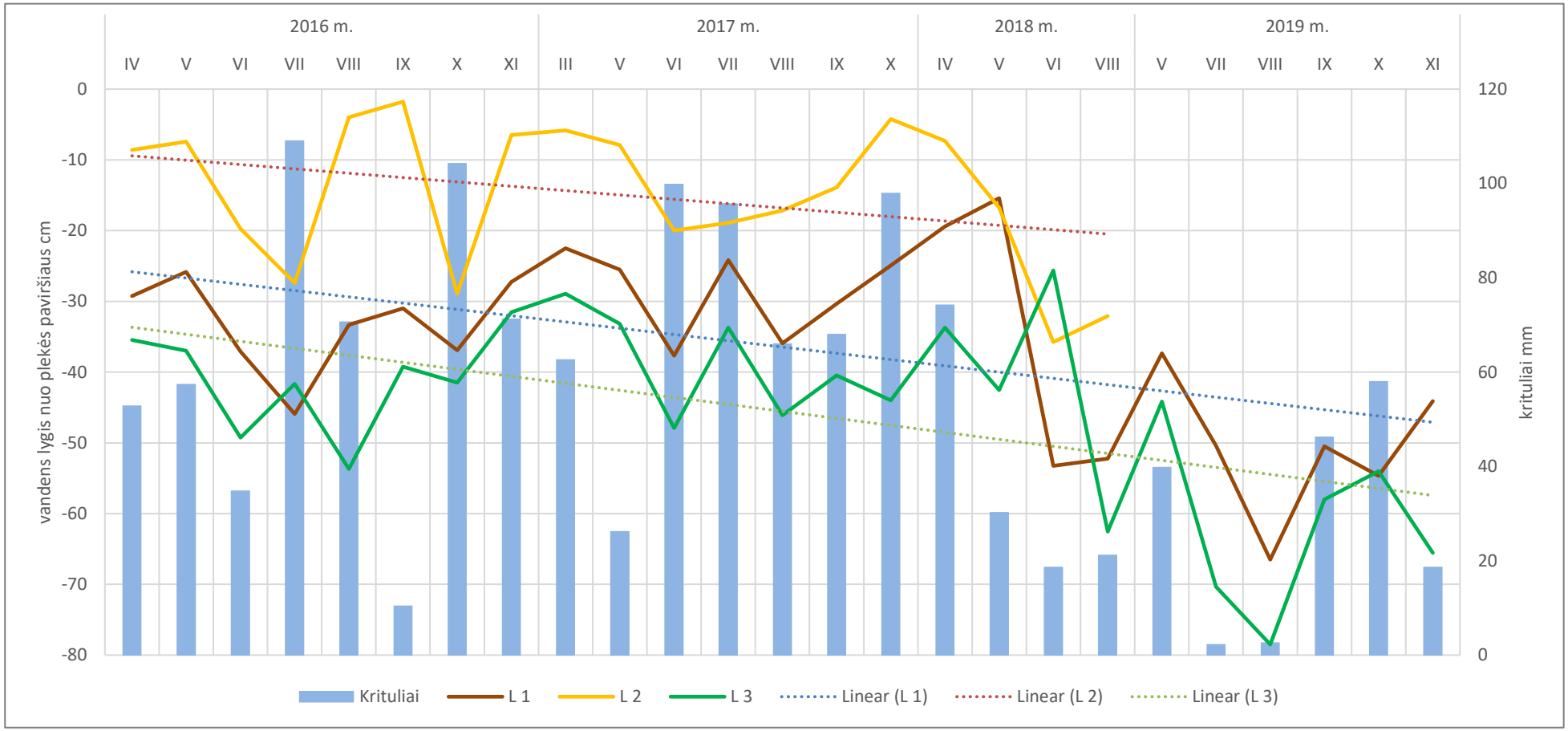

Pav. Amalvos pelkės pietinės dalies vandens lygio svyravimai 2016- 2019 m.

AMALVO POLDERIO VANDENS LYGIO STEBĖJIMAI

Remiantis surinktais matavimų duomenimis, 2019 m. gruntinio vandens lygis Amalvo polderyje buvo gerokai žemesnis nei rekomenduojama. Polderio užliejimas buvo stebimas tik iki kovo pabaigos.

Amalvo polderio vandens lygio pokyčiams stebėti 2012 m. buvo parinkti stebėjimo taškai ties polderio griovių hidrotechniniais statiniais. 1 - 7 taškai atspindi vandens lygį polderio grioviuose, o 8 taškas - Amalvo ežere. Matavimai atliekami išmatuojant atstumą nuo pastovaus statinio viršaus iki vandens lygio kanale, taip pat įvertinimas polderio sklypų užliejimas.

Papildomai pietrytinėje Amalvos pelkės dalyje vandens lygis matuotas griovyje nuo skydu reguliuojamos pralaidos. Nuo šios pralaidos priklauso vandens lygis apie 50 ha pylimu atribotame Amalvos pelkės pakraštyje.

2019 m. polderio ir pietrytinės Amalvos pelkės dalies hidrologinius stebėjimus tęsė specialistas J. Bagdonas.

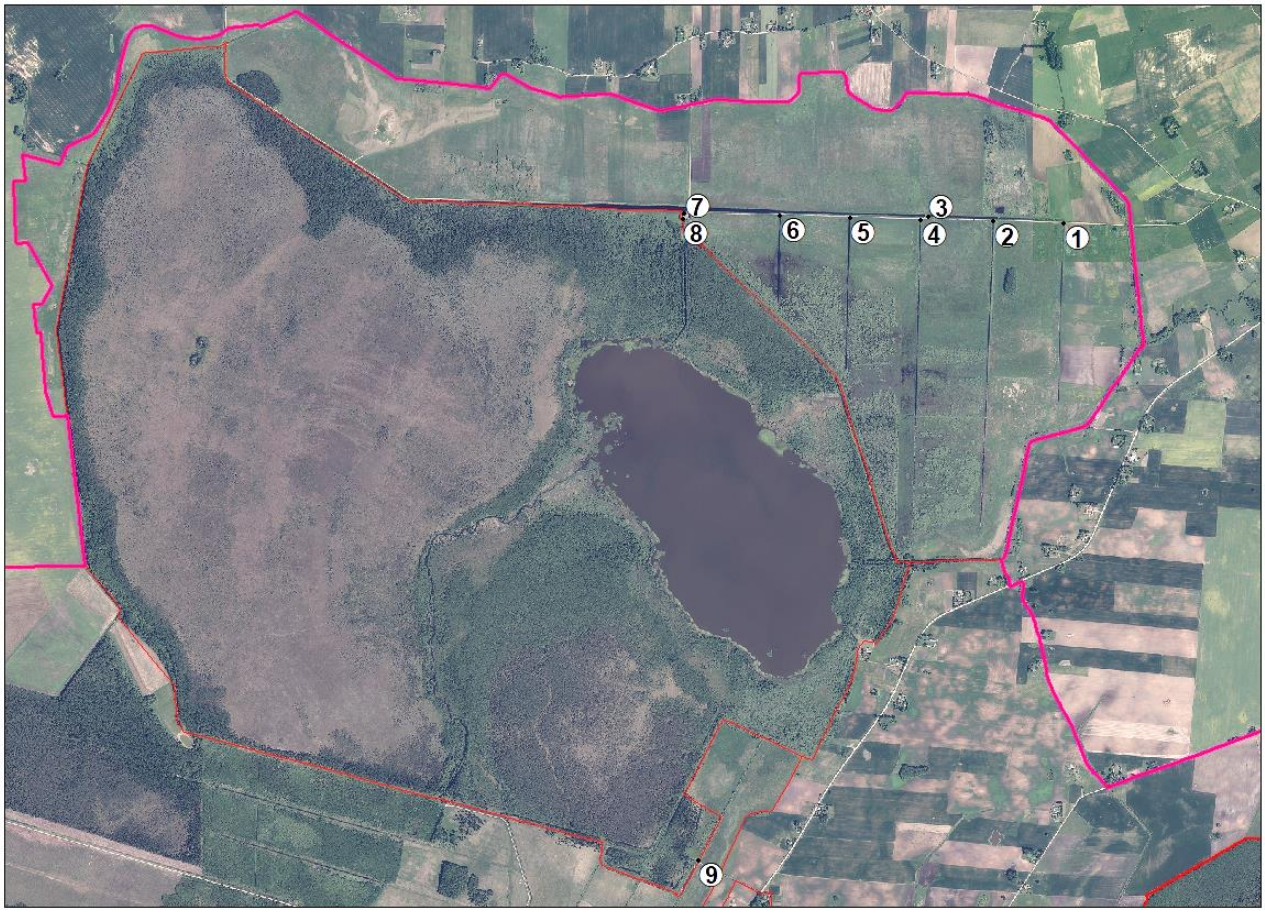

Pav. Amalvo polderio ir pietrytinio Amalvos pelkės pakraščio vandens lygio matavimo taškų padėtis

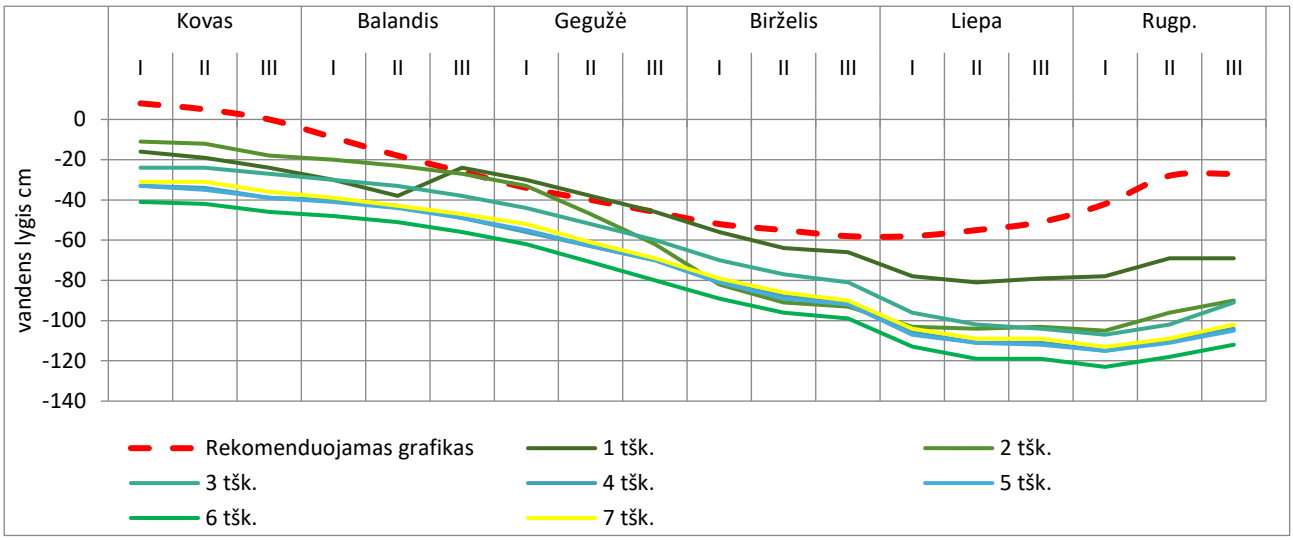

Pav. Vandens lygis Amalvo polderio kanaluose grunto paviršiaus atžvilgiu 2019 m.

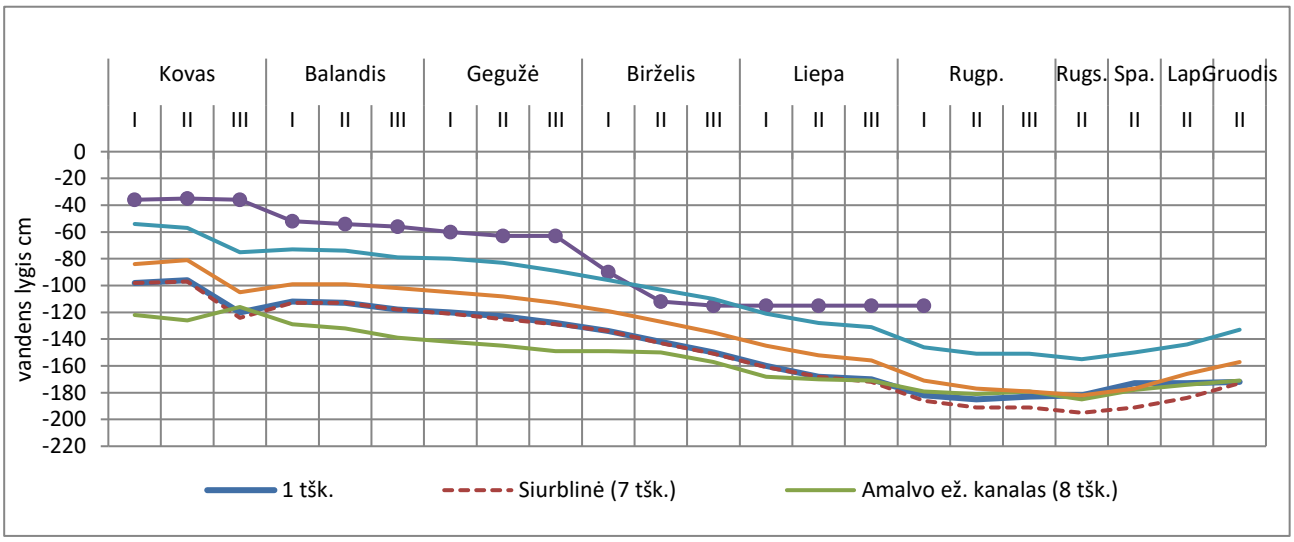

Pav. Vandens lygis Amalvo polderio ir pietrytinio Amalvos pelkės pakraščio matavimo taškuose 2019 m.

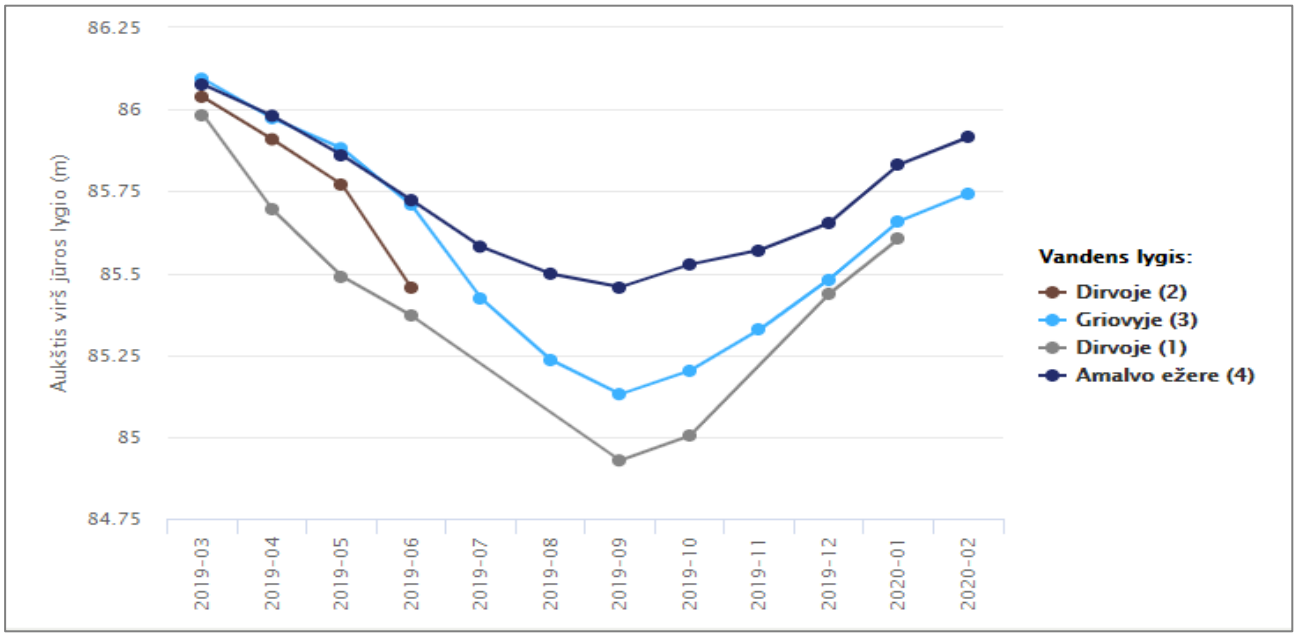

Pav. Vandens lygis Amalvo polderyje automatinio matuoklio duomenimis 2019 -2020 m.

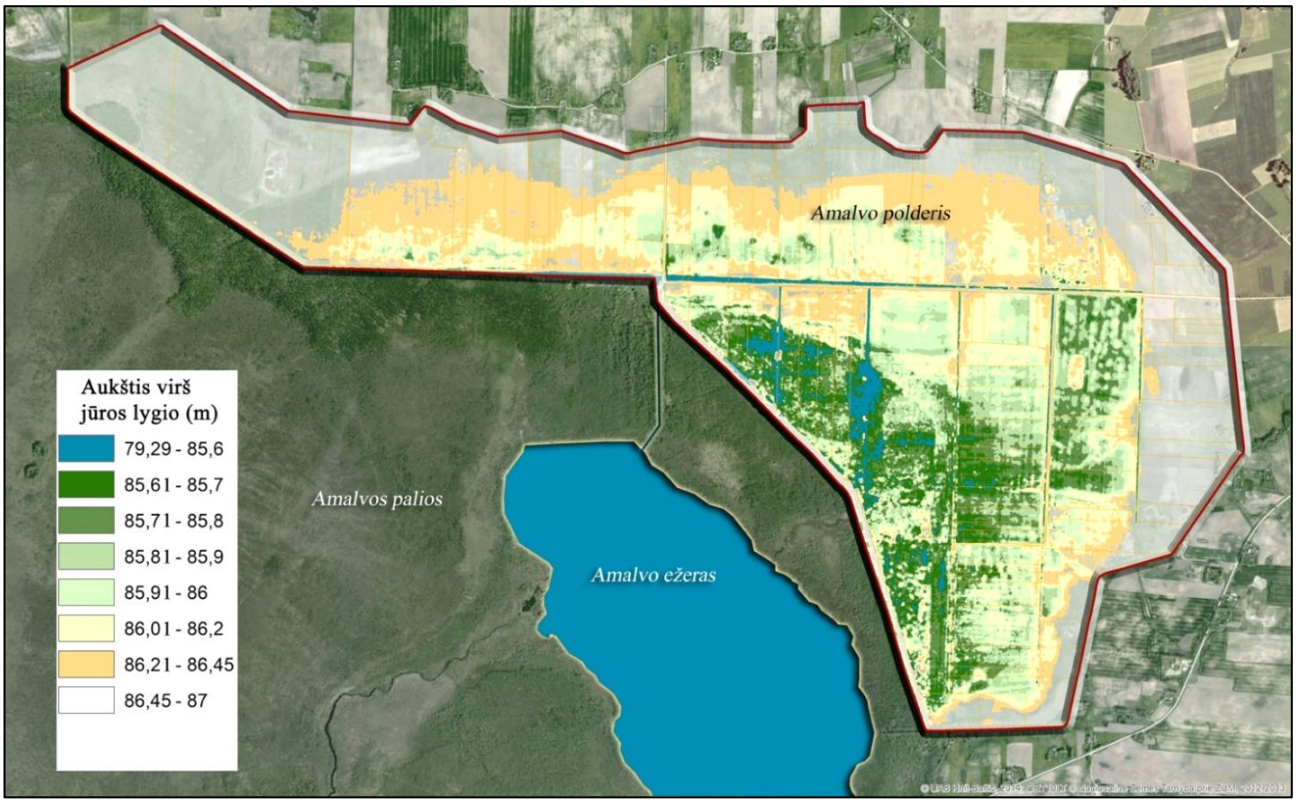

Pav. Amalvo polderio reljefas

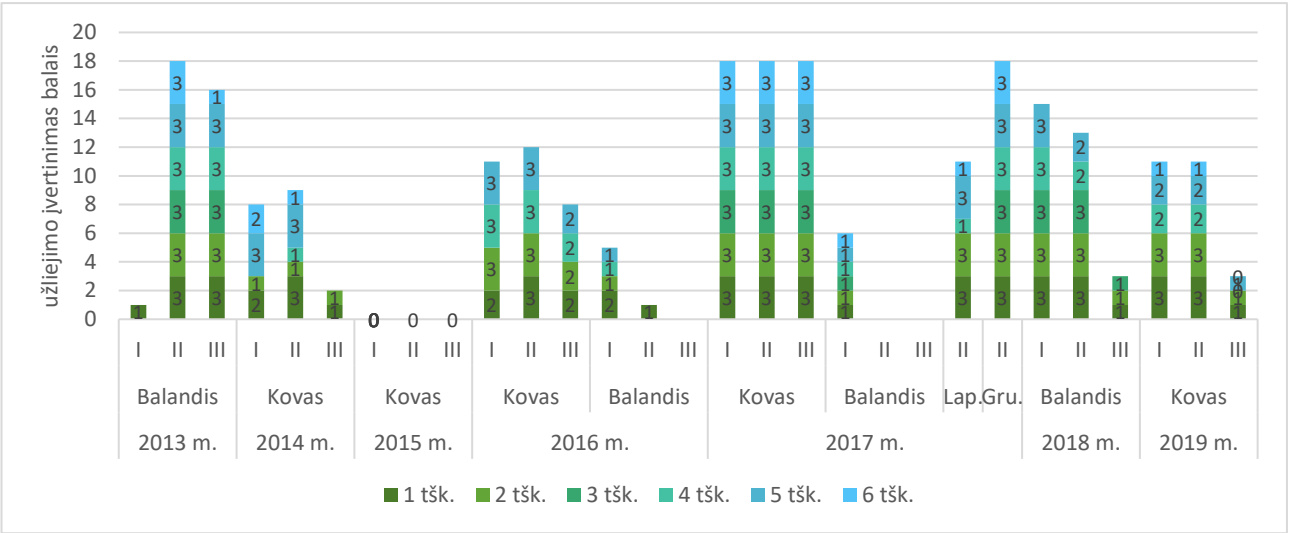

Pav. Amalvo polderio užliejimo įvertinimas potvynio metu 2013-2019 m.

Pastaba: matavimo taško numeris atitinka polderio sklypo numerį, 7-9 taškuose užliejimas nevertinamas. Užliejimas įvertinamas balais: 0 - vandens lygis kanaluose žemiau, nei polderyje, 1 - užlieta iki 1/3 polderio, 2 - užlieta daugiau nei 1/3 polderio, 3- užlieta daugiau nei 2/3 polderio;

2.4. METEOROLOGINIAI STEBĖJIMAI

2019 m. Žuvinte buvo šilčiausi ir sausiausi per visą meteorologinių stebėjimų laikotarpį. Vidutinė metinė oro temperatūra siekė 9,1 (Lietuvoje -8,8) laipsnio pagal Celsijų, tai yra 2,1 (Lietuvoje -1,9) laipsniu daugiau, nei vidutinė daugiametė 1981–2010 m. užfiksuota oro temperatūra. Žuvinto apylinkėse taip pat šie metai buvo vieni sausiausių bet kada registruotų: iškrito vos 398,4 mm kritulių (vidutinė kritulių norma 627 mm); balandžio, liepos ir rugpjūčio mėn. beveik visiškai nelijo, pagal hidroterminio koeficiento reikšmes – buvo sausra. Žuvinte registruoti krituliai vidutinę kritulių normą viršijo tik kovo mėn. Tai antri iš eilės metai su dideliu kritulių deficitu.

Meteorologiniai stebėjimai Žuvinto stebėjimų poste vykdomi automatinės meteorologinės stoties „MAWS 110“ pagalba nuo 2007 m. rugsėjo mėn. Duomenys fiksuojami 10 ir 60 minučių intervalu. Registruojami duomenys: oro temperatūra, drėgmė, rasos taškas, atmosferos slėgis, vėjo greitis ir kryptis (vidutinis, min. ir maks.), kritulių kiekis. Visa surinkta hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų informacija teikiama Lietuvos Hidrometeorologijos tarnybai prie AM. Už stoties priežiūrą ir duomenų perdavimą atsakingas specialistas G. Karpičius.

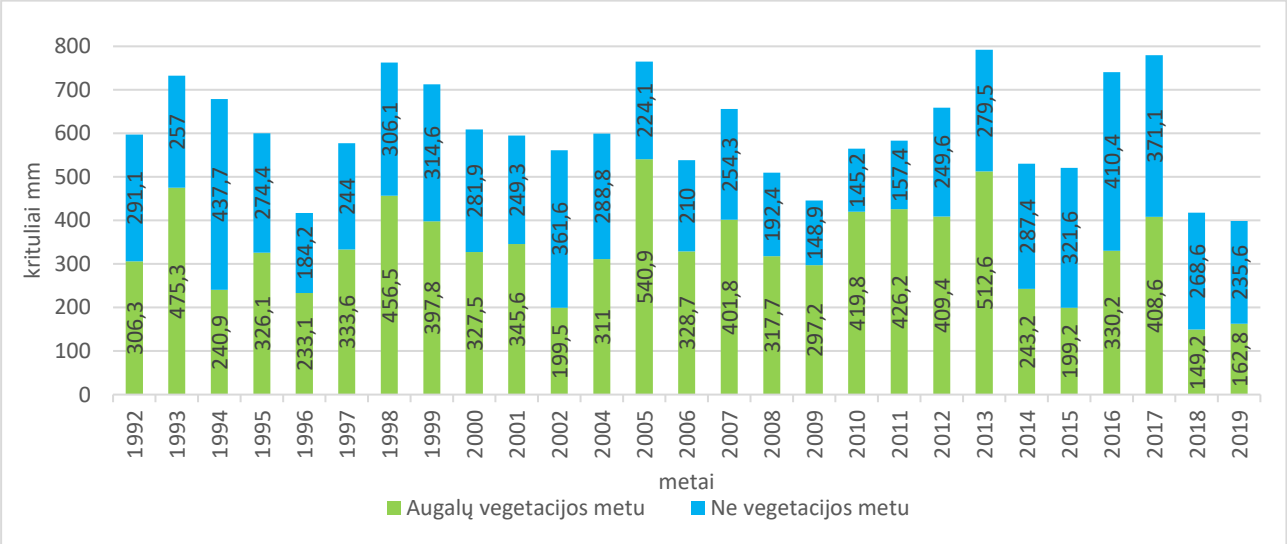

Pav. Metinis kritulių kiekis Žuvinto meteorologinėje stotyje 1992-2019 m.

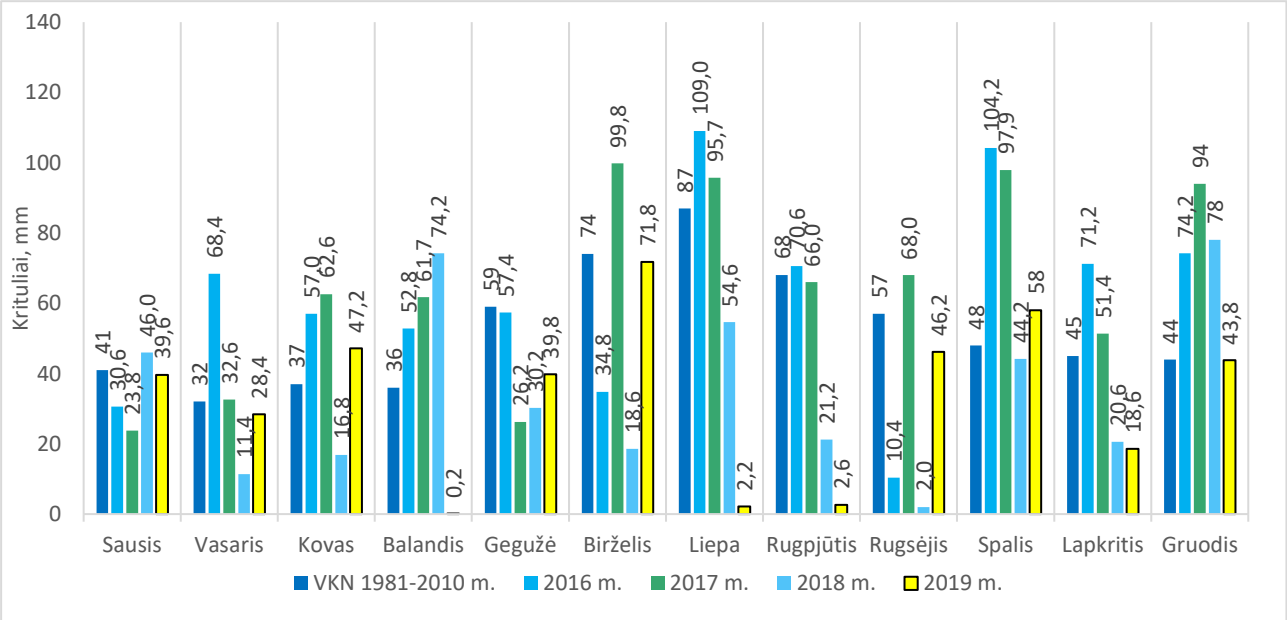

Pav. Kritulių kiekis 2016-2019 m.

Lentelė. Oro temperatūra ir kritulių kiekis Žuvinto meteorologinėje stotyje 2019 m.

Mėnesiai	Sausis			Vasaris			Kovas			Balandis			Gegužė			Birželis			Liepa			Rugpjūtis			Rugsėjis			Spalis			Lapkritis			Gruodis			**2019 m.**
Dekados	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
Vid. temperat.	-4,1	-2,1	-6,7	1,0	2,9	0,8	3,0	2,9	5,2	6,0	6,3	14,0	8,5	14,1	15,7	19,7	22,3	19,7	15,3	16,3	20,2	16,6	19,0	19,2	17,3	12,1	9,9	7,6	12,7	8,2	7,6	7,4	0,8	2,2	2,4	3,1	**9,1**
Temp. max	4,9	2,8	1,7	6,0	9,6	9,6	12,3	10,0	15,5	16,2	19,3	26,8	19,8	25,8	26,7	29,8	33,4	33,3	26,0	28,6	32,4	25,8	30,5	29,8	27,8	23,9	19,0	16,2	22,3	19,7	14,1	12,5	8,5	9,2	10,3	7,7	**33,4**
Temp. min.	-16,5	-18,6	-20,6	-2,0	-1,9	-8,4	-5,1	-2,9	-2,9	-5,4	-4,7	2,0	-2,9	5,9	3,2	5,7	10,3	8,0	7,9	7,4	10,6	6,3	6,9	9,0	7,0	2,9	-2,0	-2,4	4,0	-4,9	0,4	0,2	-4,5	-5,1	-6,5	-3,8	**-20,6**
Krituliai (mm)	8,6	22,0	9,0	20,2	8,2	0,0	19,6	16,4	11,2	0,0	0,0	0,2	2,6	25,2	12,0	4,0	11,6	56,2	1,6	0,6	0,0	0,0	0,0	2,6	3,4	19,8	23,0	41,4	12,0	4,6	10,2	6,2	2,2	15,0	6,8	22,0	**398,4**
Kritulių norma*	14	11	16	12	11	9	12	13	13	15	13	8	15	22	22	20	28	26	25	35	26	22	21	26	21	22	14	18	12	18	17	14	13	13	15	15	**627**
Temp. norma*	-3,8	-2,7	-3,5	-3,2	-3,4	-2,4	-1,1	0,5	2,7	5,3	6,6	9,5	11,5	13,1	13,9	15,4	15,2	16,1	17,5	18,1	18,1	18,3	17,4	15,8	13,8	11,8	11,0	9,5	7,2	5,3	3,6	1,6	0,4	-0,9	-2,3	-2,9	**7**

*- vidutinės oro temperatūros ir kritulių normos 1981-2010 m.

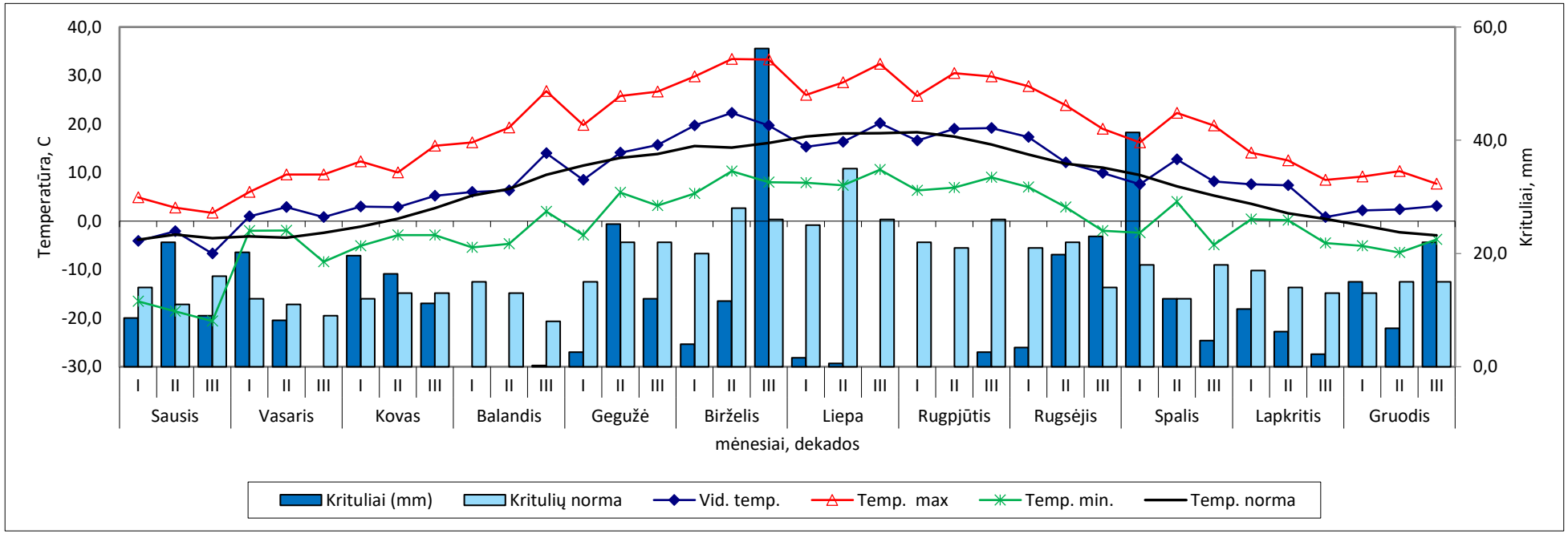

Pav. Oro temperatūra, krituliai Žuvinto meteorologinėje stotyje 2019 m..

2.5. FENOLOGINIAI STEBĖJIMAI

AUGALAI

Medžiai ir krūmai					
Rūšis	*Žydėjimo pradžia*	*Pirmi lapai*	*Prinoko vaisiai, uogos*	*Gelsta lapai*	*Nukrito lapai*
Beržas					
Alksnis					
Drebulė					
Alyvos	*05-08*				
Klevas					
Kaštonas					
Ąžuolas					
Šermukšnis					
Uosis					
Liepa	*06-20*				
Skroblas					
Ieva		*04-07*			
Blindė					
Lazdynas	*02-06*				
Karklas	*02-14*				

Žoliniai ir sumedėję augalai			
Rūšis	*Žydėjimo fazė*		
	pradžia	*masinis*	*pabaiga*
Kupstinis švylis	*02-02*		
Trilapis puplaiškis	*04-30*		
Žibuoklė	*03-08*	*03-21*	
Šalpusnis	*03-20*		
Pelkinė puriena	*04-15*		
Kiaulpienė	*04-18*		
Plukės	*04-09*	*04-18*	
Balžuva	*04-30*	*04-30*	
Gailis	*05-18*	*05-24*	*06-13*
Gegūnės	*05-24*		
Gaisrenos	*05-23*		
Siauralapis gencijonas	*07-18*		
Spanguolė	*05-30*	*06-13*	
Geltonasis vilkdalgis	*05-26*		
Lūgnė			

GYVŪNAI

Vabzdžiai	
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*
Dilgėlinukas	*03-22*
Citrinukas	*03-21*
Spungė	
Karkvabaliai	*05-10*

Žuvys	
Rūšis	*Neršto pradžia*
Lydeka	*03-21*
Lynas	06-03
Karšis	*05-20*

Varliagyviai ir ropliai			
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*	*Neršto pradžia*	*Paskut. stebėjimas*
Pievinė varlė		*03-22*	
Raudonpilvė kūmutė	*04-15*	*04-15*	
Žalioji rupūžė			

Paukščiai (perinčios rūšys)					
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*	*Įprasti, gausiai migruoja*	*Giesmės / teritoriniai balsai*	*Išperėjo pirmus jauniklius*	*Paskutinis stebėjimas*
Gulbė nebylė	*02-16*				
Gulbė giesmininkė	*02-12*				
Pilkoji žąsis	*02-07*				
Didžioji antis	*02-16*				
Rudagalvė kryklė	*03-05*				
Šaukštasnapė antis	*03-20*				
Kuoduotoji antis	*03-01*				
Klykuolė	*02-26*				
Didysis kormoranas	*03-25*				
Didysis baublys	*02-17*		*03-15*		
Baltasis gandras	*03-20*				
Juodasis gandras	*03-21*				
Mažasis erelis rėksnys	*03-29*				
Nendrinė lingė	*03-21*				
Pievinė lingė	*04-16*				
Sketsakalis	*04-29*				
Švygžda	*05-10*				
Plovinė vištelė	*04-18*				

Paukščiai (perinčios rūšys)					
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*	*Įprasti, gausiai migruoja*	*Giesmės / teritoriniai balsai*	*Išperėjo pirmus jauniklius*	*Paskutinis stebėjimas*
Griežlė	*04-30*				
Putpelė	*05-11*				
Laukys	*03-18*				
Gervė	*02-10*	*02-16*	*02-17*		*10-15*
Pempė	*02-19*		*03-20*		*12-09*
Perkūno oželis	*03-21*				*12-03*
Dirvinis sėjikas	*03-28*				
Griciukas	*04-08*				
Raudonkojis tulikas	*04-21*				
Brastinis tilvikas	*03-18*				
Tikutis		*04-30*			
Rudagalvis kiras	*03-11*				
Upinė žuvėdra	*04-23*				
Juodoji žuvėdra	*04-26*				
Baltaskruostė žuvėdra	*04-26*				
Keršulis	*03-04*				
Gegutė	*04-24*				
Grąžiagalvė	*04-20*				
Dirvinis vieversys	*02-16*	*02-17*			
Šelmeninė kregždė	*04-24*				
Langinė kregždė	*04-27*				
Pievinis kalviukas	*03-20*				
Baltoji kielė	*03-20*				
Remeza	*04-06*				
Erškėtžvirblis	*03-21*				
Lakštingala	*04-30*				
Kiauliukė	*04-23*				
Paprastasis kūltupys	*03-30*				
Strazdas giesmininkas	*03-18*				
Nendrinis žiogelis	*04-18*				
Meldinė nendrinukė	*04-30*				
Ežerinė nendrinukė	*04-25*				
Mažoji krakšlė	*04-29*				
Didžioji krakšlė	*04-28*				
Pilkoji devynbalsė	*04-22*				
Juodagalvė devynbalsė	*04-23*				
Pilkoji pečialinda	*04-07*				
Ankstyvoji pečialinda	*04-23*				
Volungė	*04-24*				
Varnėnas	*02-11*				
Kikilis	*03-16*				*12-02*
Čivylis	*03-12*				
Raudongalvė sniegena	*05-15*				
Nendrinė starta	*03-02*				
Rudagalvis kiras	*03-11*				

Migruojančios paukščių rūšys							
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*	*Pavasarinė migracija*			*Rudeninė migracija*		
		Pradžia	*Masinė*	*Išskrido*	*Pradžia*	*Masinė*	*Pabaiga*
Baltakaktės žąsys	*02-21*			*05-15*	*09-19*		*12-17*
Želmeninės žąsys	*02-21*			*05-15*	*09-19*		*12-17*
Gervės	*02-10*						*10-15*

Migruojančios paukščių rūšys							
Rūšis	*Pirmas stebėjimas*	*Pavasarinė migracija*			*Rudeninė migracija*		
		Pradžia	*Masinė*	*Išskrido*	*Pradžia*	*Masinė*	*Pabaiga*
Smailiauodegė antis	*03-05*						
Mažasis dančiasnapis	*03-05*						
Cyplė	*03-04*						
Gaidukas	*03-18*						
Didžioji kuolinga	*03-30*						
Kukutis	*04-26*						
Sketsakalis	*05-10*						
Didysis baltasis garnys	*03-03*						*12-17*
Mažasis kiras	*04-26*						
Sniegstartė		*02-21*					

KITI REIŠKINIAI

Eil. Nr.	*Reiškinio pavadinimas*	*Data*
1.	Groja geniai	*02-10*
2.	Teka klevo sula	*02-10*
3.	Teka beržo sula	*03-04*
4.	Apsiskraidė bitės	*02-10*
5.	Lapoja medžiai	*04-19*
6.	Ritasi sketės	*05-10*

2.6. NATURA 2000 RŪŠIŲ MONITORINGAS IR STEBĖJIMAI

2.6.1.PAUKŠČIŲ DIREKTYVOS PERINČIŲ RŪŠIŲ IR GLOBALIAI NYKSTANČIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS

Pagal Valstybinio aplinkos monitoringo (VAM) planą 2019 m. Žuvinto biosferos rezervate atliktas aštuonių Paukščių direktyvos rūšių monitoringas: meldinės nendrinukės, griežlės, juodosios žuvėdros, pievinės lingės, nendrinės lingės, pilkosios gervės, baltnugario ir vidutinio genio. Visi stebėjimų duomenys surinkti pagal Europos bendrijos svarbos perinčių paukščių rūšių populiacijų monitoringo metodikas ir Žuvinto biosferos rezervato (LTALYB003) monitoringo programą. Monitoringo apskaitų duomenys suvesti į Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos Biologinės įvairovės informacinę sistemą www.biomon.lt

Meldinės nendrinukės (Acrocephalus paludicola) vietinės populiacijos monitoringas

Žuvinto biosferos rezervate meldinės nendrinukės populiacija labai padidėjo po 2018 m. Vykdytos šių paukščių veisimo programos (LIFE projektas) ir vykdomų buveinių atkūrimo darbų.

Monitoringo metu atliekamos giedančių patinų apskaitos, vertinamas apskaitos teritorijų vietos savybių išsaugojimo laipsnis. Pirma meldinės nendrinukės giesmė girdėta balandžio 30 d. Kiaulyčios pelkėje ties Dambavaragiu.

Atliktos dvi monitoringo apskaitos: gegužės 22 d. ir liepos 17 d. Apskaitas atliko: A. Pranaitis, G. Baublys, R. Vabuolas. 2019 m. Žuvinto biosferos rezervate meldinės nendrinukės populiacija įvertinta 15 giedančių patinų, 9 iš jų sprendžiant pagal specialius žiedus buvo transluokuoti iš Baltarusijos praėjusiais 2018 m., likusieji 6 paukščiai sugauti ir sužieduoti.

Lentelė. Meldinės nendrinukės vietinės populiacijos vertinimas 2007 - 2019 m.

Apskaitos ploto pavadinimas	Giedančių patinų skaičius atitinkamais metais													Stebėjimai 2019 m.	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	05. 22	07.17
Dambavaragis	7	3	2	3	1	1	1	2	4	0	3	2	13*	13	11
Grebelė	0	0	0	0	0	1	0	1	2	4	3	5*	2	2	2
Epušė	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Liepakojai	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0
Podzelų pieva	*0*	*0*	*1*	*0*	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Viso	*7*	*3*	*3*	*3*	*1*	*1*	*1*	*4*	*7*	*4*	**7**	8*	15*	15*	13

∗ - iš jų 9 paukščiai buvo transluokuoti iš Baltarusijos praėjusiais 2018 m.

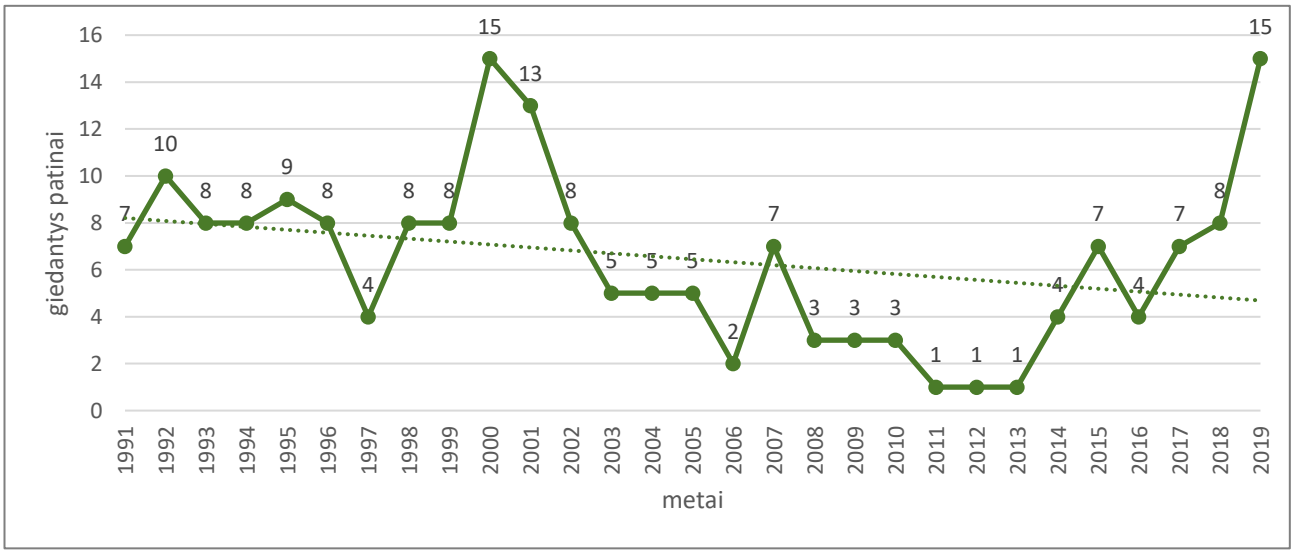

Pav. Giedančių meldinės nendrinukės patinų skaičius 1991 – 2019 m.

Lentelė. Meldinių nendrinukių buveinių būklės vertinimas 2019 m.

Apskaitos ploto pavadinimas	Vietos savybių išsaugojimo laipsnis	Vandens lygis grunto paviršiaus atžvilgiu perėjimo metu (cm)	Ūkinis naudojimas vasaros metu
Dambavaragis	1.0, 2.0, 3.2	-41	šienaujama
Grebelė	1.0, 2.0, 3.2	-57	šienaujama
Epušė	1.0, 2.0, 3.2	-63	šienaujama
Liepakojai	1.0, 2.0, 3.2	-60	šienaujama
Podzelai	1.0, 2.0, 3.6	-60	ganoma, šienaujama

Nendrinių lingių Circus aeruginosus vietinės populiacijos monitoringas

Nendrinių lingių populiacija Žuvinto biosferos rezervate yra stabili. Žuvinto ež. lingių skaičius reguliuojamas pagal Žuvinto ežero ir jo pakrančių gamtotvarkos plano reikalavimus.

Nendrinių lingių apskaitos atliktos gegužės – birželio mėn. daugkartinių stebėjimų metu, stebėtos poros, maitinamos patelės, dalis lizdų ieškoti, duomenis žymint schemoje. Žuvinto ežere monitoringo taškuose suskaičiuota 28 lizdai, Kiaulyčios pelkėje ties Naujavalakių km. 6 ir Žaltyčio ežere 6 lizdai. Iš viso monitoringo taškuose suskaičiuota 40 nendrinių lingių lizdaviečių.

Apskaitas atliko: G.Baublys, R. Vabuolas.

Lentelė. Nendrinių lingių apskaitos duomenys 2019 m.

Stebėjimų vieta	Lizdų skaičius	
	I apsk. gegužės 15-22 d.	II apsk. birželio 11-14 d.
LTALYB003-04 (Žuvinto 10 kv)	3	3
LTALYB003-05 (Žuvinto 1 kv)	0	0
LTALYB003-06 (Žuvinto 2 kv)	2	2
LTALYB003-08 (Žuvinto 4 kv)	5	5
LTALYB003-09 (Žuvinto 5 kv)	3	3
LTALYB003-10 (Žuvinto 6 kv)	10	10
LTALYB003-11 (Žuvinto 7 kv)	0	0
LTALYB003-184 (Žuvinto 8 kv)	3	3
LTALYB003-183 (Žuvinte ties Salaite)	2	2
Žuvinto ež. viso:	***28***	***30***
LTALYB003-15 (Žaltyčio šiaurinis galas)	2	2
LTALYB003-14 (Žaltyčio pietinis galas)	3	4
LTALYB003-16 (Žaltyčio vakarinis krantas)	0	0
Žaltyčio ež. viso:	***5***	***6***
LTALYB003-02 (Ties Naujavalakių km.)	***6***	***4***

Pievinių lingių (Circus pygargus) vietinės populiacijos montoringas

Pievinių lingių populiacija Žuvinto rezervate atsikuria, greičiausiai dėl sumažėjusio trikdymo (išnykus šernams) ir vykdomų gamtotvarkos darbų, kuriais kontroliuojama sumedėjusi augmenija nendrynuose. Viena rūšie gausėjimo priežasčių gali būti stebimas bendras populiacijos gausos didėjimas šalyje.

Pievinių lingių apskaitos atliktos gegužės 8 d. ir birželio 14 d., taip pat buvo atliekami papildomi stebėjimai ne monitroringo taškų aprėptyje, jų metu aptiktos net 3 sėkmingai perinčios poros. Viena iš jų įsikūrė Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje – 6 kv. paežerės nendryne. Kita pora – mažoje pelkutėje Grinkiškių k., šalia rezervato. Trečia – Kiaulyčios nendrynuose ties Rudės „vartais“. Ši pora sėkmingai užaugino 4 jauniklius. Kituose lizduose užaugo 3 ir 2 jaunikliai. (G.B.)

Apskaitas atliko: G.Baublys.

Lentelė. Pievinių lingių apskaitos duomenys 2019 m.

Stebėjimų vieta	Lizdų skaičius	
	I apsk.	II apsk.
LTALYB003-181 (Žuvinto ež. 2/3 kv.)	0	1
LTALYB003-182 (Dambavaragio pievos)	1	1
Papildomas taškas Grinkiškių k. 477975, 6036145 (LKS),	-	1

Pilkųjų gervių (Grus grus) apskaitos

Gervių populiacija Žuvinto biosferos rezervate pastaraisiais metais yra palyginti stabili ir nerodo aiškių didėjimo tendencijų.

Gervių apskaitų metu monitoringo taškuose registruojami ir kartogarfinėje medžiagoje pažymimi stebėti ir girdėti paukščiai. Pagal surinktus duomenis nustatomas gervių porų skaičius. Apskaitų laikas – balandžio I ir III dekados. Populiacijos dydis monitoringo taškuose įvertintas ne mažiau 32 porų pilkųjų gervių.

Apskaitas atliko: A.Pranaitis, G. Baublys ir R. Vabuolas.

Lentelė. Gervių apskaitų duomenys 2019 m.

Taško Nr.	Stebėjimų vieta	Porų skaičius	
		I apsk.	II apsk.
LTALYB003-B49	Bukta ties 21/35 kv.	1	1
LTALYB003-B50	Bukta 24/38 ir 25/39 kv.sankirta	2	2
LTALYB003-B51	Bukta ties 9/10 kv.	3	2
LTALYB003-B52	Bukta ties Liūliškynės gamtiniu rezervatu 12/13 kv.	2	2
LTALYB003-B53	Bukta ties Grįstakeliu 27/41 kv.	2	2
LTALYB003-B55	Bukta ties Buktabalės gamtiniu rezervatu 54/63 kv.		
LTALYB003-B57	Bukta ties 52/61 kv.		
LTALYB003-197	Bukta ties Grįstakeliu 57/66 kv.	2	2
LTALYB003-198	Bukta Vartų k.ties Grįstakeliu	1	2
	Viso Buktoje:	***13***	***13***
LTALYB003-28	Kiaulyčios pelkė ties Naujavalkių k. I linija	2	2
LTALYB003-29	Kiaulyčios pelkė ties Naujavalkių k. II linija	2	3
LTALYB003-30	Kiaulyčios pelkė ties Saltininkų k.	3	3
LTALYB003-199	Kiaulyčios pelkė ties Zailių bala	1	1
LTALYB003-31	Kiaulyčios pelkė ties Dambavaragiu	3	3
	Viso Kiaulyčios pelkėje:	***11***	***12***
LTALYB003-32	6 palių kv. pakraštys ties Gojumi	4	5
LTALYB003-33	Dovinės pakrantė ant 12 kv pylimo	2	2
	Viso:	***30***	***32***

Vidutinių margųjų genių (Dendrocopus medius) ir baltnugarių genių (Dendrocopus leucotos) apskaitos

2019 m. apskaitos bareliuose nustatyta 20 vidutiniųjų margųjų genių, 8 baltnugarių genių porų.

Apskaita atlikta Buktos miške, keturiuose apskaitos bareliuose, kuriuose išdėstyti 48 apskaitos taškai. Apskaitos laikas – kovo iii ir balandžio ii- dekados. Apskaitas atliko R. Vabuolas.

Monitoringo taškuose, leidžiant provokacinius balsus registruojamos stebėtos ir pagal garsus atskiriamos genių rūšys įvertinant jų porų skaičių. Registruotas paukštis vertinamas kaip pora, išskyrus tuos atvejus kada stebimi abu poros nariai.

Lentelė. Genių apskaitų duomenys 2019 m.

Apskaitos barelio Nr./taškų skaičius	Apskaitos taško kodas	Porų skaičiaus taške / barelyje įvertinimas	
		Vidutinių margųjų genių	Baltnugarių genių
1/12	LTALYB003- B01	1	
	LTALYB003- B02	1	
	LTALYB003- B03		
	LTALYB003 -B04	1	1
	LTALYB003 -B05		
	LTALYB003 -B06	1	1
	LTALYB003 -B07	1	
	LTALYB003 -B08		
	LTALYB003 -B09	1	
	LTALYB003 -B10		
	LTALYB003 -B11	1	
	LTALYB003 -B12	1	
	Iš viso barelyje:	***8***	***2***
2/12	LTALYB003 -B13	1	
	LTALYB003 -B14		
	LTALYB003 -B15		
	LTALYB003 -B16		
	LTALYB003 -B17		
	LTALYB003 -B18	1	
	LTALYB003 -B19	1	
	LTALYB003 -B20		1
	LTALYB003 -B21		
	LTALYB003 -B22	1	
	LTALYB003 -B23	1	
	LTALYB003 -B24		
	Iš viso barelyje:	***5***	***1***
3/12	LTALYB003 -B25	1	
	LTALYB003 -B26		1
	LTALYB003 -B27		
	LTALYB003 -B28		1
	LTALYB003 -B29		
	LTALYB003 -B30	1	
	LTALYB003 -B31		
	LTALYB003 -B32	1	
	LTALYB003 -B33		
	LTALYB003 -B34		
	LTALYB003 -B35		
	LTALYB003 -B36		1
	Iš viso barelyje:	***3***	***3***
4/12	LTALYB003 -B37		
	LTALYB003 -B38	1	1
	LTALYB003 -B39		
	LTALYB003 -B40		
	LTALYB003 -B41		
	LTALYB003 -B42	1	
	LTALYB003 -B43		
	LTALYB003 -B44		1
	LTALYB003 -B45	1	
	LTALYB003 -B46		
	LTALYB003 -B47	1	
	LTALYB003 -B48		
	Iš viso barelyje:	***4***	***2***
	Viso apskaitos teritorijoje	**20**	**8**

Griežlės (Crex crex) vietinės populiacijos monitoringas

Beveik visą dešimtmetį stebima aiški griežlių skaičiaus mažėjimo tendencija greičiausiai yra susijusi su blogėjančiomis veisimosi sąlygomis: pievų ir ganyklų vertimu ariama žeme ir intensyvia žemės ūkio veikla regione.

Griežlių monitoringo apskaitos atliktos dviem pakartojimais: birželio I ir III dekadomis. Įvertintas griežlių populiacijos dydis apskaitos maršrutuose - 15 teritorinių patinų, tai vieni prasčiausių metų per visą apskaitos laikotarpį. Negausiai griežlių išliko ir Amalvo polderio pievose, kitose teritorijose griežlių ženkliai sumažėjo arba visai nebeaptinkama. Jų išlikimui didelę įtaką daro intensyvaus šienavimo ir staigaus biomasės paėmimo bei pievų suarimo tendencijos.

Apskaitas atliko: specialistai G. Baublys, J. Bagdonas, R. Vabuolas.

Lentelė. Griežlės apskaitų duomenys 2008 – 2019 m.

Griežlių apskaitų ruožai	Teritorinių patinų skaičius											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dovinė - Beržinė	0	1	6	4	0	11	5	0	0	0	0	0
Beržinė -Bambena	1	0	0	5	0	1	0	0	0	2	2	0
Bambena - Saltininkai	3	4	3	7	1	1	1	0	0	2	2	0
Saltininkai - Buktos m.	1	4	3	5	1	3	1	0	0	1	0	0
Buktos m.- Žaltyčio ež.	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Dovinė – Kumečių k.	4	8	9	5	6	7	9	3	2	4	2	1
Padovinio k. pievos	5	6	9	8	3	5	7	3	3	3	0	2
Varnupių k. pievos	3	4	3	8	5	4	6	2	0	0	0	0
Pievos prie Daukšių	9	8	14	18	12	21	21	7	2	7	8	4
Amalvo polderis	15	15	20	35	8	22	7	4	8	13	10	8
Iš viso:	***42***	***52***	***53***	***95***	***36***	***78***	***57***	***19***	***15***	***32***	***24***	***15***

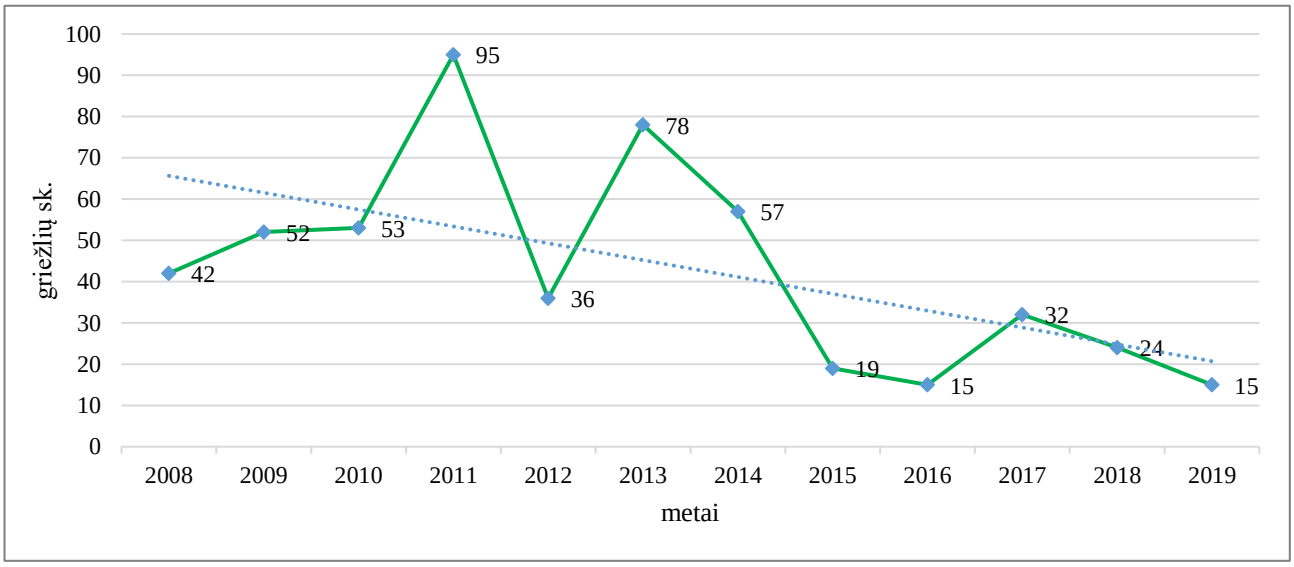

Pav. Griežlių skaičius Žuvinto BR 2008 – 2019 m.

Juodosios žuvėdros (Chlidonias niger) vietinės populiacijos monitoringas

2019 metais didžiausia juodųjų žuvėdrų kolonija (20 porų) buvo įsikūrusi vakarinėje Žuvinto ež. dalyje (IV kv.). Kitur kolonijos buvo susiskaidžiusios ir silpnos. Antrosios apskaitos metu VII kv. surasta vėlyva kolonija su 8 lizdais ir dėtimis. Įvertintas populiacijos dydis Žuvinto ež.: 56 poros.

Juodosios žuvėdros monitoringo apskaitų metu Žuvinto ež. buvo skaičiuojami juodųjų žuvėdrų kolonijose aptikti lizdai, vertintamas kolonijose perinčių porų skaičius. Apskaitų laikas - gegužės III ir birželio III dekados. Apskaitas atliko: G. Baublys, R.Vabuolas.

Lentelė. Juodosios žuvėdros monitoringo duomenys 2019 m.

Stebėjimų vieta, taško Nr	Lizdų sk.		Porų skaičiaus įvertinimas
	I –as (06-12)	II –as (07-04	
LTALYB003-160 (I kv.)	9	9	9
LTALYB003-161(II kv.)	9	9	9
LTALYB003-162(IV kv.)	20	20	20
LTALYB003-163(X kv.)	10	10	10
Papildomas taškas VII kv. 475381, 6037134 (LKS)	-	8	8
		Viso:	**56**

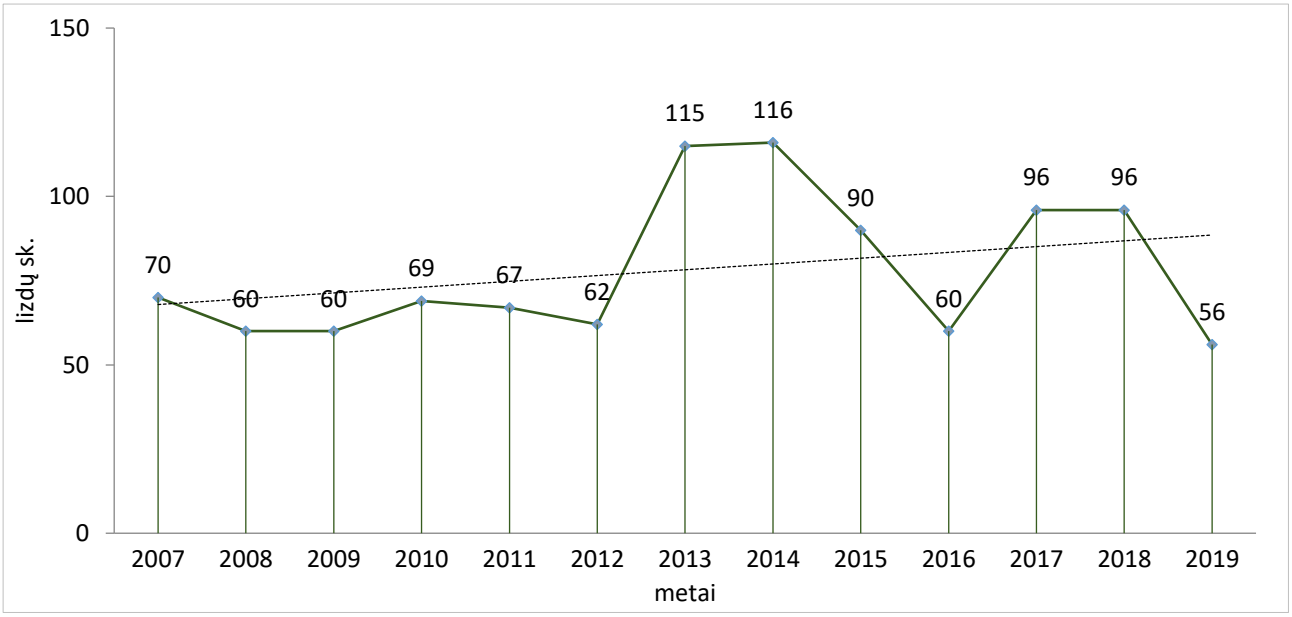

Pav. Juodųjų žuvėdrų lizdų skaičius Žuvinto ež. 2007 – 2019 m.

2.6.2. MIGRUOJANČIŲ PAUKŠČIŲ SANKAUPŲ APSKAITOS

Migruojančių gervių (Grus grus) sankaupų apskaita

Migruojančių gervių sankaupų mažėjimo priežastys nėra žinomos. Jos pakeitė įprastas nakvynės vietas Žuvinto aukštapelkės Rudės plynėje ir nesirenka vienoje vietoje.

Gervės skaičiuotos vakarais, besirenkančios į nakvynės vietas. Atliktos penkios apskaitos. Apskaitų laikas - liepos III - rugsėjo II dekados. Gausiausiai gervės rinkosi Žuvinto ež. pakrantėjė (Maudyklėje, Salaitėje), Rudės ir Kumečių plynėse, gerokai mažiau nakvojo kitose nakvynės vietose.

2019 m. rudenį gervių migracija neužtruko, po rugsėjo 20 d. atvėsus orams, prasidėjo intensyvi gervių migracija, paukščiai skrido naktimis, o Žuvinte sankaupų nebeliko, buvo stebimos tik pavienės gervės. Paskutinis migruojančių gervių 65 būrys stebėtas spalio 15 d.

Gervių apskaitas atliko: A.Pranaitis, G.Baublys, R. Vabuolas.

Lentelė. Migruojančių gervių skaičius nakvynės vietose Žuvinto BR 2019 m.

Data	Gervių parskridimo		Nakvojusių paukščių skaičius atskirose teritorijose						
	pradžia	pabaiga	Rudės plynė	Kumečių plynė	Damba-varagis	Salaitė, Sala	Amalvo polderis	Paulupis	**Viso**
2019-07-31	19.35	21.10			338	310		50	**858**
2019-08-13	19.00	21.00		60	395	703			**1158**
2019-08-23	19.10	21.00	272	139		756	110		**1277**
2019-09-06	19.00	20.30	208	370		103	120		**801**
2019-09-19	18.50	20.00	300	12		310	152		**924**

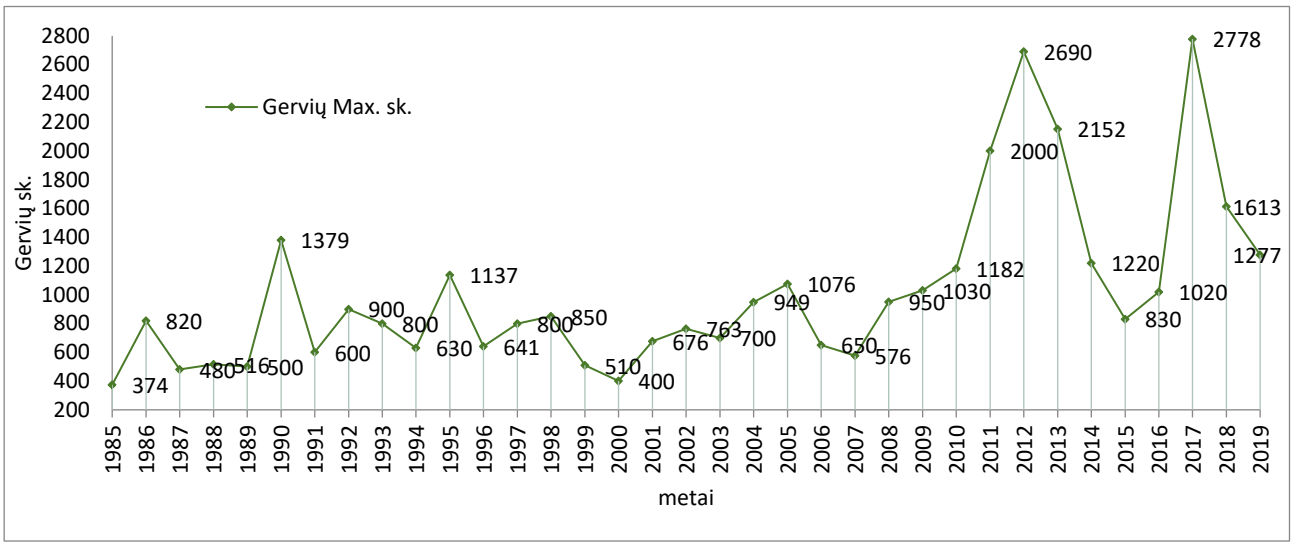

Pav. Maksimalus migruojančių gervių skaičius Žuvinto BR 1985 - 2019 m.

Migruojančių žąsų sankaupų apskaita

Žąsys: pilkosios (Anser anser), želmeninės (Anser fabalis), baltakaktės (Anser albifrons) skaičiuotos anksti rytais, joms skrendant iš nakvynės vietų Žuvinto ežere.

Stebėjimo taškas - rezervato direkcijos apžvalgos bokštelis. Apskaitos vykdytos pavasarį kovo - balandžio mėn. ir liepos - lapkričio mėn. žąsų migracijos metu. Apskaitas atliko: G.Baublys, A.Pranaitis, R. Vabuolas.

Pirmosios želmeninės ir baltakaktės žąsys pavasarį pasirodė vasario 21 d. Pavasarinės migracijos pikas buvo registruotas – kovo 21 d., apskaitos metu suskaičiuota 9232 žąsų, tai buvo didžiausias žąsų skaičius 2019 m. Rudenį pirmosios želmeninės ir baltakaktės žąsys pastebėtos rugsėjo 19 d. Rudeninės žąsų sankaupos išsilaikė iki lapkričio pabaigos, o paskutiniai negausūs žąsų būriai stebėti gruodžio viduryje.

Lentelė. Migruojančių žąsų skaičius Žuvinto biosferos rezervate 2019 m.

Data	Išskridimo pradžia /pabaiga val.	Išskrendančių žąsų skaičius			
		Pilkosios	Baltakaktės	Želmeninės	**Viso**
Pavasarinės sankaupos					
2019-03-05	6.45-7.20 h	25	2242	350	**2617**
2019-03-13	6.15-7.00 h	180	3600	1620	**5400**
2019-03-21	6.05-6.50 h	463	7385	1384	**9232**
2019-04-04	6.25-7.20 h	222	3552	666	**4440**
2019-04-16	5.50-6.50 h	92	1505	278	**1875**
Rudeninės sankaupos					
2019-07-31	5.30-7.00 h	1557			**1557**
2019-08-13	6.00-7.05 h	1750			**1750**
2019-08-23	6.40-7.38 h	1720			**1720**
2019-09-06	6.20-7.10 h	1715			**1715**
2019-09-20	6.34-7.20 h	1684			**1684**
2019-10-04	7.30-8.45 h	1700	297	558	**2555**
2019-10-16	7.30-9.00 h	1700	331	1000	**3031**
2019-10-29	7.15-8.30 h	1700	500	1320	**3520**
2019-11-19	6.45-7.50 h	145	160	587	**892**

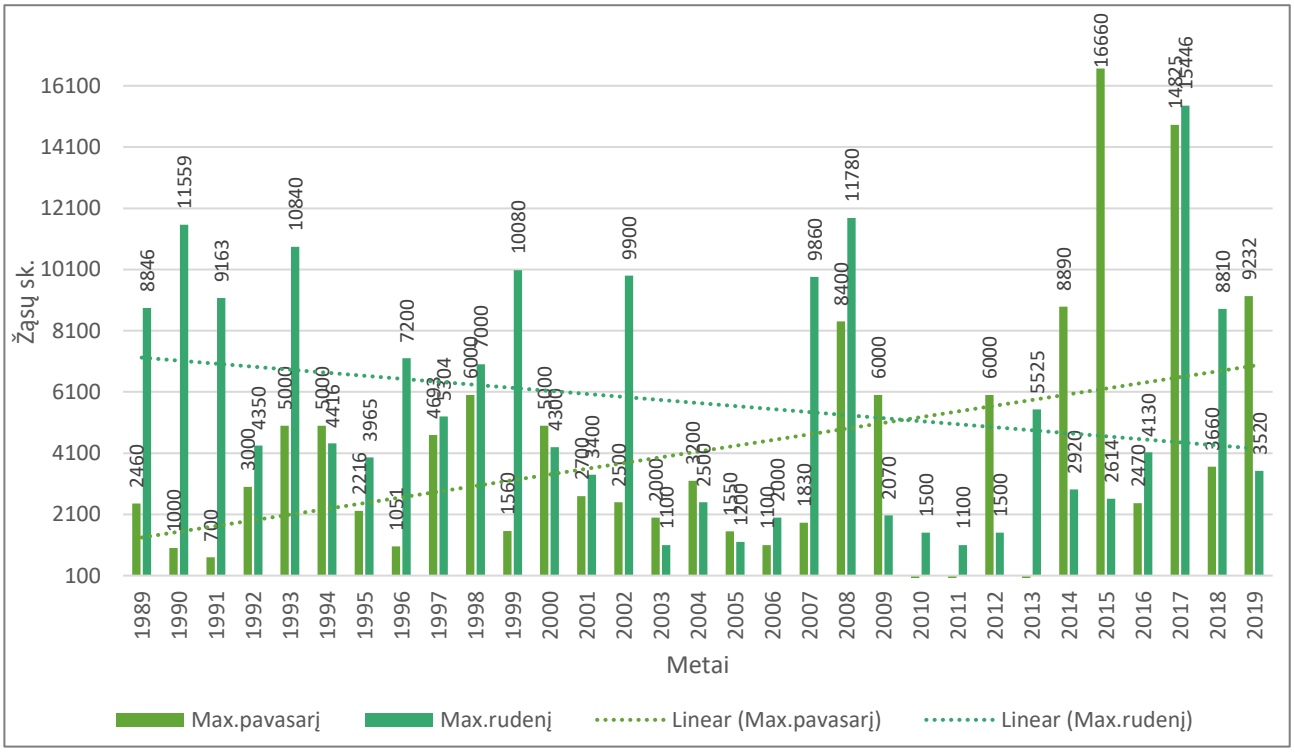

Pav. Maksimalus migruojančių žąsų skaičius Žuvinto gamtiniame rezervate 1989- 2019 m.

2.6.3. BUVEINIŲ DIREKTYVOS GYVŪNŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS

Pagal Valstybinio aplinkos monitoringo (VAM) planą 2019 m. atliktas raudonpilvės kūmutės ir skiauterėtojo tritono monitoringas. Monitoringo duomenys surinkti pagal Europos bendrijos svarbos buveinių rūšių populiacijų monitoringo metodikas ir programas.

Raudonpilvių kūmučių (Bombina bombina) monitoringas

Gausiausiai raudonpilvės kūmavo Amalvo polderyje, kitur dėl sausringų metų kūmutės koncentravosi kūdrose. Ypač prasta kūmučių padėtis Vidzgirio botaniniame draustinyje. Raudonpilvės kūmutės išliko tik vienoje Vidzgirio miškas balų, kuri dėl sausros buvo ženkliai nusekusi, visose kitose balose išnyko. Balos, kuriose buvo aptinkamos kūmutės beveik visiškai išdžiūvo ir apaugo sumedėjusios augmenija. Tokios buveinės raudonpilvėms kūmutėms visiškai netinkamos, reikalingos gamtotvarkos priemonės.

Raudonpilvių kūmučių apskaitos vykdytos Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje ir Vidzgirio botaniniame draustinyje parinktuose monitoringo taškuose. Apskaitų laikas: gegužės I –III dekada. Apskaitas atliko R. Vabuolas, G.Karpičius.

Lentelė. Raudonpilvių kūmučių apskaitų duomenys Žuvinto biosferos rezervate 2019 m.

Taško Nr. (kodas)	Vietovardis	Pakartojimai, apskaitų duomenys			
		I-as; 2019-05-10		II-as; 2019-05-23	
		Ind. vnt.	*Balsų intensyvumo kategorija	Ind. vnt.	*Balsų intensyvumo kategorija
LTALY0005-16	Podzelų balos	5	1	6	2
LTALY0005-17	Grebelė	0	-	0	-
LTALY0005-18	Amalvo polderis (1)	0	-	0	-
LTALY0005-19	Amalvo polderis (2)	<10	3	<10	3
LTALY0005-25	Kūdros varliagyviams Murgeliuose	5	2	5	2
LTALY0005-26	Bambenos žemapelkės balos	0	-	0	-
LTALY0005-27	Aleknonys (prie kelio)	0	-	0	-
LTALY0005-28	Vartų balos	0	-	0	-
Papildomas tšk. (1)	Vartų balos	3	1	4	1
Papildomas tšk. (2)	Bambenos žemapelkės balos	0	1	0	1
Papildomas tšk. (3)	Epušės kūdra	3	1	3	1

*- balsų intensyvumo kategorijos:
1 – pavieniai balsai,
2 – girdimi atskiri balsai ir persidengiantys 5–10 balsų,
3 – balsų gaudesys, balsai pastovūs, persidengiantis

Lentelė. Raudonpilvių kūmučių apskaitų duomenys Vidzgirio botaniniame draustinyje 2019 m.

Taško Nr. (kodas)	Vietovardis	Pakartojimai, apskaitų duomenys			
		I-as; 2019-05-09		II-as; 2019-05-21	
		Ind. vnt.	*Balsų intensyvumo kategorija	Ind. vnt.	*Balsų intensyvumo kategorija
LTALY0001-4	Vidzgirio miškas	3	1	1	1
LTALY0001-5	Vidzgirio miškas	0	-	0	-

*- balsų intensyvumo kategorijos:
1 – pavieniai balsai,
2 – girdimi atskiri balsai ir persidengiantys 5–10 balsų,
3 – balsų gaudesys, balsai pastovūs, persidengiantis

Skiauterėtųjų tritonų (Triturus cristatus) monitoringas

Skiauterėtųjų tritonų buveinių Vidzgirio miške padėtis prasta: kūdros užauginėja menkaverte sumedėjusia augalija, dugne susikaupęs storas nuokritų sluoksnis. Reikalingos gamtotvarkos priemonės.

Skiauterėtųjų tritonų monitoringas vykdytas kartu su raudonpilvės kūmutės monitoringu tuose pačiuose taškuose. Apskaitų laikas: gegužės I -III dekada.

Pirmosios apskaitos metu graibštelio pagalba, sugauti tritonų nepavyko. Antrajai apskaitai buvo panaudotos specialios gyvagaudės gaudyklės. Taške LTALY0001-4 buvo sugauti 2 suaugę skiauterėtųjų tritonų individai.

Apskaitas atliko R. Vabuolas, G. Karpičius.

Lentelė. Skiauterėtųjų tritonų monitoringo duomenys Vidzgirio botaniniame draustinyje 2019 m.

Taško Nr. (kodas)	Pkartojimai, individai vnt. gaudyklėse		Pastabos
	I-as; 2019-05-09	II-as; 2019-05-21	
LTALY0001-4	0	2	10 vnt. gaudyklių
LTALY0001-5	-	-	Bala visiškai išdžiūvusi ir apaugusi sumedėjusia augmenija

Lentelė. Natura 2000 rūšių monitoringo rezultatai Žuvinto BR ir priskirtose teritorijose

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Apskaitos vienetas	Apskaitų metai, rezultatai															
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Paukščių direktyvos rūšys																		
1.	Didysis baublys	patinų balsai	20	19	12			19			23			26			19	
2.	Nendrinė lingė	poros	59	75		41			41			34			39			40
3.	Pievinė lingė	poros		7		7		3				0			0			3
4.	Tetervinas	burbuliuojantys patinai			35			25			16			26			13	
5.	Švygžda	patinų balsai		104			66			28			28			17		
6.	Griežlė	patinų balsai		40	28		42	52	53	95	36**	78	57**	19**	15**	32	24**	15
7.	Plovinė vištelė	poros			17			22			44			24			9	
8.	Gervė	poros		33	35	59			62			60			37			32
9.	Tikutis	poros	4	3	2		6	4		4			5			3		
10.	Upinė žuvėdra	poros						11					51**	22**	1**	7**	19**	24**
11.	Juodoji žuvėdra	poros					60	70		67		115	116**	90		96		56
12.	Vid. marg. genys	poros		19		32			39	32		21			24			20
13.	Baltnugaris genys	poros		4					12	11		11			14			8
14.	Mėlyngurklė	poros			3			7			2			0			0	
15.	Meldinė nendrinukė	giedantys patinai	5	6	2	7	3	3	3	1	1	1	4	7	4	7	8	15
Buveinių direktyvos rūšys																		
18.	Dvilapis purvuolis	individai		<100														
19.	Pelkinė uolaskėlė	individai		<150														
20.	Baltamargė šaškytė	individai, lizdai					2, 3				5, 6			1			0	
21.	Didysis auksinukas	individai											3			0		
22.	Niūraspalvis auksavabalis	imago liekanos, ekskrementai, individai[in]					0, 2*			1, 3*		3[in]*	2 [in]*			1[in]		
23.	Plačioji dusia	individai									4 ♂			1			3	
24.	Ūdra	veiklos požymiai		6	5								6					
25.	Raudonpilvė kūmutė	patinų balsai		62		48		28	43			>49			>90			28
						20*			14*			6*			5*			3*
26.	Skiauterėtasis tritonas	individai				5*			1*			3*			4*			2

* - Vidzgirio botaniniame draustinyje; **- papildomai atlikta apskaita (ne pagal VAM planą);

2.7. FONINIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS

2.7.1. PERINČIŲ PELKINIŲ PAUKŠČIŲ APSKAITA

Nežiūrint didėjančio tinkamai prižiūrimų teritorijų skaičiaus Žuvinto biosferos rezervate, tilvikinių paukščių populiacios nedidėja. Tai gali būti susiję su didelių plėšrūnų kiekiu, ir ypač – nepalankiomis hidrologinėmis sąlygomis perimvietėse – pernelyg žemu vandens lygiu pavasarį ir perėjimo laikotarpiu.

Pelkinių paukščių monitoringo apskaitos atliktos pastoviose ilgametėse tilvikinių paukščių apskaitų teritorijose. Papildomai tilvikai skaičiuoti Amalvo polderyje ir Žuvinto ežero saloje.

Apskaitas atliktos pagal tipines pelkinių paukščių apskaitos monitoringo metodikas, nuo balandžio vidurio iki gegužės pabaigos. Apskaitas atliko specialistai: G.Baublys, A. Paplauskas, R. Vabuolas.

Pempė (Vanellus vanellus). Rūšies būklė blogėja. Ilgametėse apskaitų teritorijose perėjo 54 poros. Tai mažiau nei ankstesniais metais (65). Ypač ryškus pokytis – Amalvo polderyje. Pernai čia perėjo 70 porų pempių. Šiais metais aptikta tik 15 porų.

Perkūno oželis (Gallinago gallinago). Dėl gamtotvarkos darbų – iškertamų krūmynų, šienaujamų nendrynų pernai pastebimai pagerėjusi būklė išliko ir šiais metais. Ilgametėse apskaitų teritorijose suskaičiuota 53 perkūno oželiai. Tai mažiau, nei pernai (75). Bet Amalvo polderyje perinčių p. oželių pagausėjo iki 40 porų.

Raudonkojis tulikas (Tringa totanus). Rūšies būklė pablogėjo. Perinčių porų skaičius 2018 m. siekė 15 porų. Šiais metais aptikta tik 11 porų. Blogiausia, kad dėl lapių, nendrinių lingių, varninių paukščių ir gandrų veiklos r. tulikai jauniklių neužaugina. Liepos 1 d. Rudės plynėje stebėtoją pasitiko nerimaujantis paukštis – matyt dar augino jauniklius.

Paprastasis griciukas (Limosa limosa). Rūšies būklė bloga. Kasmet bando perėti 3 – 4 poros, bet vis nesėkmingai. Pavasaris buvo ypač sausas, todėl daugelis vietovių, kuriose kurdavosi p. griciukai, jiems buvo netinkamos, išdžiūvę. Grebelės pievose bandė perėti 1 pora. Gegužės 31 d. Rudės plynėje aptiktos net 3 poros. Paukščiai nerimavo, aktyviai gynė teritoriją nuo praskrendančių lingių – matyt tuo metu dar turėjo lizdus ar jauniklius. Liepos 1 d. čia p. griciukų nebeaptikta.

Tikutis (Tringa glareola). Rūšies būklė stabili. Gamtinio rezervato teritorijoje tikučiai peri tik Rudės plynėje. Šiais metais čia jų aptiktos net 7 poros (pernai – 4). Tačiau perėjimo sėkmingumas nežinomas. Liepos 1 d. čia tikučių nebeaptikta.

Dirvinis sėjikas (Pluvialis apricaria). Šiais metais įprastoje perimvietėje - Kumečių plynėje perėjo viena pora paukščių.

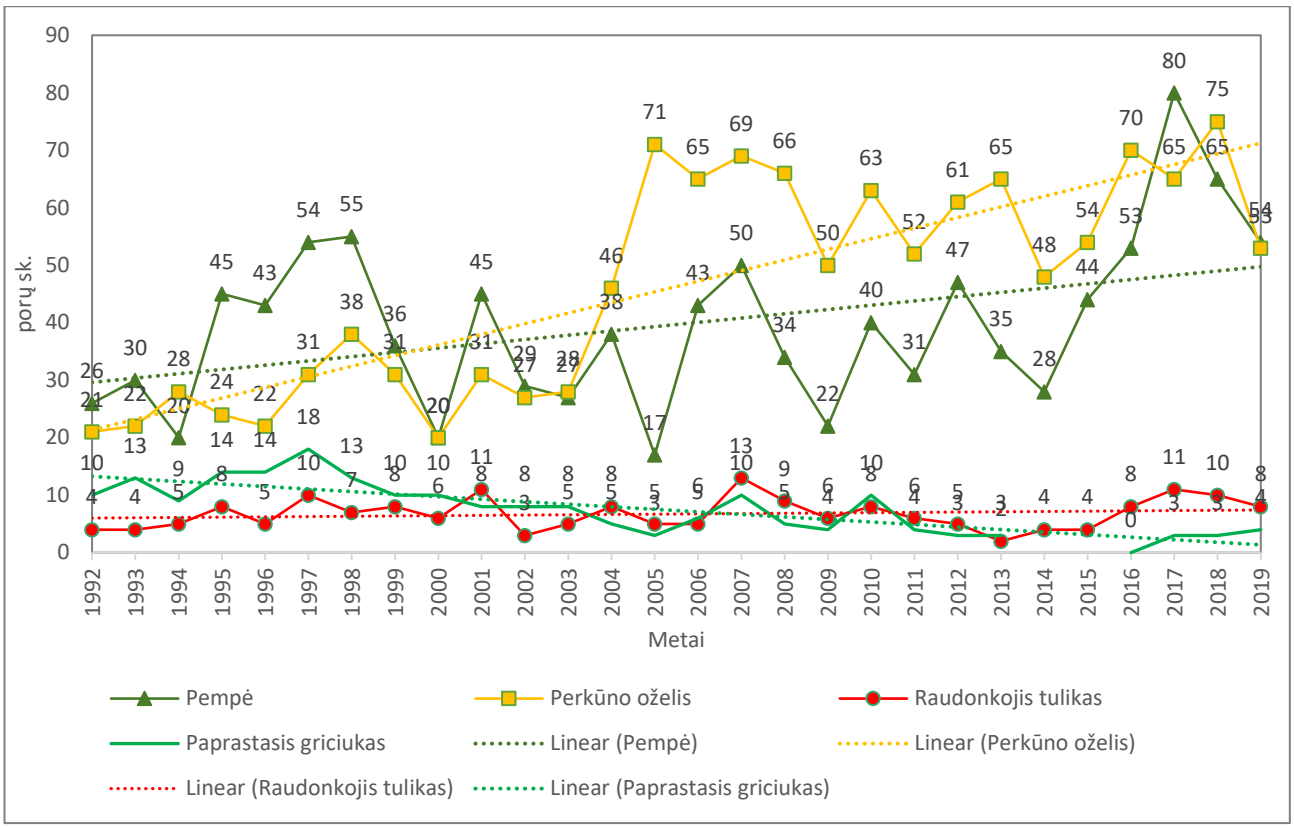

Pav. Perinčių tilvikinių paukščių porų skaičius apskaitos teritorijose 1992-2019 m.

Lentelė. Žuvinto BR perinčių tilvikinių paukščių porų skaičius 2019 m.

Rūšis / Vietovė	Pempė	Perkūno oželis	Raudonkojis tulikas	Paprastasis griciukas	Tikutis	Dirvinis sėjikas
Vartų balos	1	2				
Naujavalakiai-Saltininkai	2	3				
Saltininkai-Zailių bala	1	1				
Dambavaragio pelkė	4	16	1			
Dambavaragio pievos	8					
Grebelės pievos	9	2	1	1		
Epušė	2	6				
Podzelai	3	3				
Grinkiškių pievos						
Liepakojų balos	8	5	1			
Beržinės pelkė	8	6				
Rudės plynė	8	9	5	3	7	
Kumečių plynė						1
Ilgametėse apskaitų teritorijose:	***54***	***53***	***8***	***4***	***7***	***1***
Amalvo polderis	15	40	1			
Žuvinto ež. sala	5	4	2			
Viso porų:	***74***	***97***	***11***	***4***	***7***	***1***

Pav. Tilvikinių paukščių apskaitų teritorijos

Lentelė. Tilvikinių paukščių apskaitos Žuvinto BR pievose ir pelkėse 2019 m.

Eil. Nr.	Rūšis	Apsk. vnt.	Vartų balos			Naujava-lakiai – Saltininkai			Saltininkai -Zailių bala			Dambavaragio pievos			Dambavragio pelkė			Grebelės pievos			Epušė			Podzelai			Grinkiškių pievos			Liepakojų balos			Beržinės pelkė			Rudės plynė			Kumečių plynė			Amalvo polderis			Žuvinto ež. sala		
			1	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**2**	**3**
1	Pempė	pora	1	1		4	2			1		4	1		8	3		9	3		2	1		3			1			8	4		8	4		8	8					15	8		5	4	
2	Perkūno oželis	vnt.	2	1		3	3		1			16	15					2	2		6	5		3			1			5	4		6	3		6	9					55	40				
3	Griciukas	vnt.											2					2												10						4	6					10				1	
4	Raudonkojis tulikas	vnt.										1	6		1			3			2			2						2	2		2	2		6	10					8	2		4	4	
5	Gaidukas	vnt.																18				3		32							3					12						53	10				
6	Tikutis	vnt.											1000																		23			10		8	14						271				
7	Brastinis tilvikas	vnt.		1																																						3					
8	Dirvinis sėjikas	vnt.																																					2								
9	Tamsusis tilvikas	vnt.																																													
10	Žaliakojis tulikas	vnt.																																								4	1				
11	Didžioji kuolinga	vnt.																																								67					
12	Juodakrūtis bėgikas	vnt.																																													
13	Upinis kirlikas	vnt.																																			1						1				
14	Oželis nykštukas	vnt.																									3				2											1					

Apskaitų datos:

1 apsk.: 04-15 (Dambavaragio pelkė, Dambavargio pievos, Epušė , Grebelės pievos, Vartų balos, Naujavalakiai-Saltininkai-Zailių bala); 04-16 (Amalvo polderis, Liepakojų balos, Grinkiškių pievos, Podzelai); 04-18 (Beržinė, Žuvinto sala); 04-30 (Rudės plynė);

2 apsk.: 04-26 (Žuvinto sala); 05-07 (Vartų balos, Naujavalakiai-Saltininkai-Zailių bala, Dambavaragio pelkė, Dambavargio pievos); 05-08 (Grebelės pievos, Epušė); 05-09 (Amalvo polderis, Podzelai, Grinkiškių pievos, Liepakojų balos, Beržinė); 05-30 (Rudės plynė);

2.7.2. PERINČIŲ FONINIŲ INDIKATORINIŲ PAUKŠČIŲ RŪŠIŲ MONITORINGAS

Taškinių apskaitų metodu foninių perinčių paukščių apskaitos 2019 m. vykdytos Žuvinto aukštapelkės maršrute ir Kiaulyčios botaniniame - zoologiniame draustinyje.

Paukščių stebėjimai šiuo metodu aukštapelkėje vykdyti 1999 – 2004 m. ir tęsiami nuo 2016 m., šiais metais, čia atlikta viena apskaita - birželio 13d. Kiaulyčios botaniniame - zoologiniame draustinyje pirmoji apskaita atlikta gegužės 15 d., antroji – birželio 12 d.

Šio monitoringo duomenys pagal metodiką registruojami specialioje apskaitos formoje. Surinkti duomenys kaupiami ir reikalauja gilesnės specialistų analizės. Stebėjimus 2019 m. maršrutuose vykdė R. Vabuolas.

Pav. Aukštapelkėje perinčių paukščių apskaitos taškai

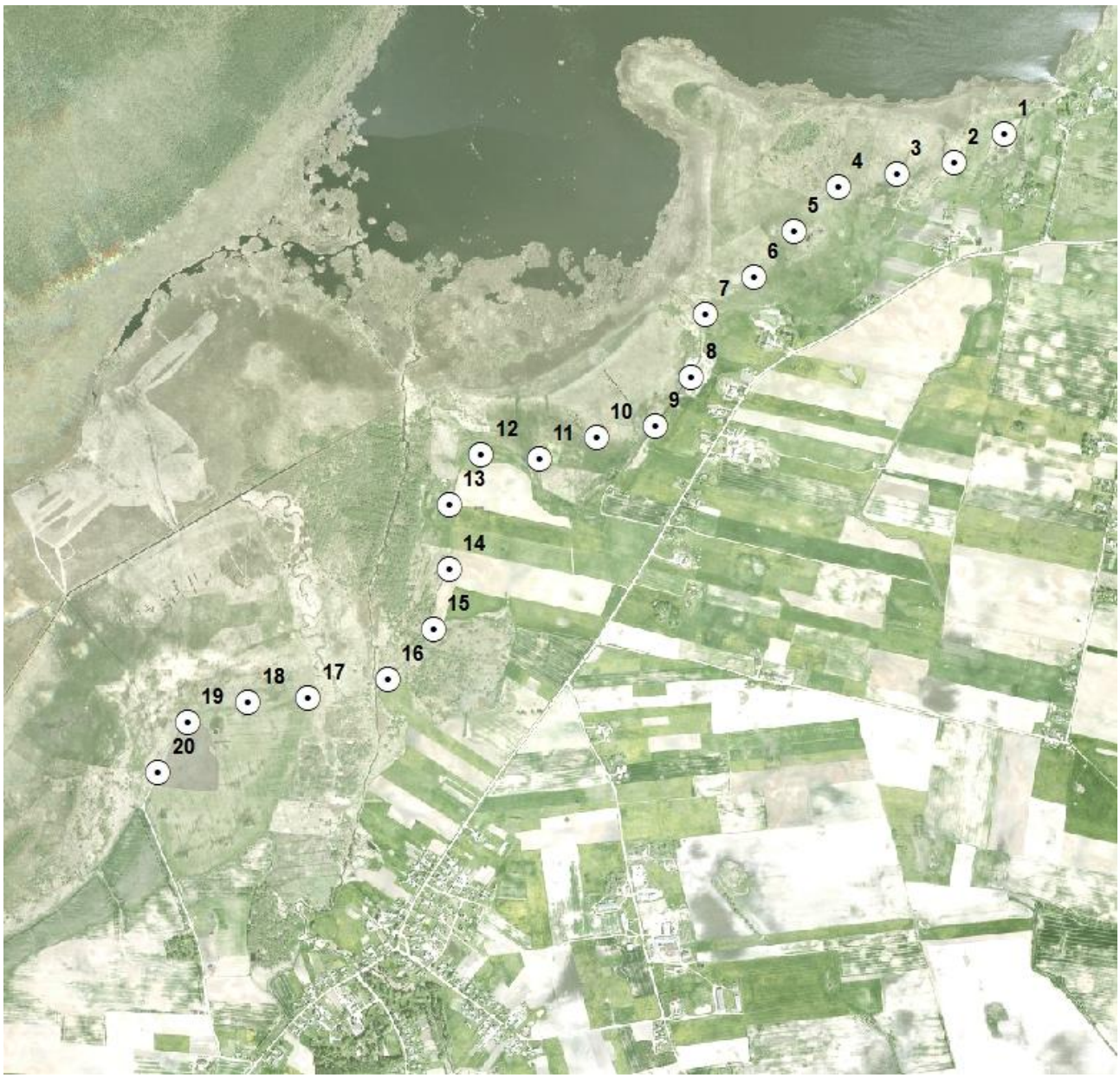

Pav. Perinčių foninių indikatorinių paukščių rūšių monitoringo taškai Kiaulyčios botaniniame - zoologiniame draustinyje

2.7.3. ŽUVINTO EŽ. PERINČIŲ VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITA

Žuvinto ež. foninių paukščių apskaitos vykdomos kasmet. Jų metu skaičiuojami perinčių vandens paukščių lizdai arba gausumas įvertinamas remiantis stebėjimais ežere. Apskaitas gegužės-birželio mėn. atliko specialistai G. Baublys ir R. Vabuolas.

Žuvinto ežere perinčių gulbių nebylių skaičius sumažėjo iki 10 porų. Perėjimo sėkmingumas mažas – didžioji dalis jauniklių žuvo per pirmąsias 2 – 3 savaites.

Gausėja perinčių gulbių giesmininkių. Šiais metais perėjo 4 poros. Tik 1 pora perėjo sėkmingai, bet užaugino tik 1 jauniklį.

Keletą metų mažėjusi rudagalvių kirų kolonija šiais metais netikėtai išaugo. Jei pernai jų skaičius tesiekė 473 poras, tai šiais metais suskaičiuotos 896 poros. Visa kolonija susikoncentravo Saloje ir tik 32 poros perėjo 7 kv. plovuose. Pastebėtas neįprastai didelis jauniklių mirtingumas. Žuvo tiek vos išsiritę jaunikliai lizduose, tiek, vėliau – jau plunksnuoti, paskrendantys jauni paukščiai.

Juodųjų žuvėdrų būklė pastebimai pablogėjo. Penkiose padrikose kolonijose iš viso suskaičiuota 56 poros. Pernai perinčių juodųjų žuvėdrų skaičius siekė 96 poras.

Upinių žuvėdrų būklė stabili, nežymiai gerėjanti. Aptiktos 24 poros. Tai - daugiau, nei pernai (19). Didžiausia - 16 porų kolonija aptikta 2 ežero kv.

Pastebimai padaugėjo ausuotųjų kragų. Salos pakraščiuose, šalia rudagalvių kirų kolonijos aptikta net 15 lizdų. Dar 2 poros perėjo X– ame kv., po 1 porą – I ir II kv. Pernai bendras perinčių a. kragų skaičius siekė 10 porų.

Lentelė. Foninių vandens paukščių lizdų skaičius Žuvinto ežere 2019 m.

Ež. kvartalas / Rūšis	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	VISO
Ausuotasis kragas	1	1			2				15	2	21
Gulbė nebylė		1			3	3	2			1	10
Gulbė giesmininkė				2						1	3
Rudagalvė antis	1			1			1		1		4
Nendrinė lingė		2		5	3	10	1	3	1	3	28
Pilkoji gervė	1	1		4	1	1	3	1		3	15
Upinė žuvėdra	1	16		1	1		5				24
Juodoji žuvėdra	9	9		20			8			10	56
Rudagalvis kiras							32		864		896
Viso lizdų:	***13***	***30***	***0***	***33***	***10***	***14***	***52***	***4***	***881***	***20***	***1057***
Rūšių skaičius:	***5***	***6***	***0***	***6***	***5***	***3***	***7***	***2***	***4***	***6***	

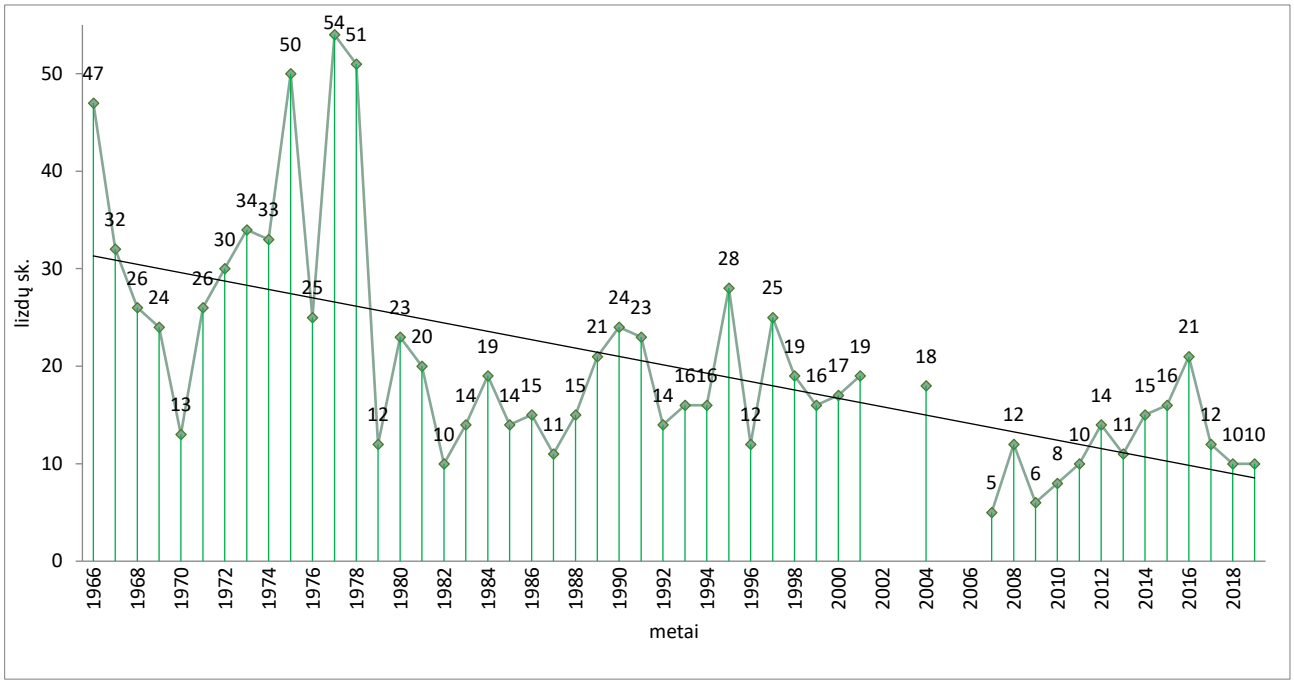

Pav. Gulbių nebylių lizdų skaičius Žuvinto ež. 1966 – 2019 m.

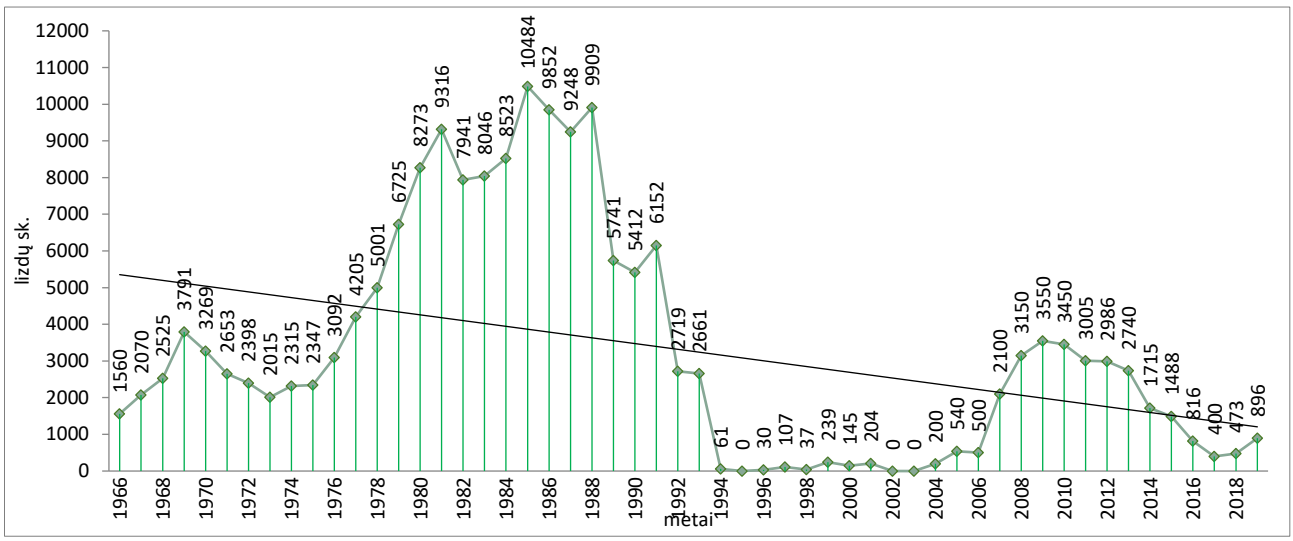

Pav. Rudagalvių kirų lizdų skaičius Žuvinto ež. 1966 - 2019 m.

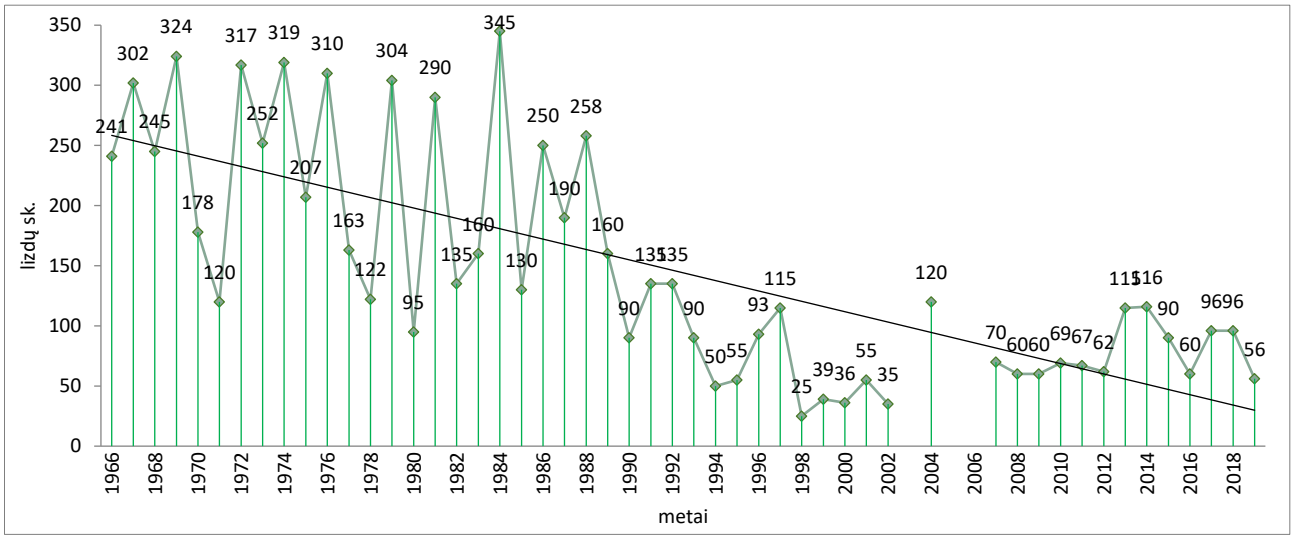

Pav. Juodųjų žuvėdrų lizdų skaičius Žuvinto ež. 1966 - 2019 m.

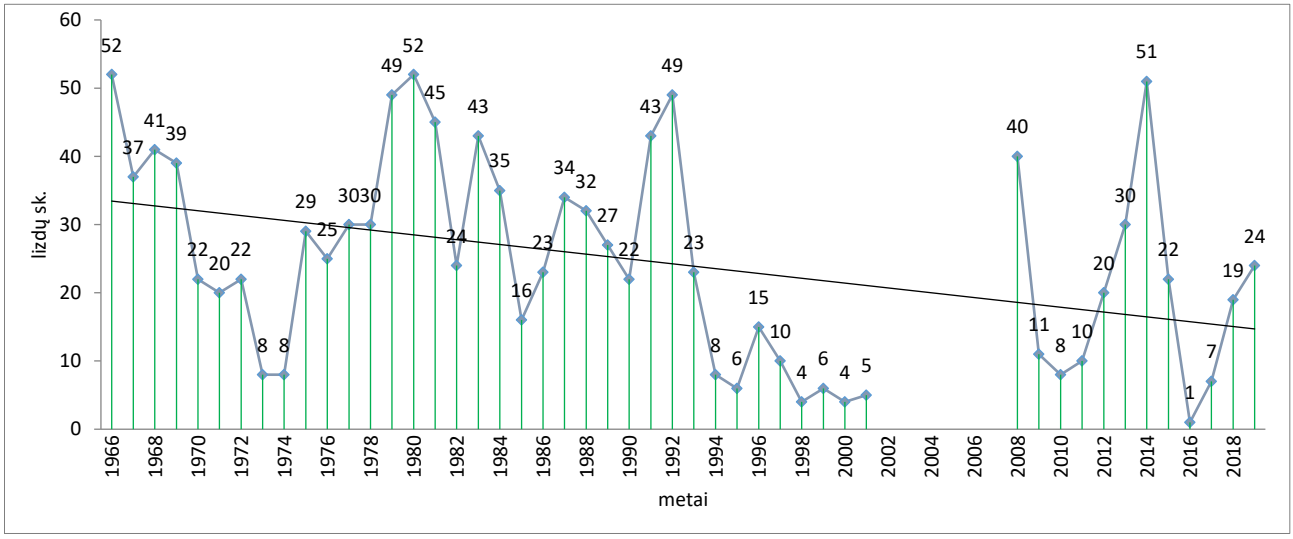

Pav. Upinių žuvėdrų lizdų skaičius Žuvinto ež. 1966 - 2019 m.

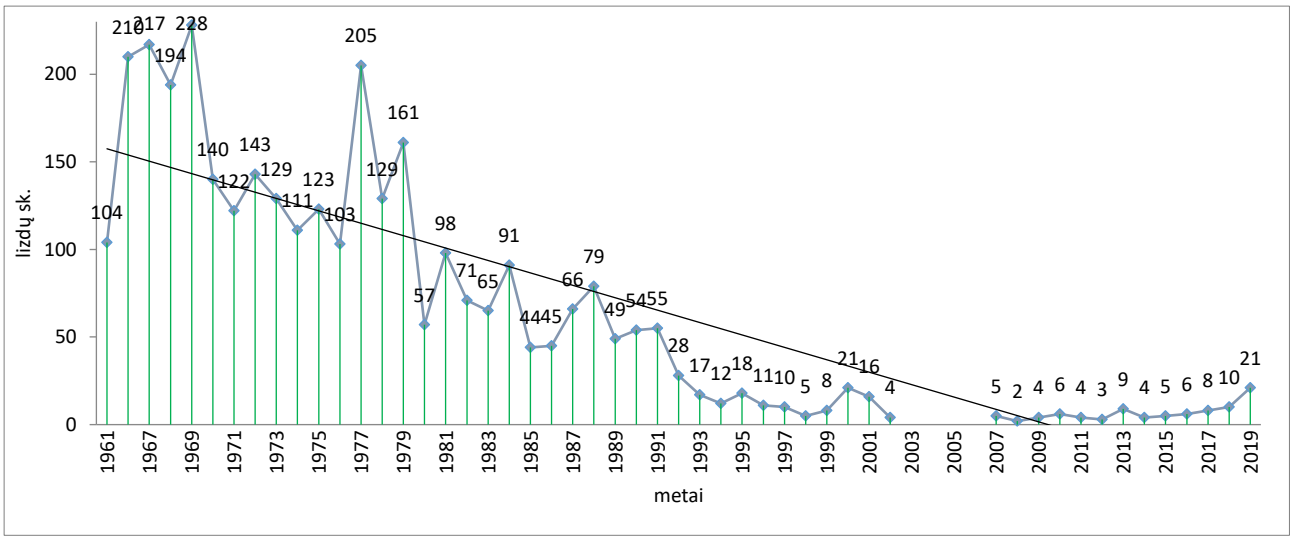

Pav. Ausuotųjų kragų lizdų skaičius Žuvinto ež. 1961 - 2019 m.

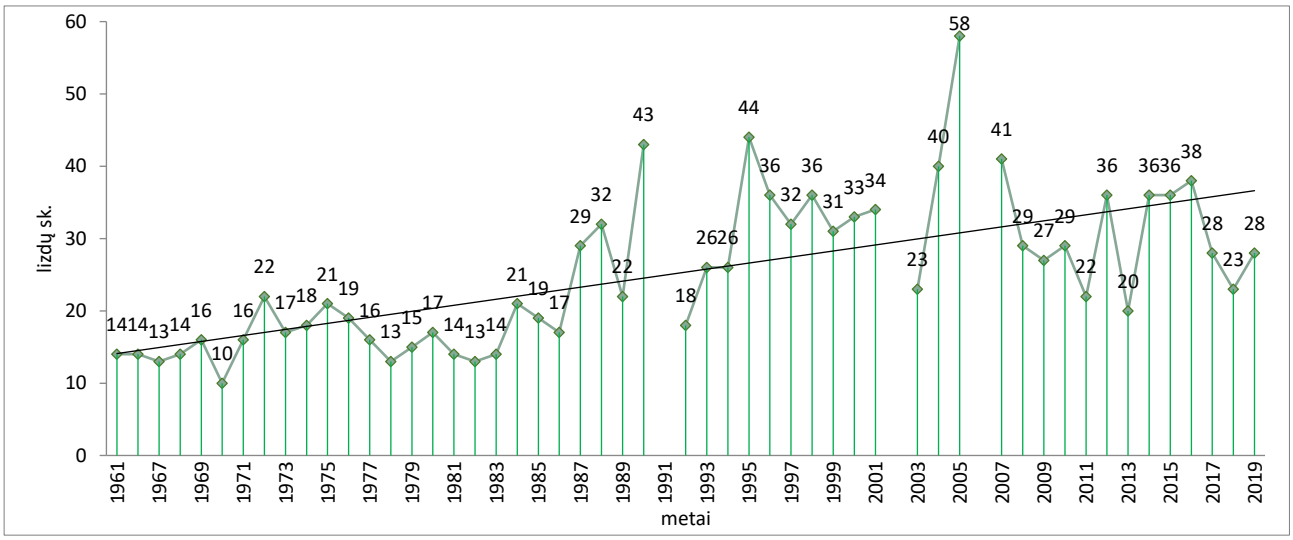

Pav. Nendrinių lingių lizdų skaičius Žuvinto ež. 1961 - 2019 m.

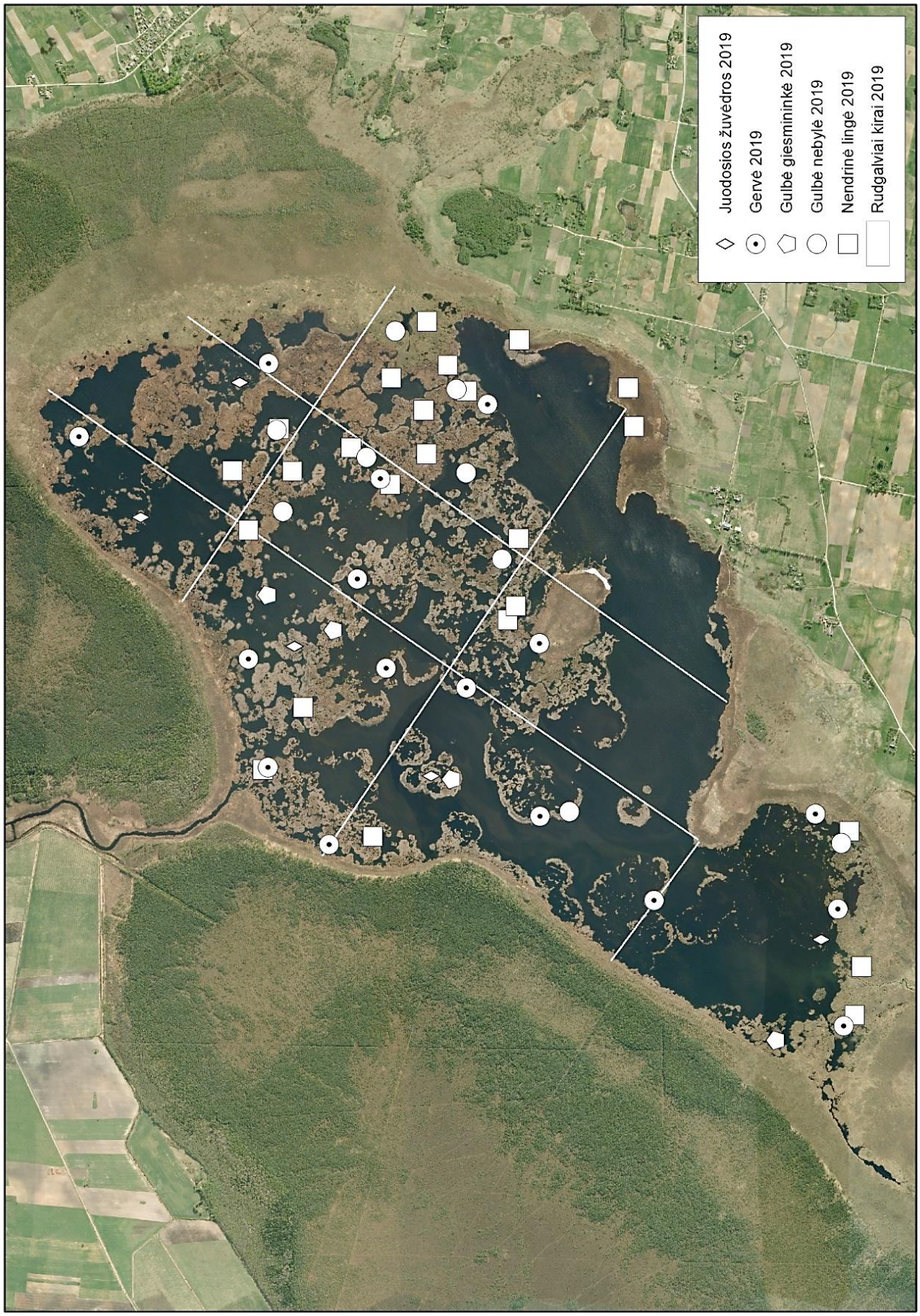

Pav. Paukščių lizdavietės Žuvinto ežere 2019 m.

2.7.4. VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITOS ŽUVINTO, ŽALTYČIO IR AMALVO EŽERUOSE

2019 m. Žuvinto ežere buvo atlikta 15 maršrutinių vandens paukščių apskaitų. Pirma apskaita atlikta kovo 15 d., paskutinė – gruodžio 17 d.

Daugiausia vandens paukščių Žuvinto ežere aptikta balandžio 2 d. – 2697 vnt., 19 rūšių vandens paukščių. Gausiausios (virš 2 tūkst.) Buvo baltakaktės ir želmeninės žąsys. Didžiausia rūšių įvairovė registruota gegužės 10 d. – 21.

Žaltyčio ežere 2019 m. atlikta keturios maršrutinės vandens paukščių apskaitos, Amalvo ežere – dvi. Žaltyčio ež. skaitlingiausia buvo rudeninė - spalio 24 d. apskaita, suskaičiuota 4836 paukščių, daugiausiai didžiųjų ančių (3,2 tūkst.). Amalvo ež. skaitlingesnė buvo pavasarinė - kovo 20 d. apskaita, suskaičiuota 618 paukščių, gausiausios buvo cyplės (350 vnt.) ir didžiosios (122 vnt.) antys.

Apskaitas Žuvinte atliko: A. Pranaitis, G. Baublys, G. Karpičius, R. Vabuolas. Žaltytyje ir Amalve: G.Baublys, G. Karpičius, R. Vabuolas.

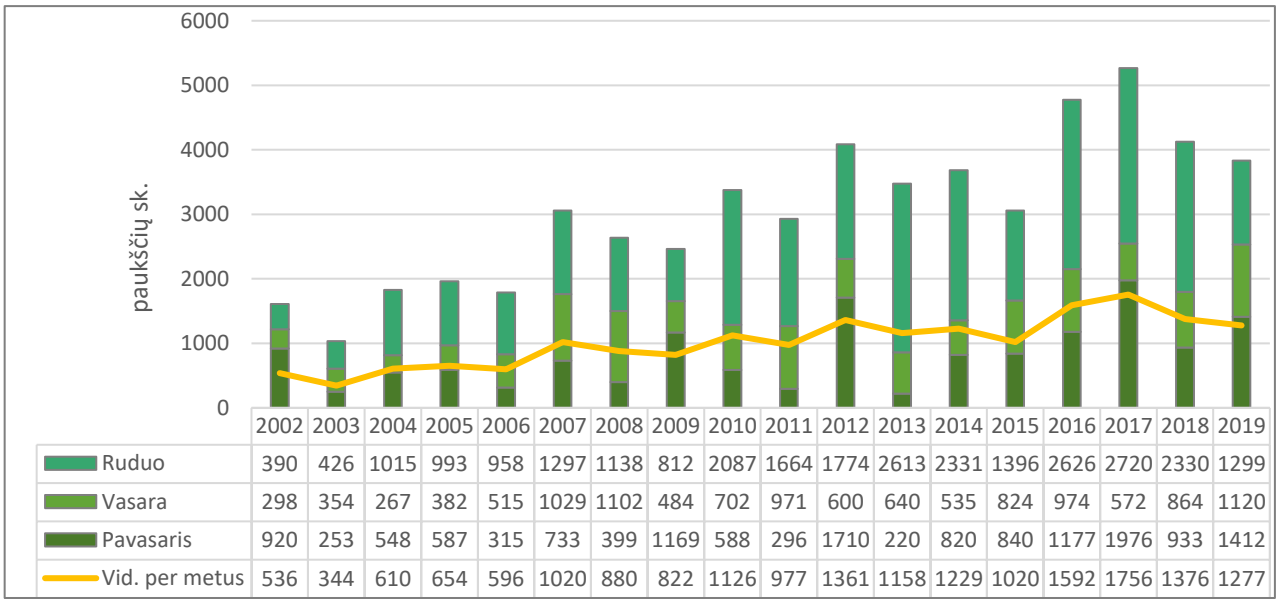

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ruduo	390	426	1015	993	958	1297	1138	812	2087	1664	1774	2613	2331	1396	2626	2720	2330	1299
Vasara	298	354	267	382	515	1029	1102	484	702	971	600	640	535	824	974	572	864	1120
Pavasaris	920	253	548	587	315	733	399	1169	588	296	1710	220	820	840	1177	1976	933	1412
Vid. per metus	536	344	610	654	596	1020	880	822	1126	977	1361	1158	1229	1020	1592	1756	1376	1277

Pastaba: kolonijose perintys paukščiai neskaičiuoti

Pav. Vidutinis paukščių skaičius Žuvinto ež. maršrute atskirų sezonų metu 2002 – 2019 m.

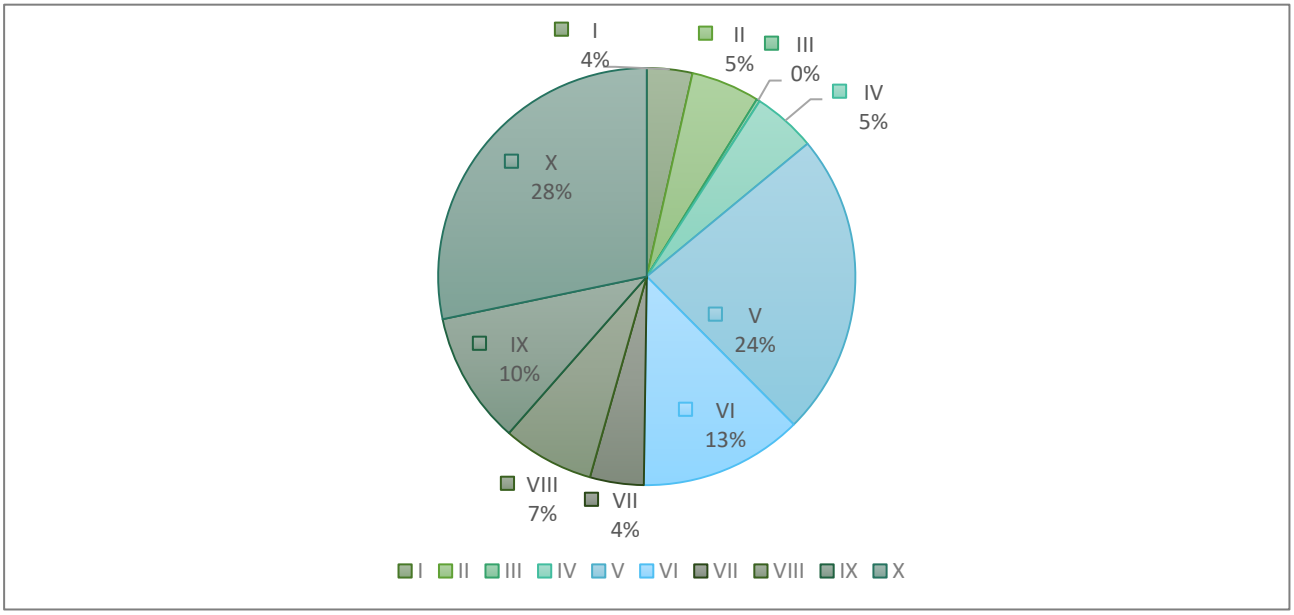

Pav. Stebėtų paukščių skaičiaus pasiskirstymas Žuvinto ež. kvartaluose 2019 m.

Lentelė. Vandens paukščių maršrutinės apskaitos Žuvinto ež. 2019 m.

Eil. Nr.	Mėnuo, diena / Rūšis	03-15	04-02	04-08	04-19	05-10	05-27	06-26	07-17	08-19	09-09	09-24	10-15	10-29	11-18	12-17
1.	Gulbė nebylė	27	27	17	37	19	21	25	35	25	35	43	31	67	34	81
2.	Gulbė giesmininkė		6	7	2	3	5	1		9	6	5			3	13
3.	Želmeninė žąsis					25							9			
4.	Baltakaktė žąsis												30		40	
5.	Baltakt.+želm. žąsys		2213	1746		1558										
6.	Pilkoji žąsis	20	19	36	50	37	132	36	272	1243	258	1320	170	39	106	
7.	Cyplė	84	5	179	56		1		5	12	29	22	57	22		
8.	Pilkoji antis		6	14	6	11	1		11	8	69	33	12	34	7	
9.	Rudagalvė kryklė	43	47	181		1	1		6	68	34	25	22	58	2	
10.	Didžioji antis	64	167	63	38	27	83	305	234	723	938	336	203	967	81	62
11.	Smailiauodegė antis	6													1	
12.	Šalminė antis	1														
13.	Dryžagalvė kryklė		22	50	64	4				2						
14.	Šaukštasnapė antis			8	9	5	2			1	4	8				
15.	Rudagalvė antis	1	28	3	49	7	5	3	1	5	14	320	1000	90		
16.	Kuoduotoji antis	142	66	123	211	3				2	5	22	105	32	6	
17.	Klykuolė	187	64	41	26							2	7	14	99	28
18.	Mažasis dančiasnapis	5	2	1									2			
19.	Didysis dančiasnapis	24	10	9									4	4	75	30
20.	Ausuotasis kragas		6	4	14	14	5	2	7	30	18	29	7			
21.	Mažasis kragas											2	1			
22.	Didysis baublys					4	2									
23.	Pilkasis garnys				1	3		1		6				3		
24.	Didysis baltasis garnys		2	1		6	11	6	18	6	52	19	17	15	1	2
25.	Pilkoji gervė				4											
26.	Didysis kormoranas		2	66			1	1	1	11	71	18	113	32	7	
27.	Jūrinis erelis	6	3	5	1	3	2	2	3	4	1	1	7	3	5	1
28.	Nendrinė lingė		2	6	2	10	8	3	5	7	5	3				
29.	Pievinė lingė					2										
30.	Žuvininkas					1						1				
31.	Laukys								5	210	60	14	22			
32.	Paprastasis kiras													69		4
33.	Rudagalvis kiras	10														
34.	Sidabrinis kiras					3					1	4	5	3		
	Viso:	***620***	***2697***	***2560***	***570***	***1746***	***280***	***385***	***603***	***2372***	***1600***	***2227***	***1824***	***1452***	***467***	***221***
	Rūšių skaičius:	***14***	***19***	***20***	***16***	***21***	***15***	***11***	***13***	***18***	***17***	***20***	***20***	***16***	***14***	***8***

Lentelė. Vandens paukščių maršrutinės apskaitos Žaltyčio ir Amalvo ežeruose 2019 m.

Eil. Nr.	Mėnuo,diena / Rūšis	Žaltyčio ež.				Amalvo ež.	
		03-18	06-07	09-25	10-24	03 - 20	06 - 07
1.	Gulbė nebylė	12	8	133	37		2
2.	Pilkoji žąsis	6				6	
3.	Želmeninė žąsis	36					
4.	Baltakaktė žąsis					45	
5.	Cyplė	120		32	26	350	
6.	Didžioji antis	32	16	300	3273	122	100
7.	Šaukštasnapė antis					8	
8.	Smailiauodegė antis					34	
9.	Klykuolė	92		37	56	10	
10.	Mažasis dančiasnapis	9					
11.	Didysis dančiasnapis			5		1	
12.	Rudagalvė kryklė	35	2	10		17	
13.	Rudagalvė antis	150		240	270		
14.	Kuoduotoji antis	200		170	1060	11	
15.	Ausuotasis kragas		22	84	27		
16.	Didysis kormoranas		3	45	86		
17.	Baltasis garnys		2				2
18.	Jūrinis erelis	1	2	4	1	2	3
19.	Laukys	2					
20.	Nendrinė lingė		2	1			
21.	Rudagalvis kiras	26	44	2		12	
22.	Sidabrinis kiras			1			
23.	Upinė žuvėdra		2				4
24.	Baltaskruostė žuvėdra		2				
25.	Juodoji žuvėdra		2				1
	Viso:	***721***	***107***	***1064***	***4836***	***618***	***112***
	Rūšių skaičius:	***13***	***12***	***14***	***9***	***12***	***6***

2.7.5. BALTŲJŲ GANDRŲ APSKAITA

Baltieji gandrai yra viena indikatorinių rūšių, atspindinti bendrą saugomos teritorijos ekologinę būklę. Jų porų skaičius stabilus ir nežymiai mažėja nuo 2017 metų.

Apskaitos metu registruojami duomenys apie lizdo vietą, būklę, lizdo užimtumą ir lizdą palikusių jauniklių skaičių.

Lizdus, kurių rezervate 2019 m buvo 50, užėmė 38 poros. Daugumos lizdų būklė gana gera. Sėkmingai perėjo 35 poros, kurios užaugino 85 jauniklius, 3 poroms jauniklių užauginti nepavyko. Tik dvejuose lizduose užaugo 4 jaunikliai, dažniausias vados dydis buvo – du jaunikliai., vidutiniškai 2,24 jauniklio lizde. Liepos 17 d., užaugę gandriukai pradėjo skraidyti.

Gandrų apskaitą liepos II dekadą atliko specialistai: R. Vabuolas, A. Paplauskas, J.Bagdonas.

Lentelė. Baltųjų gandrų lizdai, jų būklė ir perėjimo sėkmingumas Žuvinto BR 2019 m.

Lizdų sk. ir būklė		Lizdavietės pagrindas		Perėjimo sėkmingumas	
Stebimų lizdaviečių sk.	57	*Elektros stulpai*	33	*Sėkmingai perėjusių porų sk.*	35
Lizdų sk.	50	*Spec. stulpai*	10	*Nesėkmingai perėjusių porų sk.*	*3*
Blogos būklės lizdai	14	*Medžiai*	10	*Užaugintų jauniklių sk.*	85
Geros būklės lizdai	36	*Statiniai*	4	*Vidutinis užaugintos vados dydis*	2,43
Užimtų lizdų sk. (porų sk.)	38				

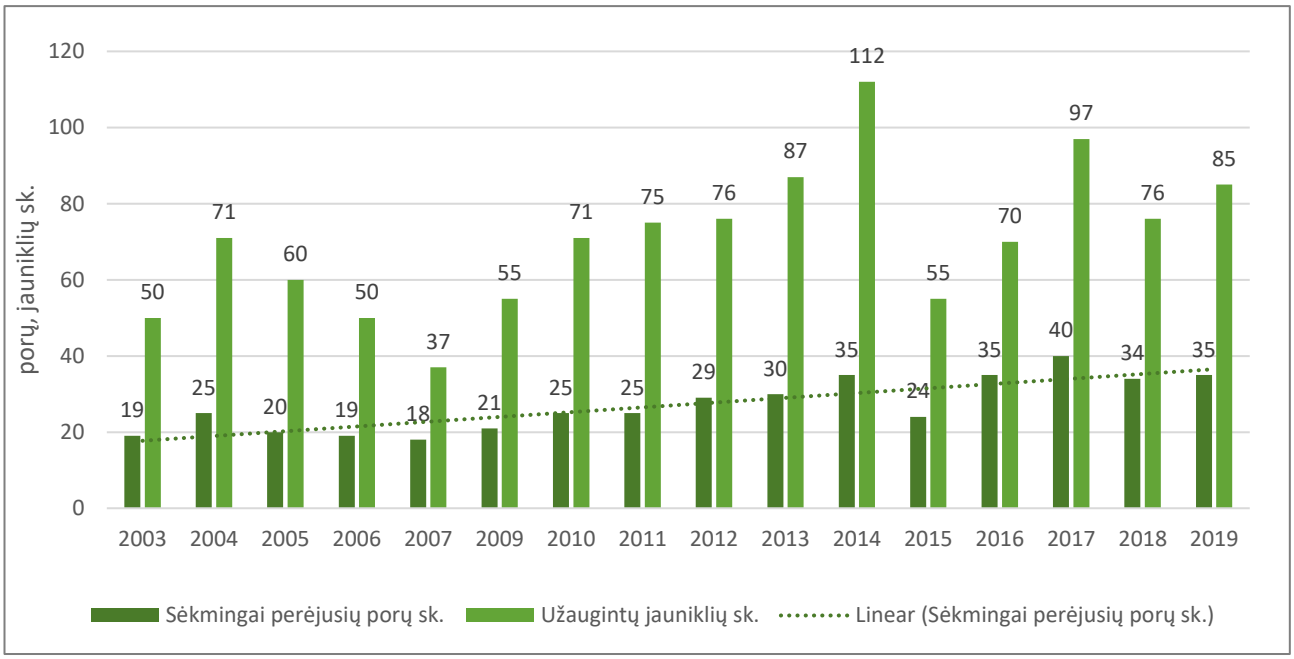

Pav. Sėkmingai perėjusių baltųjų gandrų porų ir užaugintų jauniklių skaičius 2003 – 2019 m

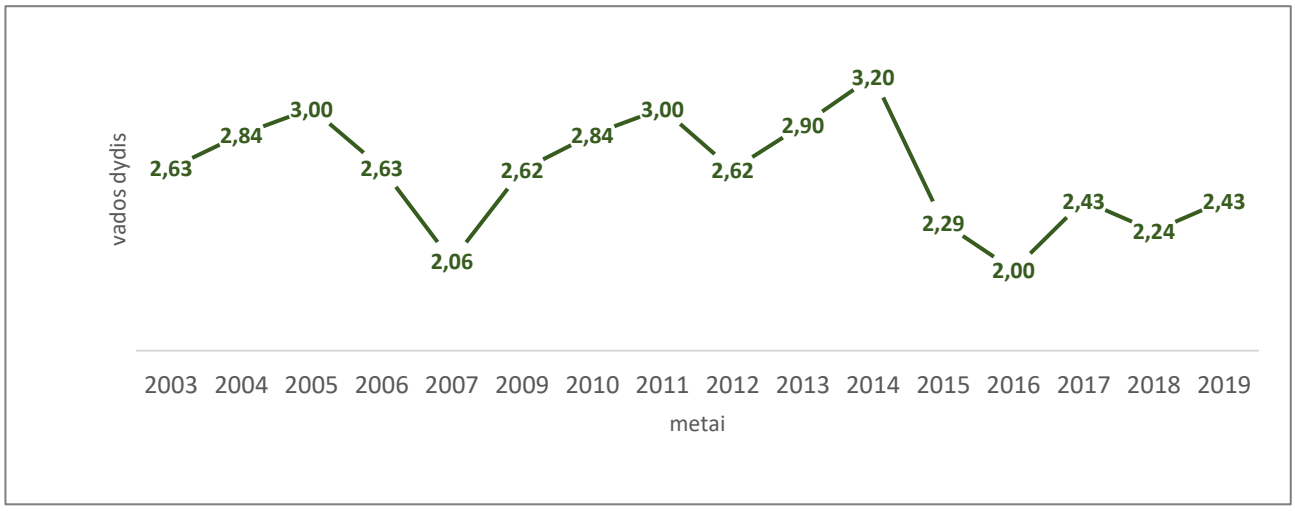

Pav. Vidutinis baltųjų gandrų užaugintų vadų dydis Žuvinto BR teritorijoje 2003 -2019 m.

2.7.6. ŽVĖRIŲ POPULIACIJŲ BŪKLĖ

Žvėrių apskaitos Žuvinto biosferos rezervate apsiriboja gamtinio rezervato teritorija. bei stebėjimais gretimose treitorijose. Dėl įsivyravusių nepalankių meteorologinių sąlygų ir sniego dangos trūkumo, neapsiribojama vien apsakaitų vykdymu žiemos metu, gyvūnų registracjios vykdomos ir kitais stebėjimų metodais.

Gamtinio rezervato teritorijoje žvėrių apskaita atlikta vasario 5 – 6 dienomis. Žinias apie jų gausą papildo stebėjimo kamerų įrašai, kiti metų eigoje surinkti duomenys.

Briedis (Alces alces)

Rūšiai būdingos sezoninės migracijos, todėl briedžių skaičius rezervate nepastovus. Į Žuvinto aukštapelkę žiemoti šie žvėrys renkasi iš Balbieriškio, Kalniškės miškų, mažesnių apylinkių miškelių. Todėl apskaitos duomenys rodo ne tik rezervato briedžių populiacijos būklę.

Po pernai nustatyto bendro briedžių skaičiaus sumažėjimo (nuo 41 iki 33 ind.), šiemet ryškesnio pokyčio nėra – suskaičiuoti 34 žvėrys. Nenormalu, kad šioje kaimenėje – tik 2 jaunikliai. Greičiausiai tai – intensyvios vilkų veiklos rezultatas. Netinkama ir kaimenės struktūra – 2017 m. patinų ir patelių skaičiaus santykis buvo artimas 1:5 (kai optimalus – 1:1). Rezervato direkcija 2018 m. pradžioje kreipėsi į Alytaus ir Marijampolės regionų aplinkos apsaugos departamentus siūlydama įtakoti Kanopinių žvėrių sumedžiojimo limitų nustatymo komisijas, kad medžioklės plotų vienetuose, patenkančiuose į Žuvinto biosferos rezervatą, nebūtų išduodamos licencijos briedžių patinams sumedžioti. Alytaus ir Lazdijų r. sumedžiojimo planai buvo pakoreguoti, nemažinant bendros briedžių sumedžiojimo apimties. Pastebėta, kad kaimenės struktūra pakito. Patinų ir patelių skaičiaus santykis 2019 m. pradžioje siekė apie 1:2,5. Patikimo paaiškinimo tokiam staigiam pokyčiui nerandama. Patinų sumedžiojimas sumažėjo nereikšmingai. Tiesa, jei aptinkama vilkų sumedžioto briedžio liekanos, paprastai tai būna patelė.

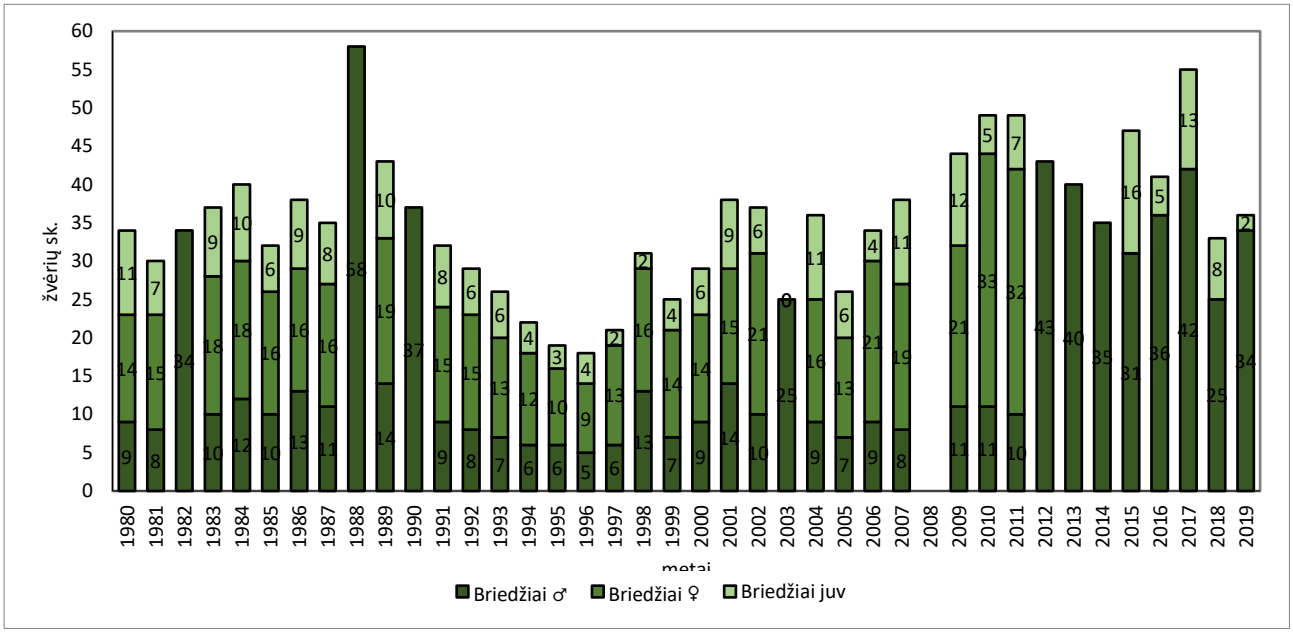

Pav. Briedžių skaičius Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje 1980 - 2019 m.

Pagal patinų ragų vystymąsi, jų formos ypatumus atitinkamame patikimumo lygyje galima pažinti atskirus individus. Analizuojant keleto metų stebėjimo kamerų įrašus, aptikti tą patį žvėrį skirtingais metais – išskirtinai retas įvykis. Tai rodo, kad dėl sezoninių migracijų rezervate kinta ne tik bendras briedžių skaičius, bet ir ateina vis kiti žvėrys. Galima spręsti, kad migracija, kaita vyksta didesnėje, nei manyta teritorijoje. Net ir „ vietinio“, vasarą gamtinio rezervato pelkės pietinėje dalyje gyvenusio brandaus briedžio patino tolimiausius registracijos taškus rugsėjo – spalio mėn. tiesia linija skyrė 10,5 km. Gausiausia stebėta santalka stebėta spalio 24 d., kai iš rapsų lauko ties Zailių bala į rezervatą parėjo 12 briedžių.

Prognozuojama, kad vietinė briedžių populiacija mažės. Sumedžiojimo apimtys rezervato apylinkėse nemažinamos. Nelikus šernų, briedžiai užims didesnę dalį vilkų racione.

Taurusis elnias (Cervus elaphus)

Jau įprasta, nors negausi gamtiniame rezervate rūšis. Apskaitos metu t. elniai (3 patinai, 10 patelių ir 1 jauniklis) aptikti tik Buktos miško ir Žuvinto aukštapelkės sandūroje. Tačiau ir 11 – 12 miško kv. t. elnius galima aptikti beveik nuolat.

Kovo 13 – 16 d. kamerų čia užfiksuota net 16 skirtingų patinų. Dauguma – jauni, vos 2 – 4 metų ir tik 2 - suaugę. Aptinkami t. elniai ir Mažosiose paliose (1 – 6 kv.). Vasarą čia keletą kartų stebėtas apie 6 m. amžiaus patinas. Liepos 18 d. aptiktos vilkų suėstos antrametės patelės liekanos. Rugsėjo 21 d. iš Varnupių k. laukų į rezervato 9 kv. parbėgo 18 t. elnių: 14 patelių, 2 jaunikliai ir 2 jauni patinai. Tai – gausiausia stebėta grupė. Spalio – lapkričio mėn. t. elniai nuolat stebėti šiauriniuose Žuvinto pelkės pakraščiuose. Jiems palanku, kad daugelis pamiškės pievų ir ganyklų virto rapsų laukais. Vien 10 kv. žvėrių take kameros užfiksuoti 6 skirtingi patinai, 1 patelė. Keista, kad visi – pavieniai. Tai nėra būdinga šiai rūšiai. Nors jauniklių skaičius stebėtose grupėse nenatūraliai mažas, vietinė t. elnių populiacija laipsniškai gausėja. Tarp stebimų patinų vis didesnę dalį sudaro vyresni žvėrys.

Stirna (Capreolus capreolus)

Įprasta, gausi tiek apylinkėse, tiek gamtinio rezervato pakraščiuose rūšis. Apskaitos duomenimis vien Mažosiose paliose žiemojo apie 60 stirnų. Tačiau vakarinėje gamtinio rezervato dalyje buvo juntamas skaičiaus sumažėjimas. Ypač šis pokytis ryškus Buktos miško ir Žuvinto aukštapelkės sandūroje. Metų pabaigoje stirnų skaičiaus sumažėjimas juntamas visoje gamtinio rezervato teritorijoje. Tai paaiškinama ne vien vilkų veikla. Nuo 2018 m. gegužės mėn. Medžioklės taisyklėse grąžintas apribojimas 300 m zonoje aplink gamtinius rezervatus vilioti žvėris pašarais. Tokių viliojimo vietų (teisingiau – šėryklų) už 300 m ribos liko vos keletas. Šių metų pabaigoje, kai šernų nelikę, nėra ir medžiotojų intereso pilstyti pašarus. Stirnos į rezervato pakraščius dirbtinai nesuviliojamos, pasklidę ten, kur randa natūralaus pašaro.

Šernas (Sus scrofa)

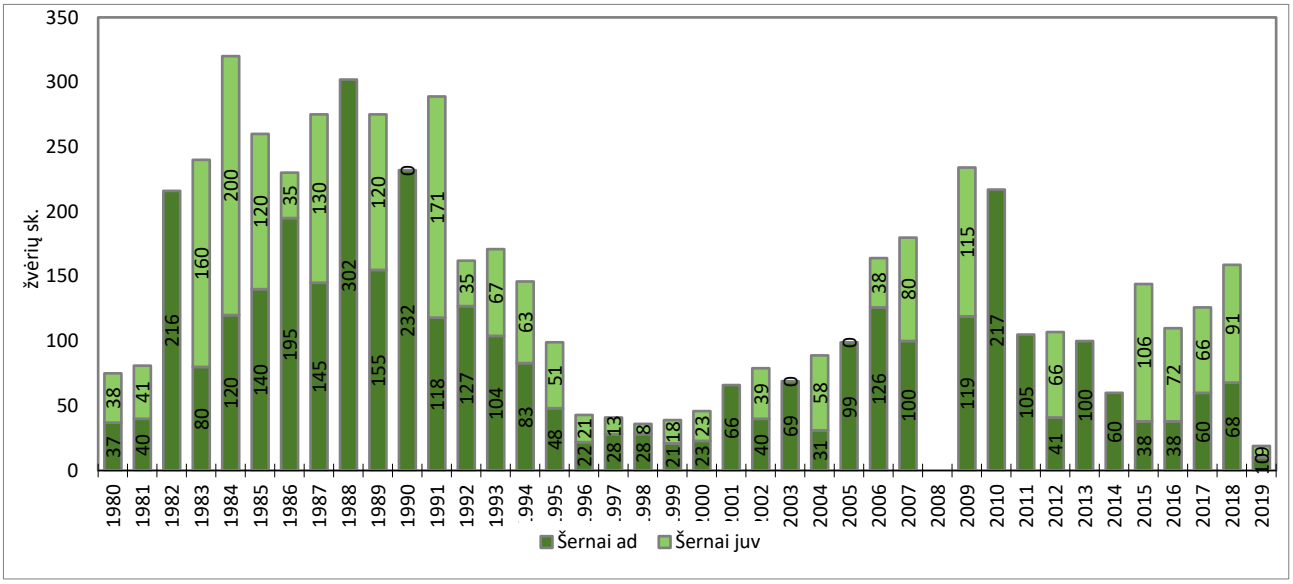

Pav. Šernų skaičius Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje 1980 - 2019 m.

Afrikinis kiaulių maras biosferos rezervato teritoriją pasiekė 2018/2019 m. žiemos pradžioje. Pirmi kritę šernai rasti 2018 m. gruodžio 5 d. Buktos miške. Iki 2019 m. vasario mėn. epidemija apėmė visą gamtinio rezervato teritoriją.

Apskaitos metu vasario 5 d. Mažosiose paliose dar aptikta 19 šernų (10 suaugusių ir 9 jaunikliai), tačiau tiksliai juos skaičiuoti visoje teritorijoje jau nebuvo prasmės. Kovo 10 – 25 d. rezervatinėje Buktos miško dalyje šernų dar vis buvo nereta. Žvėrių takuose kamerų užfiksuota 17 įvairaus amžiaus žvėrių. Tarp jų – 2 vados, kur viena šernė vedžiojo 5, kita – 6 jauniklius. Balandžio 11 d. šernė su jaunikliais aptikta ir giliai 12 kv. aukštapelkėje. Iki gegužės mėn. šernai dar užsukdavo į viliojimo vietas Amalvo pelkės pakraščiuose ir Kiaulyčios papelkyje. Vasarą šernų pėdsakų ar kitų veiklos žymių jau labai retai kur beaptinkama. Medžiotojų duomenimis, Buktos miške šernų praktiškai nebelikę. Birželio 13 d. vėlyvos šernų vados pėdsakai aptikti Kiaulyčios alksnynuose. Pagal pėdsakų dydį jaunikliai buvo apie 15 – 20 d. amžiaus.

Rugpjūčio 4 d. šią šeimą kamera užfiksavo 20 kv. aukštapelkėje. Vadoje – 7 guvūs, dar dryžuoti jaunikliai, prie šeimos prisijungęs apie 3 m. amžiaus patinas. Ši nejprastos sudėties grupė toje vietovėje laikėsi iki spalio 12 d., kol buvo aptikta, kad šernė su jaunikliais per Zailių k. laukus išėjusi link Kalniškės miško. Taigi dalis šernų ne tik išvengė maro, bet ir sėkmingai dauginosi. Kalniškės miške praėjus maro bangai, išliko apie 40 šernų (pagal medžiotojų pranešimą). Metų pabaigoje Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje epizodiškai aptikti pavieniai šernai, tačiau bendras jų skaičius vargu ar viršijo 10 vnt.

Vilkas (Canis lupus)

Rudės prieigose 2018 m. spalio 2 d. kamera užfiksavo 9 vilkų gaują. Rezervato istorijoje tai buvo pats didžiausias įrodytas, dokumentuotas vilkų skaičius. Įtarimas, kad vilkų yra netgi daugiau, pasitvirtino 2019 m. sausio 23 d. Nuo Amalvo pelkės pusės į rezervatą buvo ateita 10 vilkų gaujos. Išmaišę Mažasias palias vilkai nuo Miknonių kampo ežero ledu buvo nuėję į vakarinę rezervato dalį. Tuo pat metu 4 - 6 miško kv. laikėsi prie gaujos nepritapusi, jau nuo pernai pažįstama šluba vilkė. Vasario pradžioje gaujoje buvo 9 vilkai. Toks skaičius užfiksuotas ir vasario 3 d. atlikus apskaitą. Tą dieną gauja vėl nuo Miknonių kampo, ežeru buvo atėjusi į 12 miško kv., čia dienojo. Bendrai visa gauja Buktos miške dar medžiojo vasario 6 d. Vėliau, iki kovo mėn. aptinkami tai 5, tai 6 vilkų pėdsakai, tokias grupes užfiksavo ir kameros. Prognozės, kad ir taip stipriai gaujai pasipildžius jaunikliais, vilkų skaičius dar išaugs, nepasitvirtino. Vasarą apie vilkus duomenų gauta mažai, jų veikla rezervate nežymi. Keletą kartų stebėti pavieniai žvėrys. Pagal medžiotojų pranešimus, dažniau nei įprasta vilkai stebėti Amalvo pelkėje ir jos apylinkėse.

Nesusibūrė gauja ir rudenį. Lapkričio 26 d. 10 kv. kamera užfiksavo 3 suaugusių vilkų grupę. Vėliau aptinkami jau tik 2 vilkų pėdsakai, o kameros skirtingose rezervato vietovėse užfiksuoja pavienius žvėris.

Spėjamoje gaujos (kitaip – išplėstinės šeimos) teritorijoje už biosferos rezervato ribų šiais metais sumedžioti 4 vilkai. Tarp jų – 2 šiūmečiai jaunikliai ir ypač stambus, 66 kg. svėręs patinas.

Žiemą medžioti gyvą grobį vilkams nebuvo būtina – maisto poreikį su kaupu patenkino nuo maro krintantys šernai. Pastebėta, kad pirmenybė teikiama kritusiems šernų jaunikliams. Jie doroti pirmiausiai, nesuėstos dalys slapstytos, o dalis suaugusių šernų gaišenų liko nepaliestos. Apie vasarą ir rudenį rezervato apylinkėse vilkų sužalotus ar papjautus naminius gyvulius pranešimų nedaugiau, nei įprasta (tokių atvejų padaugėję tolimesnėse nuo rezervato apylinkėse Lazdijų r). Rugsėjo 5 d. MK “Simnas” Kiaulyčios pelkėje sumedžiojo briedžio patiną, kurį dorojant aptikta, kad stipriai sukandžiotos šlaunys, neabejotinai – vilkų.

Suaugusio (apie 8 m.) briedžio vilkams įveikti nepavyko. Mažosiose paliose gyvenanti vieniša šluba vilkė nebadavo – šernų gaišenų ir čia netrūko. Be to reguliariai apeidavo Aleknonių, Verebiejų laukus, Ylalio miškelį, Peršėkės paupius. Nevengė artintis prie sodybų. Jos pėdsakų aptikta ir Riečių k. pakiemiuose. Vietos gyventojai ne kartą matė ją anksti rytais per laukus pareinančią į gamtinį rezervatą. Metų pabaigoje Mažosiose paliose nebeaptinkami mangutai. Greičiausiai tai – vilkės nuopelnas. Nusilpusi Riečių bebravietė, 4 – 6 miško kv. pastebimai sumažėję stirnų. Šie pokyčiai paaiškinami ne tik vilkės veikla, bet ir neeiline sausra

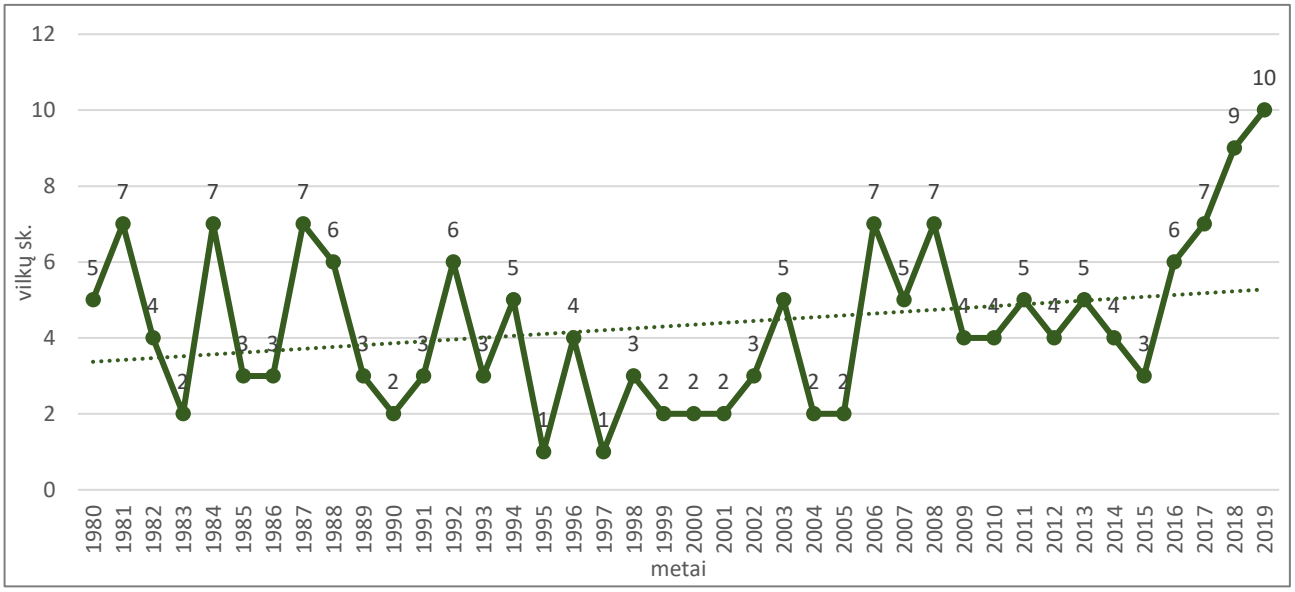

bei gamtotvarkos darbais pakeista aplinka.

Pav. Vilkų skaičius Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje 1980 - 2019m.

Kovo mėn. pabaigoje kamerų keletą kartų užfiksuotose 5 ir 6 vilkų grupėse suaugusių vilkų nebėra – dominuojanti pora atsiskyrusi. Apie veisimąsi patikimų duomenų nėra. Spėjama vilkų vadą buvus Amalvo pelkėje, tačiau tai niekaip nepatvirtinta. Kad vilkai jauniklius vis tik užaugino įsitikinta rugsėjo 14 d.. Vakare Kiaulyčios alksnynuose staugiant gaujai, išsiskyrė bent 3 jauniklių balsai. Spalio 16 d. Krosnėnų k. šalia Kalniškės miško sumedžioti 2 vilkiukai.

Ūdra (Lutra lutra)

Rūšies būklė pablogėjusi. Buvo įprasta, kad rezervato ežere ir upėse kasmet būdavo bent viena, o dažniau – 2 ūdrų vados. Šiais metais vadų nestebėta, retokai aptinkami ir pavienių ūdrų pėdsakai.

Bebras (Castor fiber)

Metų pabaigoje gamtinio rezervato teritorijoje žinomos 23 bebravietės. Metai šiems žvėreliams buvo ypač nepalankūs. Dėl sausros išdžiūvus žemapelkėms ir melioracijos grioviams, daugelį gyvenviečių bebrams teko palikti, arba jie buvo išgaudyti vilkų. Dauguma išlikusių bebraviečių – silpnos, jose gyvena po 1 – 2 žvėrelius. Bendras bebrų skaičius rezervate siekia

Ondatra (Ondatra)

Beveik išnykusi rūšis. Metų pabaigoje ežere trobelių nebeaptinkama. Šiaurinėje ežero dalyje dar rasta keletas ondatrų buvimo žymių – „valgyklų“.

Kanadinė audinė (Mustela vison)

Vienintelė rūšis, kurios skaitlingumas rezervate reguliuojamas. 2018-2019 m. žiemą sugauta 17 žvėrelių.

Paprastasis meškėnas (Procyon lotor)

Šiais metais apie šią invazinę rūšį duomenų nėra. Patikrinta keletas gyventojų pranešimų apie neva stebėtus meškėnus. Nė vienas jų nepasitvirtino – žmonės matę tai barsuką, tai mangutą.

Apie kitas žvėrių rūšis reikšmingų duomenų nėra.

2.8. SAUGOMŲ, RETŲ RŪŠIŲ BEI ĮDOMŪS STEBĖJIMAI

Skyriuje pateikiami 2019 m. rezervato specialistų 39 rūšių stebėjimai. Šio skyriaus pagrindą sudaro interneto svetainės www.zuvintas.lt "Gamtos dienoraščio" įrašai, bei specialistų registracijos, surinktos teritorijos patikrinimų metu.

Stebėtojų pavardės pateiktos trumpiniais: J. Bagdonas (J.B.), G.Baublys (G.B.), G. Karpičius (G.K.), A.Paplauskas (A.Pa.), A.Pranaitis (A.P.), R. Vabuolas (R.V.).

Mažoji gulbė (Cygnus columbianus)

Retai užklystanti rūšis. Balandžio 27 d. virš Žuvinto ežero praskrido trys mažosios gulbės. (A.P. Gruodžio 23 d. mažųjų gulbių balsai buvo girdėti Žuvinto ežere ties Grinkiškių k. (A.P., R.V.)

Gulbė giesmininkė (Cygnus cygnus)

Reta, perinti rūšis. Žuvinto apylinkėse pirmosios gulbės giesmininkės pastebėtos vasario 12 d. Didžiausia sankaupa – 38 paukščiai kovo 6 d. stebėta Amalvo polderyje.(R.V.) Žuvinto ež. perėjo 4 poros. Pora krovė lizdą Kiaulyčios pelkėje ties Vartais, bet neperėjo. Iki pat metų pabaigos ežere laikėsi 28 gulbių giesmininkių būrys. (G.B.)

Pilkoji žąsis (Anser anser)

Įprasta, perinti bei aptinkama migracijų sankaupose rūšis.Į Žuvintą parskrido vasario 2 d. - pora stebėta ties Aleknonių k. (G.K.). Vėliau jų vis gausėjo. Vasario 16 d. laukuose ties Daukšiais maitinosi 26 p. žąsų būrelis (J.B., R.V.) Tikslus perinčių porų skaičius nežinomas. Pirmosios vados pastebėtos balandžio 17 d. Sprendžiant iš stebėtų porų su jaunikliais sankaupų, sezonas žąsims buvo gana sėkmingas (G.B.). Liepos 31 d. ežere buvo susitelkę apie 1550 žąsų. Rugpjūčio 13 d. jų skaičius išaugo iki 1750. Tokia pilkųjų žąsų gausa Žuvinte išsilaikė iki pat spalio pabaigos. Vėlyviausia šios rūšies pavienio paukščio registracija – gruodžio 19 d. (A.P., R.V.).

Šalminė antis (Netta rufina)

Ypač retai užklystanti rūšis. Kovo 15 d. šalminė antis (patinas) pastebėta kuoduotųjų ančių būryje IX-ame ežero kv. (G.B. R.V.) Prieš tai pora šios rūšies paukščių Žuvinte matyta tik 2008 m.

Rudagalvė antis (Aythya ferina)

Migracijų metu – įprasta rūšis. Spalio 15 d. pietinėje Žuvinto ežero dalyje stebėta didelė – apie 1000 paukščių sankaupa. Perinčių paukščių skaičius Žuvinte nesiekia 10 .

Baltaskruostė berniklė (Branta leucopsis)

Reta, užskrendanti rūšis. Kovo 22 d. 4 baltaskruostės berniklės stebėtos mišriame baltakakčių ir želmeninių žąsų būryje Podzeluose (R.V.)

Kovo 25 d. Žuvinto ež. pakrantės pievoje ties Salaite matytas nemažas - 22 paukščių būrelis (G.B.).

Mažasis dančiasnapis (Mergellus albellus)

Pavasarinės migracijos metu rūšis stebima neretai, bet negausi. Pirma registracija – kovo 15 d., kai vandens paukščių apskaitos maršrute stebėti 5 mažieji dančiasnapiai. Po keletą šios rūšies paukščių ežere vis buvo pastebima iki balandžio mėn. vidurio. Rudeninės migracijos metu mažieji dančiasnapiai ežere pastebimi rečiau.

Tetervinas (Tetrao tetrix)

Perinti, vis dar įprasta, bet negausi Žuvinto aukštapelkės rūšis. Negausiai aptinkama ir Amalvo pelkėje. Gausa - iki 50 individų. Rūšies būklė – blogėjanti.

Sausio 30 d. 11 tetervinų patinų būrys stebėtas Kumečių kaimo laukuose. (J.B., R.V.) Tai – šiais metais didžiausia stebėta sankaupa.

Juodakaklis kragas (Podiceps nigricollis)

Reta, užskrendanti rūšis. Gegužės 20 d. pora juodakaklių kragų stebėta V – ame ežero kv. ties Ilgąja. (G.B.)

Didysis baublys (Botaurus stellaris)

Įprasta, perinti rūšis. Rūšies būklė stabili. Pirmi d. baublių balsai Žuvinte pasigirdo jau vasario 17 d. Ežere ir apyežeryje pagal balsus suskaičiuojama iki 15 teritorijas užėmusių patinų.

Didysis baltasis garnys (Egretta alba)

Įprasta rūšis. Žuvinto ežere stebima nuo kelių iki kelių dešimčių paukščių. Rugsėjo 9 d. ežere matyti 52 d. b. garniai. (G.B., R.V.)

Pav. Didžiųjų baltųjų garnių kolonija prie Simno ežero

Birželio 10 d. aptikta, kad didžiųjų baltųjų garnių kolonija įsikūrusi eglyne prie Simno ežero. Joje - ne mažiau 30 šių paukščių lizdų. Tai pirmasis atvejis kai d. b. garniai peri Dzūkijos regione. Sprendžiant iš paliktų ir apleistų lizdų, nedidelė kolonija galėjo būti jau ir praeitais metais. (G.B., R.V.)

Vapsvaėdis (Pernis apivorus)

Reta, perinti rūšis. Šiais metais rezervate ir apylinkėse vapsvaėdžiai stebėti retai. Spėjama, kad Žuvinto pelkės pakraščiuose ir Buktos miške peri keletas porų, tačiau užimtų, gyvenamų lizdų šiemet nerasta.

Rudasis peslys (Milvus milvus)

Ypač retai užklystanti rūšis. Spalio 2 d. rudasis peslys praskrido pietine ežero pakrante. Rezervate tai – tik antroji šios rūšies registracija.(A.P. G.B.)

Jūrinis erelis (Haliaetus albicilla)

Įprasta, perinti rūšis .Privilioti lengvo grobio – nuo maro masiškai krentančių šernų ir vilkų grobio likučių, jūriniai ereliai šiais metais Žuvinte buvo aptinkami gausiai. Vasario 12 d. ant Žuvinto ežero ledo trumpam sutūpė aštuoni jūriniai ereliai. Vasario 24 d. Žuvinto ež. gylėje ant ledo susirinko net 14 jūrinių erelių. Tai – iki šiol gausiausia stebėta santalka. (A.P.) Neskubėjo jie išsiskirstyti iki pat gegužės mėn. Neretą dieną ežere medžiodavo 4 ar net 6 jūriniai ereliai.

Gamtinio rezervato teritorijoje peri 2 poros. Prie lizdo 57 – ame Buktos miško kv. liepos 16 d. stebėtas jau pradedantis skraidyti jauniklis. Kita pora įsikūrusi 1 – ame rezervato kv. Senasis jų lizdas eglėje ant Didžiosios kalvos paliktas, išbyrėjęs. Naujas erelių lizdas liko nerastas. (G.B.)

Pievinė lingė Circus pygargus

Reta, perinti rūšis. Rūšies būklė buvo bloga nuo 2009 – 2010 metų. Paukščiai būdavo stebimi tinkamoje aplinkoje, tačiau sėkmingo perėjimo atvejų nebūta. Šių metų pavasaris neatrodė geresnis. Kaip įprasta, poros pievinių lingių mėgino kurtis tai vienoje, tai kitoje vietoje. Vis nesėkmingai – po keleto dienų jų ten jau nebeaptikta. (A.P., G.B., R.V.) Tačiau gegužės pabaigoje aptiktos net 3 sėkmingai perinčios poros. Viena iš jų įsikūrė gamtinio rezervato teritorijoje – 6 kv. paežerės nendryne. Kita pora – mažoje pelkutėje Grinkiškių k., šalia rezervato. Trečia – Kiaulyčios nendrynuose ties Rudės „vartais“. Ši pora sėkmingai užaugino 4 jauniklius. Kituose lizduose užaugo 3 ir 2 jaunikliai. (G.B.)

Vištvanagis (Accipiter gentilis)

Reta rūšis. Perinti pora galbūt peri Mažosiose paliose, spėjama tik iš to, kad rudenį šiose apylinkėse vis pastebimi jauni, pirmamečiai paukščiai. Lizdo vieta nežinoma. Gegužės 15 d. medžiojantis vištvanagis matytas Kiaulyčios pelkėje ties Naujavalakiais. Nebūtų keista, jei perėtų Buktos miške. (G.B.)

Mažasis erelis rėksnys (Aquila pomarina)

Reta, perinti rūšis. Buktos miške peri 3 – 5 poros. Pora m. erelių rėksnių pirmomis gegužės dienomis apsistojo Gojaus miškelyje šalia gamt. rezervato 6-o miško kv. Užėmė lizdą, kuriuo domėjosi ir 2017 m. Nors neperėjo, lizdą paliko, bet Liepakojų pelkės – Gaulios kalno – Gojaus apylinkėse tai vienas, tai pora erelių rėksnių vis buvo pastebimi iki pat liepos mėn. pabaigos. Kita pora gegužės 6 d. sklandė, būdingai teritoriškai elgėsi virš Raizgės kalvos (1-as miško kv.). Vėliau čia nebeaptikti. Liepos 31 d. gyvenamas m. erelių rėksnių lizdas aptiktas 10 miško kv. lage, eglyne. Rugpjūčio 6 d. ant lizdo krašto tupėjo užaugęs, pilnai plunksnuotas jauniklis. Tai – pirmas sėkmingo perėjimo atvejis gamtiniame rezervate. (G.B.)

Žuvininkas (Pandion haliaetus)

Reta, užskrendanti rūšis. Pavieniai ereliai žuvininkai ežere dažniausiai pastebimi gegužės ir rugsėjo mėn. Tai – migruojantys šiaurinių populiacijų paukščiai.

Startsakalis (Falco columbarius)

Reta, užskrendanti, žiemojanti rūšis. Rugsėjo 15 d. vienas paukštis skraidė laukuose ties Varnupiais. Rugsėjo 30 d. medžiojantis startsakalis stebėtas prie Saltininkų k. Sausio 4 d. startsakalis medžiojo (vaikė alksninukų būrelį) palių pakraštyje ties Liepakojų pelke. (G.B.) Sausio 17 d. startsakalis matytas Vidgirėlių k. laukuose. (G.B., R.V.)

Pelėsakalis (Falco tinnunculus)

Reta rūšis. Iki 2010 m. kad ir ne reguliariai, bet būdavo aptinkami perintys rezervato apylinkėse. Šiais metais matytas tik kartą – rugsėjo 29 d. vienas paukštis medžiojo Naujavalakių k. laukuose. (G.B.)

Raudonkojis sakalas (Falco vespertinus)

Reta, užskrendanti rūšis. Rugpjūčio 27 d. penkių r. sakalų grupė medžiojo Zailių k. apylinkėse. Temstant visi atskrido nakvynei į Kiaulyčios alksnynus. Vienas paukštis (patelė ar jauniklis) Saltininkų k. matytas rugsėjo 11 d. (G.B.)

Sakalas keleivis (Falco peregrinus)

Reta, užklystanti rūšis. Gegužės 13 d. sakalas keleivis praskrido ties Žuvinto prieplauka. (G.B., R.V.). Nuo ežero, virš Salaitės ir Podzelų pievų skrendantis paukštis matytas rugsėjo 21 d. (G.B.) Spalio 1 d. sakalas keleivis virš Liepakojų pelkės skrido link ežero (A.P. G.B.). Visais atvejais stebėti paukščiai, sperndžiant pagal dydį, – patinai.

Smailiauodegis plėšikas (Stercorarius parasiticus)

Itin retai užklystanti rūšis. Gegužės 7 d. stebėtas smailiauodegis plėšikas nuo Dambavaragio, virš Kiaulyčios pelkės skrido link Rudės plynės. (G.B., R.V.)

Jūršarkė (Haematopus ostralegus)

Reta, užklystanti rūšis. Gegužės 24 d. vienas paukštis, pasisukiojęs Žuvinto ež. Salos kirų kolonijoje, perskrido į pakrantę Maudyklėje. (G.B.)

Dirvinis sėjikas (Pluvialis apricaria)

Reta, perinti rūšis. Rezervate, Žuvinto pelkės Kumečių plynėje (8 kv.) perėjo viena pora. (R.V.)

Juodakrūtis bėgikas (Calidris alpina)

Reta rūšis. Migracijos metu grupės ar nedideli būreliai šių paukščių kelis kartus stebėti Žuvinto ež. Saloje. Gegužės 18 d. čia matyti 8 juodakrūčiai bėgikai. (G.B.)

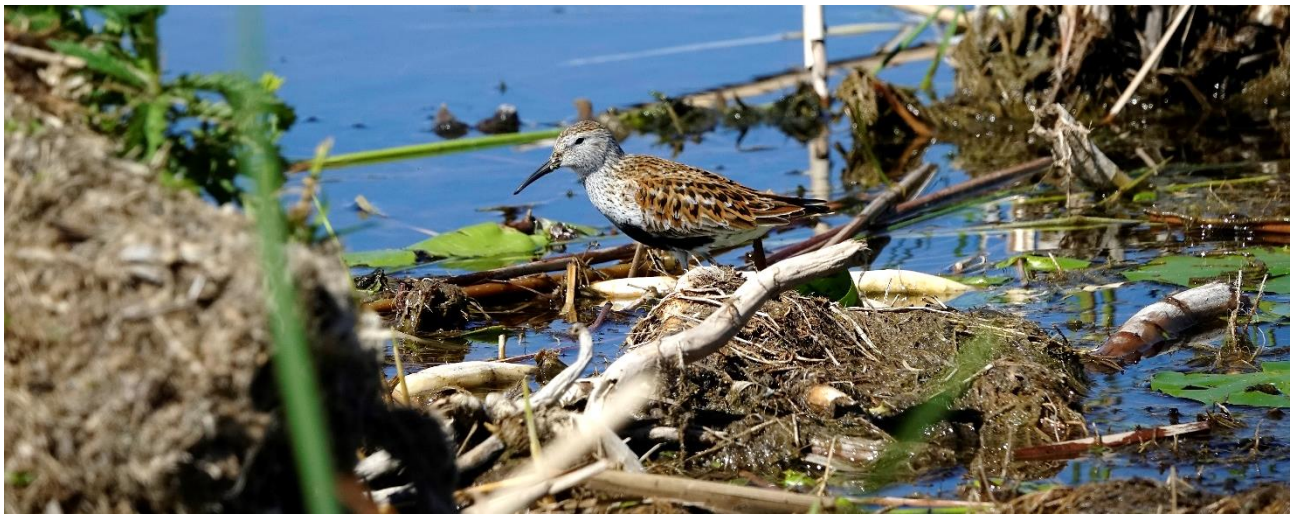

Pav. Juodakrūtis bėgikas Salaitės pakrantėje

Gaidukas (Philomachus pugnax)

Pavasarinės migracijos metu dažnai stebima, neperinti rūšis. Pirmieji gaidukai Amalvo polderyje pastebėti kovo 18 d. (G.B., R.V.) Iki gegužės mėn. pabaigos ežere įprasta matyti migruojančius, trumpam atvirose kinyse apsistojančius gaidukų būrelius.

Stulgys (Gallinago media)

Reta rūšis. Balandžio 30 d. vakare Kiaulyčios viksvynuose girdėti būdingi tuoktuviniai stulgių balsai. (A.P.) Gegužės 9 d. vienas paukštis pabaidytas Amalvo polderio pievoje. (G.B.)

Griciukas (Limosa limosa)

Reta rūšis. Pirmas parskridęs p. griciukas pastebėtas balandžio 4 d. (G.B., R.V.) Keletas porų vis nesėkmingai bando perėti Grebelės pievose ar Kiaulyčios pelkėje. Gegužės 31 d. 3 poros griciukų aptiktos Rudės plynėje. Kiek žinoma, perėjo nesėkmingai - jauniklių neužaugino.(G.B.)

Didžioji kuolinga (Numenius arquata)

Reta, neperinti, tik migracijų metu stebima rūšis. Pirmosios didžiosios kuolingos (3 paukščiai) Amalvo polderyje pastebėtos kovo 30 d. (A.P., R.V.). Balandžio 3 d. 16 didžiųjų kuolingų būrys apsistojo Saloje. Čia nakvojo, o maitintis skrisdavo į Podzelų, Lygių, Epušės pievas. Balandžio 12 d. šis būrelis sumažėjo iki 12 paukščių. Balandžio 16 d. liko jau buvo belikę 8. Gausi migruojančių, atokvėpiui apsistojusių d. kuolingų sankaupa stebėta Amalvo polderyje. Balandžio 16 d. čia suskaičiuota 34, o sekančią dieną – net apie 60 paukščių. (G.B. R.V.)

Pav. Didžiųjų kuolingų būrys ties Lygių pievomis

Baltaskruostė žuvėdra (Chlidonias hybrida)

Reta, užskrendanti rūšis. Pirmi parskridę paukščiai Žuvinto ežere pastebėti balandžio 26 d. iki šiol buvo pastebimas laipsniškas šios rūšies gausėjimas. Pernai viena pora netgi mėgino perėti. 2019 m. Žuvinte baltaskruostės žuvėdros stebėtos gerokai rečiau, nei įprasta. Birželio 7 d. pora šių paukščių stebėta Žaltyčio ežere (G.B., R.V.)

Baltasparnė žuvėdra (Chlidonias leucopterus)

Reta rūšis. Žuvinte nebeperi nuo 2012 m. Gegužės mėn. nedidelės šių paukščių grupelės ežere matytos vos kelis kartus (G.B.).

Uldukas (Columba oenas)

Reta, perinti (reguliariai registruota perėjimo metu, tinkamoje perėjimui aplinkoje).

Iki šiol rezervate ir apylinkėse retkarčiais būdavo pastebimi migruojantys, praskrendantys paukščiai. Balandžio 26 d. ulduko balsas girdėtas 11 miško kv. pakraštyje, drebulyne. Būdingas jo balsas toje vietovėje buvo girdimas kaskart ten besilankant. Paukštis buvo baikštus, atsargus ir jį pamatyti pavyko vos kartą. Vėliausiai balsas girdėtas rugpjūčio 26 d. Ulduko užimto uokso rasti nepavyko, todėl perėjimo faktas nepatvirtintas. (G.B.)

Žvirblinė pelėda (Glaucidium passerinum)

Reta rūšis. Stebima Buktos miške, bet gausa nežinoma. Vasario 14 d. Buktos miško 44 kv. stebėjimo kamera įrašė žvirblinės pelėdos balsą. Kovo 26 d. rytą žvirblinė pelėda švilpčiojo 36 kv. (R.V.)

Kukutis (Upupa epops)

Reta rūšis. Balandžio 26 d. vienas paukštis matytas prie direkcijos pastato. Vėl čia balandžio 29 d. stebėtas paukštis dar ir nudžiugino balsu. Tokiu metu praskrendantys, migruojantys paukščiai pastebimi beveik kasmet. Tačiau šie metai – kiek kitokie. Gegužės mėn. viduryje Verebiejų k. gyventojai pranešė apie nuolat pastebimą nematytą paukštį. Dažniau kukutis buvo matomas pietiniame gyvenvietės pakraštyje, prie buvusių dirbtuvių. Keletą kartų girdėtas ir jo balsas. Nenustatyta, ar čia buvo pora paukščių. Neaptiktas ir lizdas. Tačiau paukštis Verebiejuose laikėsi iki liepos 12 d. Stebėtojai tikina matę jį su maistu snape, skrendantį link apgriuvusių dirbtuvių pastatų. (G.B. R.V.). Birželio 30 d. prie direkcijos pastato stebėtas jauniklis (G.B.). Liepos 23 d. ant kelio ties Dambavaragiu lesinėjo 1 paukštis. (R.V.). Rugsėjo 8 ir 9 d. kukutis vėl matytas prie direkcijos (G.B.) Perėjimo metu kukutis reguliariai buvo stebimas Buktos miško 19 - 20 kv. pamiškės sodybose. Pranešėjas (V. Karpavičius) tvirtina, kad kartu su suaugusiu paukščiu matytas ir jauniklis.

Iki šiol nei rezervate, nei apylinkėse ši rūšis perėjimo metu nebuvo aptinkama.

Geltongalvė kielė (Motacilla citreola)

Reta, perinti rūšis. Rudės plynėje balandžio 30 d. aptikti bent 6 skirtingi, teritoriškai besielgiantys patinai. (R.V.)

Meldinė nendrinukė (Acrocephalus paludicola)

Rūšis, kurios populiacija sėkmingai atkuriama perkėlus jauniklių iš Baltarusijos ir atkuriant buveines. Daugiau informacijos skyriuose Rezervato naujienos ir Monitoringas. Pirmnoji registracija: 2019-04-30 Anksti ryte (6:15h) Kiaulyčios Aliuvinėse pievose gieda pirmosios dvi meldinės nendrinukės.

Paprastasis maldininkas (Mantis religiosa)

Pav. Paprastasis maldininkas aptiktas Lygių pievose

Nauja vabzdžių rūšis rezervate. Jaunas, nimfos stadijos individas liepos 4 d. aptiktas Žuvinto ež pakrantės pievoje ties rezervato direkcija - Lygėse. Ši nimfa yra viena iš nedaugelio rastų Lietuvoje ir pirma tokia ankstyva data.

Didysis plukenis (Najas marina)

Tai nėra labai reta augalų rūšis Lietuvos ežeruose, tačiau Žuvinte anksčiau jo neaptikta. Vienas individas rastas Ežero rytinėje dalyje š Š nuo Akmenyčios (X6037941, Y 477290) (A.P.).

Pav. Didysis plukenis (Najas marina)

2.9 SIAURALAPIO GENCIJONO BUVEINIŲ BŪKLĖS VERTINIMAS

Siauralapio gencijono (Gentiana pneumonanthe) stebėjimai 2019 m. atlikti žinomose augavietėse, taip pat nustatyta nauja 3,5 aro augavietė ties Liepakojų botaniniu draustiniu (centro koordinatės 478954, 6037720 (LKS)).

Stebėjimų metu nustatyti augaviečių plotai, ir įvertinta jų būklė registruojant žydinčius augalus. Detalesni augaviečių botaniniai aprašymai nebuvo atlikti. Pradėjus vykdyti gamtotvarkos darbus siauralapių gencijonų augaviečių plotai išaugo ir išlieka stabilūs, visų stebėtų augaviečių būklė įvertinta kaip gera.

Lentelė. Siauralapių gencijonų augaviečių plotai Žuvinto BR 2015 - 2019 m.

Metai	Vietovė / plotas, ha		
	Kiaulyčios pelkė ties Dambavaragiu	Rezervato pakraščiai ties Liepakojų botaniniu draustiniu	Bendras plotas
2015	1,58	0,22	1,79
2016	3,10	0,14	3,24
2017	3,10	0,11	3,21
2019	2,54	0,39	2,93

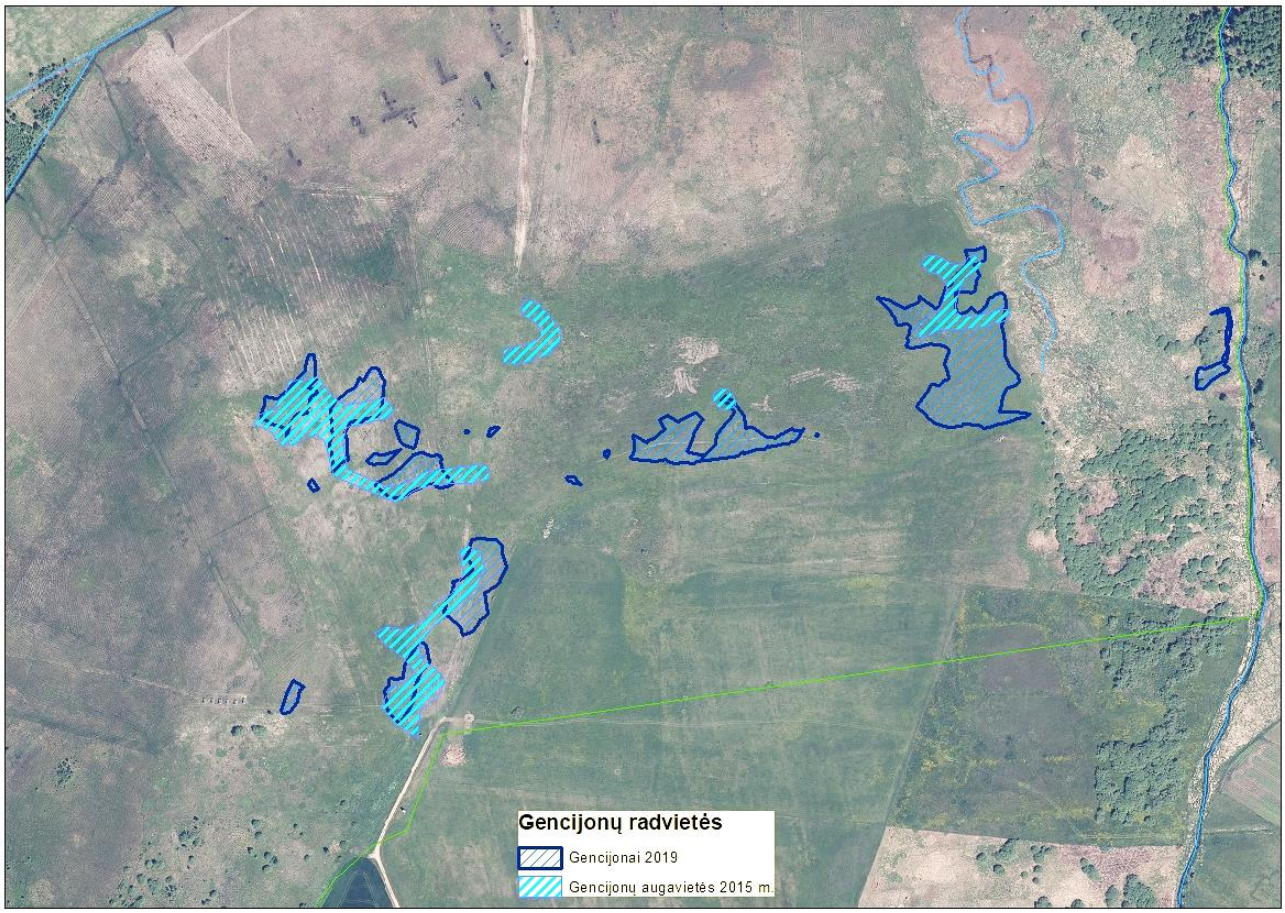

Pav. Siauralapio genciono augavietės Kiaulyčios pelkėje ties Dambavaragiu

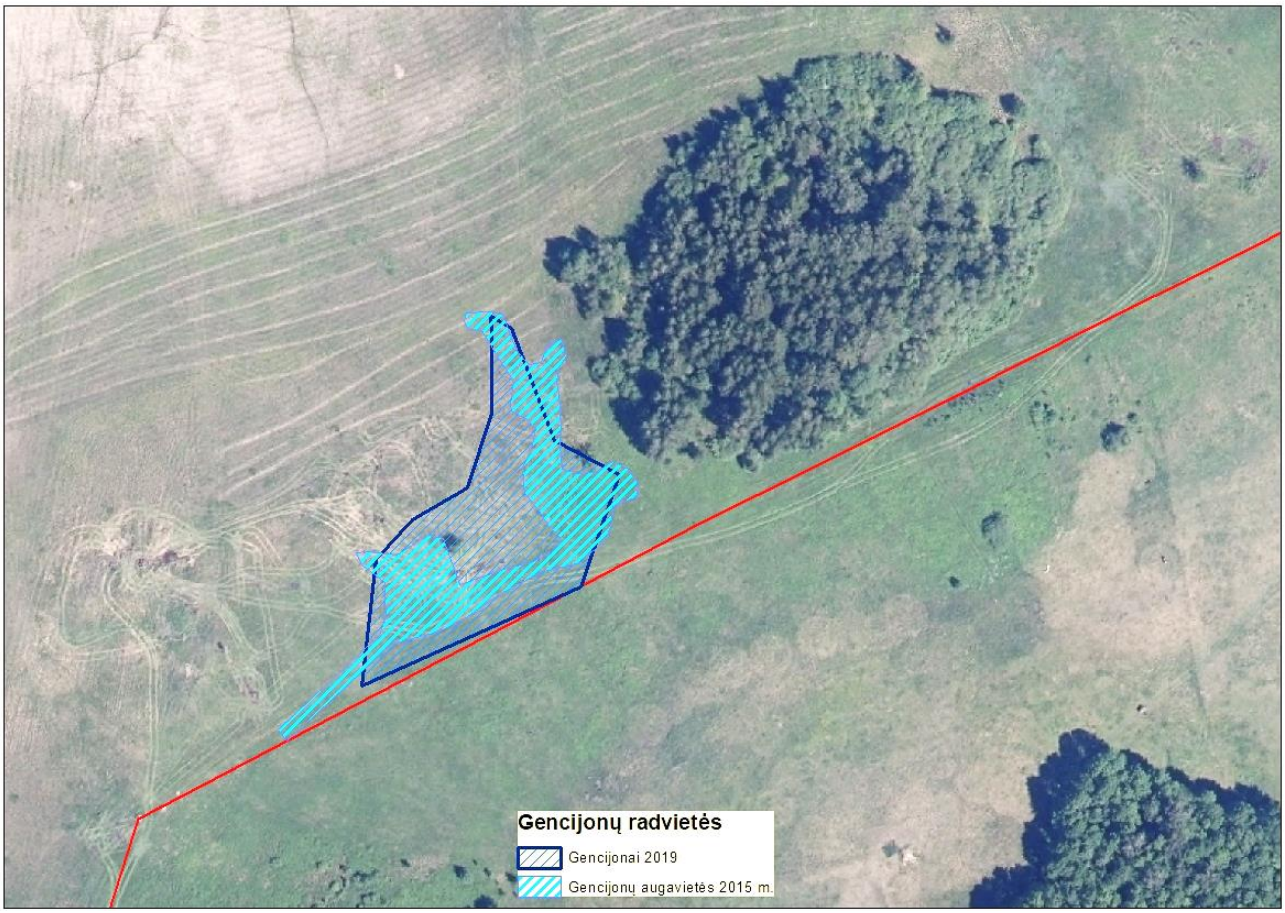

Pav. Siauralapio gencijono augavietės Žuvinto gamtiniame rezervate ties Liepakojų pelke

2.10. GRYBŲ INVENTORIZACIJA ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATE

Siekiant užpildyti ilgametes grybų inventorizacijos duomenų spragas, 2019-2020 m. Rezervato direkcija inicijavo šių organizmų inventorizaciją. Duomanis renka dr. Reda Iršėnaitė. Žemiau pateikiame tarpinės ataskaitos santrauką.

Grybų inventorizacija buvo vykdoma 2019 m. Žuvinto biosferos rezervate skroblyno, žolių turtingų eglynų, pelkėtų lapuočių miškų ir aukštapelkių buveinėse.

Žuvinto biosferos rezervate žinoma 387 grybų rūšių. Iš jų 135 rūšių naujai nustatytos 2019 metų tyrimų metu ir 12 yra naujos Lietuvai. Nustatytos 4 į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą įtrauktos rūšys, kurių radavietės suregistruotos SRIS duomenų bazėje (1 lentelė).

GRYBŲ RŪŠYS ĮTRAUKTOS Į LIETUVOS RAUDONUOSIUS SĄRAŠUS

Rastos keturios į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą (2019 metų) įrašytos grybų rūšys (1 lentelė).

1 lentelė. SRIS duomenų bazėje registruotos rūšys

SRIS Nr.	Rūšis	Substratas	Augavietė	IUCN kategorija	Koordinatės	Data
SRA-0103359	*Dichomitus campestris*	Corylus avellana	Skroblynas	VU	54.43849 23.41732	2019-08-22
SRA-0103360	*Dichomitus campestris*	Corylus avellana	Skroblynas	VU	54.44178 23.40779	2019-09-20
SRA-0103361	*Mutinus caninus*	paklotė	Skroblynas	VU	54.44069 23.40994	2018-08-22
SRA-0103362	*Trametes suaveolens*	Salix	Gluosnynas	EN	54.44573 23.39318	2018-04-28
SRA-0103441	*Phlebia centrifuga*	Picea abies	Žolių turtingas eglynas	EN	54.41908 23.50233	2019-10-10

Į Saugomų rūšių sąrašą neįtrauktos, bet paminėtinos rūšys kurios pagal IUCN kriterijus įvertintos kaip pažeidžiamos (VU), arti pavojingos būklės (NT) esančios: Funalia troggi, Ganoderma lucidum, Trametes gibbosa, Pycnoporellus fulgens, Laccinum pseudoscabrum, Xylaria polymorpha. Šie grybai auga ant stambių lapuočių (Carpinus, Quercus, Populus) ir spygliuočių (Picea) virtuolių. Leccinum pseudoscabrum yra būdingas skroblynams, sudaro mikorizę su skroblu.

NAUJOS LIETUVAI GRYBŲ RŪŠYS RASTOS ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATE

Naujos Lietuvai rūšys rastos Buktos miške skroblyno buveinėse (2 lentelė). Septynios jų sudaro mikorizę su vyraujančiais buveinėje medžiais ir krūmais, Carpinus betulus, Quercus robur, Tilia cordata, Corylus avellana. Šiems grybams būdingas prieraišumas turtingam maisto medžiagų kalkingam dirvožemiui. Ant medienos augantys grybai rasti ant stambių Carpinus betulus, Betula sp., Fraxinus excelsior virtuolių ir stuobrių. Šios rūšys labiau paplitusios pietinėje ir vakarinėje Europos dalyje vyraujančiais bukynuose. Mūsų regione, kur buko arealas nesiekia, grybų rūšys gali rinktis skroblynų ar ąžuolynų buveines.

1 lentelė. Naujos Lietuvoje grybų rūšys rastos Žuvinto biosferos rezervate

Rūšis	Substratas	Šeimininkas	Augavietė	Radavietė	Koordinatės	Data
***Amanita argentea* Huijsman**	dirvožemis	lapuočiai	plačialapių miškas su Carpinus, Ulmus, Quercus, Picea	Buktos miškas, prie Vartų, 67kv.12skl.	54.41614, 23.50049	2018-08-11
***Amanita ceciliae* (Berk. & Broome) Bas**	dirvožemis	lapuočiai, Quercus, Carpinus	plačialapių miškas su Carpinus, Ulmus, Quercus, Picea	Buktos miškas, prie Vartų, 67kv.12skl.	54.41614, 23.50049	2018-08-11
***Cortinarius olearioides* Rob. Henry**	dirvožemis	Carpinus, Quercus, Corylus	lapuočių miškas su Carpinus, Quercus, Corylus	Buktos miškas prie Vartų	54.41612, 23.50061	2019-09-20
***Crepidotus crocophyllus* (Berk.) Sacc.**	mediena	Carpinus	plačialapių miškas su Carpinus, Ulmus, Quercus, Picea	Buktos miškas, prie pažintinio tako	54.43872, 23.41487	2019-07-17
***Funalia gallica* (Fr.) Bondartsev & Singer**	mediena	Carpinus	plačialapių miškas su Carpinus, Quercus, Picea	Buktos miškas, prie Vartų Buktos miškas, prie pažintinio tako	54.41711, 23.49847 54.43718, 23.41615	2019-08-22 2019-10-11
***Hypsizygus tessulatus* (Bull.) Singer**	mediena	Betula	lapuočių miškas, pamiškė, atvira vieta	Buktos miškas, prie pažintinio tako		2019-09-19
***Inocybe perlata* (Cooke) Sacc.**	dirvožemis	lapuočiai	lapuočių miškas su Carpinus, Picea	Buktos miškas prie Vartų	54.41741, 23.49619	2019-09-20
***Myochromella boudieri* (Kühner & Romagn.) V. Hofst., Clémen çon, Moncalvo & Redhead**	dirvožemis		plačialapių miškas su Carpinus, Quercus, Picea	Buktos miškas, prie pažintinio tako	54.43830, 23.42077	2019-10-10
***Ossicaulis lignatilis* (Pers.) Redhead & Ginns**	mediena	lapuočiai, Fraxinus	lapuočių miškas su Carpinus, Tilia, Ulmus, Fraxinus, pakraštys	Buktos miškas prie Vartų	54.41650, 23.50056	2019-09-20
***Pluteus umbrosus* (Pers.) P. Kumm.**	mediena	Carpinus	lapuočių miškas su Carpinus, Quercus, Corylus	Buktos miškas, prie pažintinio tako		2019-08-22